

CSALÁDI REGÉNYTÁR

***** A *****

MÁRIA-KÉP

***** IRTA *****

*** BUOL M. ***

A Szent-István-Társulat kiadása

Családi Regénytár.

A katolikus művelt közönségnek egy régi vágyát teljesítette a *Szent-István-Társulat*, midőn *Családi Regénytár* cím alatt új vállalatot indított, mely a maga nemében egyedül álló hazai irodalmunkban. Regényeket és elbeszéléseket nyújt e vállalatban, a legjelesebb hazai és idegen katolikus íróktól, de csak oly műveket, melyek a kath. szépirodalom minden követelményének megfelelnek: kiváló irodalmi beccsel bírnak, de egyszerűsággal tiszta erkölcsi légkörben mozognak s valódi keresztény fölfogást tükröznek vissza. Valóban égető szükség is van arra, hogy a katolikusoknak oly szórakoztató olvasmányaik legyenek, a melyek sem hitüket, sem erkölcsüket nem sértik; melyek szellemüket gyönyörködtetik, de harmóniában is vannak katolikus világnézetükkel és erkölcsi fölfogásukkal. Ezért reméljük, hogy a *Családi Regénytár* kedvező fogadtatásra talál a katolikus olvasóközönségnél, melynek pártolása csak ösztönzésül fog szolgálni a minden áldozatra kész *Szent-István-Társulat*nak, hogy ez új vállalatát minél szélesebb alapokon fejlessze.

A *Családi Regénytár* 10 íves kötetekben jelenik meg, az egyes kötetek ára csinos angolvászonkötésben csak egy korona. A *Családi Regénytár* kötetei megrendelhetők a *Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatalában (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. sz.), vagy könyvkereskedésében, (Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2. szám) valamint minden fővárosi és vidéki könyvkereskedésben.

A «Családi Regénytár»-ból megjelentek:

I. és II. kötet.

Germaine eszménye. Regény.
Irta Montal Mária. Fordította
Szentannai. — D'Arboud ezre-
des három párba. Elbeszélés.
Irta Beugny d'Hagerne.
Fordította dr. Rada I.

III. kötet.

Utak az életben. Elbeszélések.
Irta Cyprián.

IV. kötet.

Filemon ezredes. Elbeszélés.
Irta C. De Lamiraudie.

Ford. A. Vilma. — Hol a boldogság? Elbeszélés. Irta Minna Canth. Finnből fordította Bán A.

V. és VI. kötet.

Eszter. Eredeti irányregény az alkoholizmus ellen. Irta X. . . grófnő.

VII. és VIII. kötet.

Éliane. Regény. Irta Graven Agostné. Fordította dr. Rada I.

IX. kötet.

Rajzok a kuruczvilágból. Irta Kincs István.

X., XI. és XII. kötet.

A vértanú szelleme. Történeti regény. Irta Filó Károly.

XIII. kötet.

Úgy a mint volt. Elbeszélések. Irta Büttner Julia.

XIV. kötet.

A Mária-kép. Elbeszélés. Irta Buol M. Ford. Sziklay János.

XV. kötet.

Anyaföldön. Elbeszélések. Irta Andor József (Cypridn).

XVI. és XVII. kötet.

Don Luis Coloma elbeszélései. Spanyol eredeti után fordította Jándi Bernárdin.

XVIII. kötet.

A kékruhás asszony. Irta Csapodi Istvánné. — Psyche lámpája. Elbeszélés. Irta Léon de Tinseau. Fordította A. V.

XIX. kötet.

Hricz és az úrfi. Elbeszélés. Irta dr. Franko Iván. Fordította Zsáthovics Kálmán.

XX., XXI., XXII. és XXIII. köt.

A leánymamák fia. Vig regény. Irta Kincs István.

XXIV. és XXV. kötet.

A hiábavaló gazdagság. Irta

Jeanne Mairét. Francia eredetiből fordította dr. Rada István. — Az utolsó betét. Elbeszélés. Irta Mrs. Bartle Teeling. Angolból fordította G. M.

XXVI. kötet.

Falusi történetek. Elbeszélések. Irta Vértesy Gyula.

XXVII. kötet.

Az ezer tó országából. Finn elbeszélések. Finn eredetiből fordította Bán Aladár.

XXVIII. és XXIX. kötet.

Budai históriák. Irta Tarczai György.

XXX. kötet.

A Karassó mellől. Elbeszélések. Irta Neumayer K. Dezső.

XXXI. és XXXII. kötet.

Két világ között. Regény. Irta Andor József.

XXXIII. és XXXIV. kötet.

Masolino. Regény Zsigmond király korából. Irta Tarczai György.

XXXV. és XXXVI. kötet.

Küzdelmek. Olasz regény. Irta Enrico Castelnovo. Ford. M. Hrabovszky Julia.

XXXVII. kötet.

A méltóságos asszony emberei. Elbeszélések. Irta G. Büttner Julia.

XXXVIII. és XXXIX. kötet.

Sampaulo grófné. Angol regény. Irta Henry Harland. Ford. G. M.

XL. kötet.

A zengő hegy. Bükkvidéki históriák. Irta Tarczai György.

XLI. XLII. XLIII. kötet.

A műlovas leánya. Reg. három kötetben. Irta báró Brackel Ferdinande. Ford. dr. Rada I.

CSALÁDI REGÉNYTÁR.

A Mária-kép.

Elbeszélés

Irta

BUOL M.

Fordította

SZIKLAY JÁNOS

Budapest

A Szent-István-Társulat kiadása

VIII., Szentkirályi-utca 28.

—

STEPHANEUM, A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT NYOMDÁJA,
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

I.

Braun Vinfrid történelmi festő volt. Természetesen, nem festett sem arczképet, sem fajtaképet, sem állatokat, csendéletet sem; még tájképet is csak hébe-hóba. Münchenben lakott. Kedvelték őt a művésztársaságokban; de szívesen látták a női körökben is, mert kellemes külsejű és épp oly kellemes modorú fiatal ember volt; e mellett pedig jó pártinak is tartották, a mi pedig ritkán esik meg a művészekben. Képeit versengve vásárolták s így nemsokára szépecskén gyarapította csinos vagyónát, melyet atyjától örökölt.

A hetvenes évek elején volt, mikor nem tudom melyik kiállításon első nagy festményével megjelent. A tárgyjegyzékben «A saint-germainei béke» nevet viselte a kép.

A festmény középpontjául egy férfi szolgált, tizenhetedik századbéli pompás ruhában. Kezében tollat tartott s lehajolt egy ékesen faragott, aranyozott asztal fölé, még pedig oly mélyen, hogy semmit sem lehetett látni arczából, ellenben annál töb-

bet parókájából. A háttérben különböző alakok voltak csoportosítva, melyeken szintén pompás jelmez ragyogott. A terem berendezése is rendkívül hatásosan volt megfestve. Braun nemcsak hogy lelkiismeretesen tanulmányozta az akkori kor stíljét, hanem a míg a képen dolgozott, kizárólag XIV. Lajos király korából származó tárgyakkal vette magát körül, aranykeretes tükrökkel és diszesen faragott bútorokkal. Az előkelő etagèrekről egész rokoko Olympus tekintett az ifjú művészre. Az a terem, melyben a nagy választófejedelem a saint-germainei béke okiratát aláírta, sajátképen nem volt más, mint Braun Vinfrid festőnek pompás műterme.

De hát miért kellett a nagy választófejedelemnek lennie annak az embernek, a ki azzal a nagy parókával állt ott? Hiszen épp úgy lehetett volna őt a tanulmányozó Leibnitznak vagy a versíró Racinenak nevezni. Semmi sem árulta el rajta azt a keserű hangulatot, melyben Brandenburg fejedelme ezeket az emlékezetes szavakat mondta vala: «A mi csontjainkból támadjon egykoron az, a ki boszut áll értünk».

Talán eszébe jutott ez a művésznek is, sőt talán emlékeztette azokra a régi miniatűrökre, melyeken az egyes alakok szájában jelmondatok voltak. Ő bezzeg nem láthatta el jelmondatlalt a választófejedelem

alakját, mert ez nagyon mélyre hajolt le a szerződésre, a melyet éppen aláírt, úgy hogy egyáltalában nem látszott a szája, mely körül bizonyára a legkeserűbb fájdalom vonása lebeghetett. Így tehát a jelmondat a kép széles aranykeretére került; nagy betűkkel volt felírva rája: «A mi csontjainkból támadjon egykoron boszulónk». És oda volt írva az évszám is: 1679. Ilyenformán minden tévedés lehetősége el volt hárítva s Braun Vinfrid bátran bocsáthatta a nyilvánosság elé festményét.

A kép föltűnést keltett. Akkor még nagyon friss volt a német-francia háború emléke s a németek szívét lelkesíthette minden parányi vonatkozás, mely erre a háborúra utalt. És ha az arany rokokó-asztalnak s a hullámos parókának nem is volt köze Metzhez vagy Sedánhoz, minden művelt ember értette a képkeret föliratának jelentőségét.

Ne higye azonban senki se, hogy Vinfrid kiállíthatta volna magát a keretet s a képet bátran megtarthatta volna. Az igazi műértők, a kik a kiállításon megfordultak — s mily kevés műértő van a tömegben, a ki a szépet méltatni bírja! — az igazi műértők, mondjuk, rendesen megálltak a «Saint-germainei béke» előtt s ha nem is fojtották el egy s más kritizáló megjegyzésüket, mégis valamennyien azt vallották, hogy a kép mester-

kéznek műve s az ifjú művészre, a ki ilyen sikeresen mutatta be magát, fényes jövő vár.

Vinfrid, a mi elég különös, nem volt egészen megelégedve első nagy művével. Mondotta magában is, hogy rajza, színezése, világítása kifogástalan; de érezte, hogy hiányzik valami a képből. Csak azt nem tudta, micsoda. Hanem a közönség nem adott neki időt a töprengésre. A kép nagy áron kelt el s az ifjú festő híre meg volt alapítva, nevét hirdette valamennyi ujság. S hol van az a halandó ember, a ki nem gyönyörködik az ilyesmi-ben? A közönség bátorította s fölkapta őt, a ki ezáltal elragadtatva bámulatos sietséggel festette egyre-másra a nagy történelmi képeket. Legtöbbbet beszéltek nemsokára «Gray Johanna kivégeztetése» című képéről.

Valóban alig képzelhetnénk hamarjában bájosabb és megnyerőbb alakot, mint ennek az elítélt fiatal nőnek alakját. Bámulatos lelki erő, melylyel ez az ifjú fejedelemasszony szembenéz tragikus végzetével. Szeméből nem olvashatjuk ki ugyan, mert be van kötve; de láthatjuk abból, hogy mikor letérdel a vérpadon, gondosan kiteríti gazdag uszályát. Ez az uszály méltó volt egy vérbeli hercegnőhöz s valóban boszankodnunk kellett a hóhérra, a ki kénytelen könyörtelenül letaposni, hogy biztosabban sujthasson pallosával.

Gray Johannával Vinfridre nézve új korszak nyílt meg: a vér korszaka. Következő képe Colligny meggyilkolását ábrázolta, majd máglyán égő eretnekeket festett, később még vallásos tárgyú képet is, egy ifjú szép mártírnő halálát. De ne higyjük, hogy Braun Vinfrid nagyon a szívére vette volna hőseinek szenvedését. Nem rabolta el álmát Gray Johanna, étvágyát a hugonották; sőt nem csalta ki szeméből az ifjú szép mártírnő sem a részvét könnycseppjét. Vidám, kedélyes ember maradt ezentúl is, a ki nagyon jól értett hozzá, hogyan élvezze az élet kellemetességeit csöndes és illendő módon. Jövedelme pompás életmódot biztosított neki, azaz, a hogy szerényen mondá magáról, «megélhetett gondtalanul». Törzsvendége volt a legelőkelőbb kávéházaknak; mindennapi élvezetei közé tartozott a kaviár, osztriga, johannisbergi s a Saint-Julien; de e mellett szívesen vállalkozott mások mulattatására is és ha arról volt szó, hogy egy kis fáradsággal szívességben részesítsenek valakit, ő rá bizton számíthattak bármikor.

Anyját, a kit gyakran meglátogatott, odaadóan szerette; e mellett jó testvér is volt, a ki a nála jóval idősebb néniével mindig barátságos, gyöngéd viszonyban maradt s ennek leányai, az ő kis unokahugai a nagybácsik ideálját látták benne. Sok barátja, sok bámulója volt, irigye meg annál ke-

vesebb; mert őszinte, egyenes természete, keresetlen jóakarata mindenkit lebilincsel. Azt hiszem, maga a kritikus Solon is elismerte volna boldognak. Még a szerelem izgalmi és szenvedései sem bántották, úgyannyira, hogy a mikor abbahagyva a borzalmas képeket, megindító témát keresett s Michelangelot festette Vittoria Colonna holttesténél, be kellett ismernie, hogy voltaképen sehogy sem bírja fölfogni, minő érzelmek hathatták át azt a nagy művészt, a mikor az első szüzi csókkal merte illetni a reménytelenül szeretett nő homlokát. Megvallotta ezt nyíltan, sőt mi több, még dicsekedett is vele, hogy nem bírja fölfogni és átérezni. Agglegénynek született, mondá kérkedve és nevetve állítá, hogy a ki harminczéves koráig szerencsésen ment maradt a komoly szerelem érzésétől, az egyáltalában ment maradt tőle.

Igen, ezt állította. És most?

Szegény Vinfridet mégis elragadta a szíve s elméje zavarodottan kullog szíve után.

De mit tehet az ész egy húszéves szép leány ellenében? De hát szép volt-e egyáltalában az a kis ragyogó szemű barna leány? Oh nem. Ha apróra szétszedte az ember arczvonásait, még talán csúnyának is mondhatta volna. Csakhogy a szerelem nem analizál, nem ismeri sohasem az iskolás szőrszálhasogatás nyügét.

A diadalkapun kívül egy nagy kert közepén csinos ház állott, még elég közel a városhoz, úgy hogy lakói bizonyos tekintetben föntartották a városi lakókkal a társas érintkezést. Mindamellett ritkán jártak oda vendégek s a koronkint rendezett teaesték valóságos rémei voltak azoknak a meghívottaknak, a kiknek hamarjában nem jutott valami jó ötlet az eszükbe, melylyel kimentsék magukat. Nem lehet ezt éppen a háziasszony rovására írni, mert ritkán találunk olyan előkelő és finom hölgyre, mint ő, Miller báróné; az apósa, a ki valamikor diplomáciai szolgálatban állott s elsajátította a legpallérozottabb modort, szintén nem volt oka ennek, de még a gyermekek sem, a kik soha sem lármáznak, még húshagyókor sem. Mi volt hát az oka? Egyesegyedül a végtelen unalom, mely ólomfelhőként feküdt a barátságos, csinos házon. Hogy honnan származott ez az unalom voltaképen, azt bajos lenne megmondani. Braun Vinfrid nem adhatott volna fölvilágosítást felőle. Régóta látogatta már rendesen a bárónét, a ki anyja részéről rokona volt neki; de mindig rendkívül kelletlenül érezte magát házában. A báróné mindig halkán, válogatott kifejezésekkel beszélt; az após pedig olyan hosszú szüneteket tartott beszéd közben, hogy mindig bizonyos nehézséggel járt gondolatmenetének követése. E mellett olyan természet volt Miller

báró, hogy ha valami tárgy megtetszett neki, akkor nem hagyta egykönnyen félbe s nagy világismertére támaszkodva, hosszú előadásokat szokott tartani, melyeket nem kellett ugyan áhítatosan végig hallgatni, de sértés nélkül fébeszakítani sem merté volna valaki.

A báróné gyakran gyöngékedett. Gyermekai is nagyon kényesek, poszkák voltak. S ezt tudták is. Nagyon bajos volt, hogy megfelelő nevelőnőt találjanak melléjük. Eddig legalább még egyik sem vált be. Sokat nem kellett tudnia az illető kisasszonynak. Nem volt szükség olyan nevelőnőre, a kít megkínóztak mindenféle tudománynyal a nevelő-intézetben, hogy most természetes következményképen ő kínozza a kezére bízott növendékeket; nem követeltek egyebet a kisasszonytól, mint hogy tudjon egy kis földrajzot, történelmet, irodalmat, elbabráljon a gyermekekkel, azokkal a játékokkal, melyeket karácsonykor kaptak; e mellett kellett, hogy csinosan olvasson, mert a szegény Hermann, ha reggel a szokottnál tovább kellett ágyban maradnia, szerette, ha fölolvassnak neki; no azután még egy kissé zenéhez is értsen, mert Frida szereti a zongorát hallgatni; mindenekfölött azonban finom modorúnak kellett lennie, a ki a legnagyobb gyöngédséggel bánják a gyermekekkel.

A nevelő-kérdés örökön-örökké égető kérdése

volt a Miller-családnak. A míg náluk volt a nevelőnő, nem tartották volna finom dolognak, hogy sokat foglalkozzanak vele. Alig tette ki a lábát a házból, már megindult a panasz s a báróné rendszeren azzal végezte, hogy az eltávozott nevelőnő éppen nem volt rokonszenves magaviseletű leány. Braun Vinfrid minden nevelőnő iránt bizonyos szánalmat érzett; ő ugyan ki nem birta volna huszonnégy órán át Millerékkal egy tető alatt. Sőt megfogadta nem egyszer, hogy nem teszi be lábát többé ebbe a házba, mely a legrafináltabb unalomnak a csarnoka. Ámde mindannyiszor kiforgatta szándékából anyjának levele, a ki szívére kötötte, hogy elvigye üdvözlét a kedves Miller Emmának. És eszébe jutott, hogy a báróné milyen szerető barátnéja volt leánykorában az ő édes anyjának; tehát megint csöndes megadással vette útját a diadalkapu felé.

Egy napon ismét lunchre volt hivatalos Millerékhez. Azt már rég kikérte kegyül, hogy ne kelljen náluk ebédre megjelenni, mert az mindig szertartásos külsőséggel járt s ő ki nem állhatta a frakkot és fehér nyakkendőt.

Mikor belépett a szalonba, Miller báróné a zsöllyében ült. Úgy látszott, valami hímmzéssel foglalkozik. Alig hogy Vinfrid belépett, így szólította meg:

— Vinfrid, engedjen meg egy kérdést. A mint

tudja, ha vendégeink vannak, a nevelőnő rendszeren a gyermekekkel eszik, az ő szobájukban. De mivel önt úgy tekintem, mint családom tagját...

— Tehát megint van nevelőnő? — kérde közbeszólva Vinfrid, a kinek meg volt az a csúnya szokása, hogy nem várta be, míg rokona végére jut beszédének.

— Három nap óta — felelt a bárónő.

— És megmarad?

— Azt majd meglátjuk. Úgy tetszik, hogy a gyermekeknek kedvükre van. Igaz, hogy nagyon jószívű gyermekek a kicsinyek, csak éppen a tanulásban maradtak el egy kissé.

— Persze, persze — erősíté Vinfrid.

— Annak is csak az az oka — jegyzé meg az anya kissé izgatottan a miatt, hogy Vinfrid ilyen véleménynyel van gyermekei iránt, — mert sajnos, nagyon gyöngék a szegények.

Az inas jelentette, hogy kész a reggeli.

Erre a szóra megzörrent egy összehajtott ujság, s még csak erre lett figyelmes Vinfrid s vette észre, hogy Miller báró is ott van a szalonban. Eddig éppen háttal ült feléje. Gyorsan meghajtotta magát; de látta az öreg úr pillantásából, hogy nem bocsátja meg olyan hamar figyelmetlenségét. Az öreg követségi tanácsos hallgatva tette félre az ujságot, s a nélkül, hogy fogadta volna Vinfrid üdvözlését,

karját nyújtá menyének, a mire pedig mindig Vinfridnek volt joga, ha vendégül Milleréknél időzött.

Vinfrid belenyugodott e mellőzésbe s míg csöndesen utána lebegett rokona selyemszoknyájának, a báróné hátrafordult és így szolt komolyan:

— Az imént félbeszakította kérdésemet, a nélkül, hogy felelt volna rá.

— Kérdését? — ismétlé Vinfrid.

— Nos igen, hogy nincs-e kifogása az ellen, ha a kisasszony...

— Oh, legkevesbbé sem, — felelt megint hirtelen a javíthatatlan, ismét félbeszakítva őt.

Valósággal örült, hogy lesz más valaki is az asztalnál, a ki nem tartozik Millerék családjához. Még egy vén pápaszemes tanítónőt is szívesen látott volna.

A báróné intett az inasnak.

— Max, jelentse a reggelit a kisasszonynak és a gyermekeknek.

A gyermekeket mindig külön kellett hívni, hogy egyenek; mert egyáltalában nem érezték meg annak idejét, még gyomruk sem figyelmeztette őket.

Ámde most még nem is ért oda az inas, már feltárult az ajtó s egy szőke fiú rohant be szelesen.

Az anya és a nagypapa megdermedve, szóltanul néztek rá. Maga Vinfrid is elámult. Ilyesmi még sohasem történt a családban.

— Hermann, hogy föl vagy hevülve! — szólt a báróné megrémülve.

— Ah mama, olyan jó volt, olyan jól mulattunk; — kiáltott a fiú, kezével törölve izzadt homlokát.

— Mi volt olyan jó, kis fiam? — kérdezte Vinfrid jóakarattal.

— Fölmásztam a juharfára; — felelt Hermann, ledobva magát egy székre.

S a pohár után nyult.

Anyja sikoltva tiltotta el tőle.

— Bizony, Vinfrid bácsi, — folytatá a fiú, — fölmásztunk a juharfára. Arra a nagy juharfára, a kapu mellett, tudod? Egészen magam másztam föl rá, egészen magam ... létra nélkül ... tudod? És le is másztam ... Hiszed? Jaj de pompás volt!

Vinfridnek eszébe jutott, hogy ő valamivel fiatalabb volt, mikor először mászott a fára; de mind-egy; ebben a fiúban is kicsirázott ez a tehetség, jó lesz tehát biztatni.

— Nagyon jó, nagyon jó! — szólt helyeslőleg.

— De gyermek! — kiáltott a báróné s ijedten csapta össze a kezét. Gyermek!

— És hol van Frida? — kérdezte az öregatyja, a ki nem szerette a pontatlanságot.

— Oh annak még mosakodnia kell, mert elesett.

— Micsoda! Elesett? — kiáltotta a báróné szokatlanul hangosan.

— Igen, mikor szaladt. De semmi baja sem esett... Csak bepiszkitotta magát.

Miller báróné ezalatt visszanyerte rendes nyugalmát.

— És hol volt a kisasszony? — kérde kecményen.

— Velünk volt, mama! No az tud ám csak szaladni!

Megnyílt megint az ajtó s két kicsi kedves alak lépett be. A báróné, a ki süükségtelennek tartott minden bemutatást, keze mozdulatával helyett mutatott a kisasszonynak a két gyermek között.

Vinfrid rászögezte szemét az új jelenségre. Eleinte gyermekleánynak gondolta, mert alig volt valamivel magasabb növendékénél. Csak akkor látta, hogy már felnőtt leány, mikor figyelmesebben vizsgálta; de így sem becsülte föbbre tizenhét-tizennyolcz évesnél. Barna, kerek arcza volt; pompás fekete szeme majd gyermekes pajkossággal, majd kérdő szerénységgel nézett figyelőjére. Homloka alacsony volt, orra kissé püze, ajka kevésbé duzzadt, de csöpp durczásság vagy szeszély kifejezése nélkül. Olyan volt az egész leány ebben a környezejben, mint a vidám napsugár. Nem nézhetett rá az ember a nélkül, hogy maga is föl ne vidult volna.

— Ezerszer bocsánatot kell kérnem — kezdé a kis barna mentegetőzését, szelid pillantással kérlelve a háziasszonyt.

— Hagyja kérem — vágott szavába a báróné.

Még nem tudta a leány a Miller-ház ama szokását, hogy a nevelőnőnek, ha odaeresztik a családi asztalhoz, szigorú hallgatás a kötelessége.

A kis barna nem értette el a báróné figyelmeztetését. Tovább folytatá:

— Oh báróné, igazán el vagyok keseredve, vigasztalhatatlan vagyok. Mit fog rólam gondolni? Otthon a megtestesült pontosság voltam s itt mindjárt az első napokban el kell késnem az étkezéstől. De hát olyan fenségesen mulattunk! Nemde, Hermann? Nemde, Frida?

— Oh igen! kivált a versenyfutással! — szólt a fiú.

— Az ugrózsínórral! — toldta meg a leány.

— És milyen szép s milyen nagy a kert — folytatta az ifjú leány csacsván. — Nem hittem volna, hogy ilyen nagyszerű. Különben is minden olyan szép itt Münchenben, minden ember olyan jó és olyan kedves.

— Örülök, hogy tetszik a sora nálunk — jegyzé meg a báróné méltóságosan. — Egyre azonban figyelmeztetnem kell. Gyermekeim nagyon gyengék s nem szabad túrnöm semmiféle lármás vagy izgató játékot.

— Oh mama, ez borzasztó! — jajgatott a két testvér.

— Ah, milyen kár — mondá a nevelőnő csalódottan. Olyan kár, hogy nem tombolhatják ki magukat a gyermekek. Mikor kigyógyultam a kanyaróból — akkora lehettem mint most Frida — pár hétig nyugton kellett maradnom. Jaj de unalmas volt az!

— Biz az nagyon unalmas! — visszhangozta a kis Hermann, mint a ki már meggyőződött róla.

— Egyáltalában nálunk minden olyan unalmas! — szólt rá Frida.

— Ej, már hogy mondhatnak olyat? — mondá hevesen a kis barna. — Én egyáltalában soha sem unatkoztam, s ha szigorúan vesszük, semmi sem unalmas a világon.

— Dehogy nem, kisasszony! — szólt Herrmann. — A tanulás.

— Meg a kötés, kisasszony! — mondta rá Frida.

— Oh, a tanulás nem éppen olyan veszedelmes, és a kötés is mulatságos lehet, csak fogjon hozzá az ember igazi iparkodással.

Így beszélgettek tovább, mert a bárónénak semmi nem jutott eszébe, a mivel hamarjában kettévághatta volna a nevelőnő beszédének folyamát, így tehát tűrnie kellett a fiatalok csevegését, annál inkább, mert Vinfrid is tüstént hozzájuk csatlakozott. Beszélgettek a falusi életéről, az erdőről, rétről, istállóról, majorságról, kutyákról, macskákról, s míg a báróné kedvetlen hallgatásba burkolózott, Hermann szeme

úgy ragyogott, mint még sohasem, Frida pedig nem egyszer hangos nevetésre fakadt.

A reggeli után a nevelőnő kiment növendékeivel.

Vinfrid vágyakozó szemmel nézett utána. Úgy érezte magát, mint a gyermek, a kit ott hagyott a játszópajtása. Aztán bekíserte a bárót és a bárónét a drawing-roomba, a mint a báróné a lakószobát nevezte.

— Ej, hiszen egészen pompás kis nevelőnőt fogadott, kedves rokon, a kicsinyek mellé, — szólt Vinfrid, átvéve a báróné kezéből a fekete kávé.

— Majd meglátjuk — mondá a báróné tartózkodó hangon.

— Honnan való? Úgy látszik, falusi.

— Az valóban meglátszik rajta — veté oda a követségi tanácsos úr csipősen.

— Walldorf grófné, jó barátnémajánlotta — mondá ismét a báróné. — A kisasszony atyja gazdatiszt, vagy jegyző, vagy ilyes valami volt, valahol Walldorfék birtokához közel. Aggódtam ugyan, hogy felfogadjam-e, de Eliz barátnőm, tudniillik Walldorfné biztosított, hogy művelt lány. Hát — meglátjuk.

Sóhajtvá mondá az utóbbi szavakat.

— De hát miért nem mutatott be neki, rokon? Először azt hittem, hogy Fridának játszópajtása, s mikor észrevettem tévedésem, már késő volt. Hogy hívják?

— Matild. Vezetékeve exotikusan hangzik. Lorenzoni Matild. Úgy hiszem.

— Talán olasz nő? Mert egészen olaszos jellege van az arcának.

— Valóban nem tudom ... De kérem, Vinfrid, nem volna szives elhozni a himző-rámámat. Azt hiszem, a dining-roomban hagytam.

— Hol? — kérde Vinfrid, a ki mindig azt hitette el rokonával, hogy egy kukkot sem tud angolul.

— Nos, az ebédlőben — magyarázá a báróné türelmetlenül.

Vinfrid meg volt győződve, hogy nem lesz a munka az ebédlőben, de hát már sokáig beszélgetett a nevelőnőről s ezt nem tartotta finom dolognak a báróné. Engedelmeskedett tehát és kiment, de bizony nem találta az ebédlőben a himzést. Visszatért a bárónéhoz s miután negyedóraig hiába igyekezett érdekes fordulatot adni a társalgásnak, kezet csókolt rokonának s mélyen meghajtva magát a követségi tanácsos előtt, elbucsúzott.

Otthon Vinfridet nővérének levele várta, melyben idősebb leányának eljegyzését tudatta, a mi megörvendeztette a művészt. Egyben azonban mindjárt valami prózai dolgot is bizott rá. A lakodalomnak rövid idő múlva kellene végbemennie s ezért a kelengye végett egy nagyobb fővárosi fehérnemű-üzlethez kellene fordulni.

«Tudom, írta nővére, hogy furcsa dolgot kérek, midőn ebben az ügyben hozzád fordulok, de szeretteméltó nagybácsi és mindenben jártas fiatal ember vagy s ha éppen nem ismernéd ki magad, lesz talán valami nőismerősöd. Például a kedves Millerné szívesen járna kezedre.»

— Persze, hogy Millerné — szólt magában Vinfrid. — Legjobb lesz, ha mindjárt elmegyek hozzája.

És így másodszor is a diadalkapu felé indult.

Az igaz, hogy Braun Vinfrid valóban rendkívül kedves nagybácsi volt, a ki szívesen fáradott unokahugának kelengyéje végett.

Mikor ismét belépett a kertbe, vidám, szinte pajkos nevetés ütötte meg fülét. Ejh, ez a kis Matild feneketlenül fölforgatta az egész házat. Hallatlan, micsoda lárma volt ez és éppen a követségi tanácsos úr ablaka alatt!

Ime, éppen most szalad erre a leány, utána Hermann, mögötte pedig mindjárt Frida és kiáltja nekik: fogj meg! fogj meg no!

Vinfrid mosolygva félreállt, hogy utat engedjen a versenytutóknak.

No, az igaz, hogy ez a leány nem olyan nevelő volt, a minőkről a könyvek beszélnek, a kik minden lépést kimérnek, örökösen a jó modort prédikálják növendékeiknek. Hanem, hogy a báróné

meg lesz-e vele elégedve, az már más kérdés. A gyermekek meg voltak vele elégedve.

A szaladók eltűntek az örökzöld bokrokkal szegett utak kanyarulataiban. Vinfrid a ház felé tartott, midőn ismét feltűnt előtte Matild alakja. Körülfutotta már az egész kertet s messze maga mögött hagyta a gyermekeket. Mikor meglátta Vinfridet, hirtelen megállt. Éppen nem volt meglepve. Talán azt hitte, hogy még nem is ment el innen.

— Ah, milyen kedves gyermekek! — szólt lelken-dezve. — De futni még sem tudnak. Persze, senki sem tanította őket.

— És ön meg fogja őket tanítani, kisasszony, nemde? — tréfálkozik Vinfrid.

— Persze. A báróné beleegyezett, hogy egy kissé kitombolhassák magukat a gyermekek. Ma éppen szünidőnk van s mit érne a szünet, ha nem mulathatnák ki magukat a kicsinyek szabadon?

— Igen, de azt tudnia kellene önnek, hogy a tombolás nem illik egy filozofus nőnek.

— Már mint nekem? Hát filozofus vagyok én? Ugyan még mi nem jut az eszébe?

— Természetesen. Volt egyszer egy görög bölcs, a ki azt állította, hogy nincs fájdalom. Ő azonban ma még merészebbet mondott, azt, hogy nincs unalom.

— Persze hogy nincs; mert egyedül tőlem függ, hogy ne unatkozzam. Ellenben az már nem áll hatalmamban, hogy megtiltsam: ne fájjon a fogam.

— Tehát ön nem fél, hogy itt unatkozni fog?

Mielőtt a leány még válaszolhatott volna, odaérkeztek rohanvást a gyerekek s beléje kapaszkodva kiáltották:

— Megvan most kisasszony! Megvan! Most mi fogtuk el.

A leány leült egy kőpadra s átkarolta a kicsinyeket. Bájos csoport volt; noha egyik sem mondhatta volna magáról, hogy szép. Vinfrid a művész szemével nézte őket; de legtovább gyönyörködött a kis barna leányban, a ki eleven ellentéte volt a két szőke gyermeknek.

— Úgy látszik, ön nagyon szereti a gyermekeket — mondá Vinfrid, csak azért, hogy újra kezdhesse a beszélgetést.

— Bizony nagyon. Hozzászoktam a gyermekekhez, mert nekem is van három kis testvérem. Mindamellet nem rég még nem gondoltam arra, hogy nevelőnő leszek.

Egy pillanatig hallgatott s magában mosolygott. Azután elfojtott hangon mondá:

— Festő szerettem volna lenni.

— Ah! — szólt Vinfrid meglepve. — És miért nem lett az?

— Mert nincs rá igazi tehetségem. Meglehet, hogy elég jó műkedvelő válnék belőlem; de ennél több kell, ha az ember meg akarja keresni a kenyerét. Aztán meg boszantónak tetszik az, hogy pénzért fessek. Hiszen akkor nem festhetném azt, a mi nekem tetszik, mindig arra kellene nézmem, hogy úgy dolgozzak, a hogy vevőimnek tetszik. Pedig a művészet olyan nagy valami, olyan szent! Nem lenne szabad úgy árulni, mint valami kalmárportékát.

— Ez eszményi fölfogás, kisasszony. No, de ön még fiatal.

A leánynak fölcsillant a szeme.

— Oh, dehogy — tiltakozott. — Már húsz éves vagyok. Most már nem remélhetem, hogy meg-növök. Ugy-e, Frida?

A lányka tréfásan felelt:

— Igazán kisasszony, maga nagyon öreg.

— Biz úgy van az — folytató a nevelőnő. — Nagyon öreg vagyok s bizony megokosodhattam volna. Okosabb lehetnék azok után, a miket már átéltem.

— Szegény kisasszony — mondá Hermann — tavaly halt meg papája.

— Testvérei pedig még iskolába járnak, édes anyja beteg, és neki kell gondoskodni mindnyájáról — folytató Frida csacsván.

Vinfrid résztvevőleg nézte a leányt. Régi törté-

net, mely mégis mindig új marad. Volt egy boldog család, melynek élete csöndesen mult a vidéken. Milyen szép élet lehetett az a szülői hajlékban, a mikor még élt az édes atya. Milyen fényes művészi jövőről ábrándozhatott ez a szegény kis Matilda. Hanem egy nagyszámú család legidősebb leányát rendesen áldozatul szemeli ki a sors. Vége az otthonnak, a kedves szülőföldnek, az ifjúság álmainak! Most itt van, Millerék unalmas házában az árva művészeány s arra van kárhoztatva, hogy zongora, meg a franczia nyelv elemeire tanítsa a gyermekeket. Szegény kis Matilda.

Vinfrid oda ült Frida mellé.

A gyermek szőke feje odahajolt a nevelőnő vállára. Frida vézna alakja egyáltalán nem volt akadálya annak, hogy a művész szabadon tekintessen Matild szemébe és beszélgethessen vele.

— Kisasszony, én is festő vagyok — kezdé a beszédet Braun.

— Valóban! — mondá Matild meglepve. Oh, kérem, mutassa meg valamelyik képét.

— Arra még ráérünk. Először is az ön dolgait szeretném látni.

— Sajnos, rajzaimat és vízfestményeimet otthon hagytam. Nem gondoltam arra, hogy itt hasznukat vehetem.

— Küldessen el hát néhányat. Majd leszek bátor

némi útbaigazítást adni. Talán kevesebbre becsüli tehetségét, mint minő az valósággal.

— Oh, az nem igen szokott történni.

— De néha mégis csak megesik. Éppen a nagy tehetségek szoktak csüggedni s magukban bizalmatlankodni.

— A csüggedést éppen nem ismerem — válaszolá Matild.

— Annál jobb. Akkor legalább egészen részrehajlatlan bírálója lehetek önnek.

— Oh, legyen is az. Hiszen szeretném hasznomra fordítani.

— Ki volt a tanítója, kisasszony?

— Atyám.

— Úgy? Tehetségét tehát nyilván tőle örökölte?

— Vajha örököltem volna. Nem is hiszi, milyen könnyedén vetette papírra a legbájosabb alakokat. Gyakran csak azért, hogy bennünket mulattasson. Van nekem otthon egész gyűjteményem azokból a papírszeletekből, melyeket össze-vissza rajzolgatott nekünk. Ha valami mesét mondott, rendesen illusztrációkat is rajzolt hozzája. Majd megkérem a mamát, hogy küldjön belőle s akkor meg fogom mutatni önnek. Van ott össze-vissza mindenféle. A kalifa mint gólya, sárkányok harcza, azután meg Aeneas, a mint atyját vállain viszi, meg sok ilyesmi. Néha csak pár

húzás az egész; hiszen sokszor éppen nem ért rá kidolgozni rajzait a szegény papa, annyi dolga volt. Fiatal korában persze többet foglalkozott a művészettel. Szobája tele volt képekkel; volt köztük több pompás olajfestménye, meg sok vízfestmény, többnyire olasz tájképek, meg épületrészletek. A nagypapa Olaszországból származott, még ma is vannak rokonaink Velence körül. A papa meg is látogatta őket ifjú korában. Nem igen beszélt erről az utazásról; de képeit láttam; mindig forró vágy fogott el, hogy viszontláthassam azt az országot. S akkor úgy elszorult a szívem. Hiszi, hogy gyakran olyan érzés fogott el Olaszország után, mintha honvágy bántana. Nem különös dolog ez? Pedig sohasem jártam ott.

— Szívesen utaznék Olaszországba?

— Gondolhatja! De hát jobb, hogy nem lehet. Utóbb még nagy kedvet kapnék a festésre.

— S az olyan szerencsétlen dolog lenne?

— Nekem igen — felelt a leány mélabús sóhajtással.

— Ha jól értettem, ön rajzolt és vízfestésben gyakorolta magát — folytatá Vinfrid a beszélgetést. — Próbálkozott már olajban is?

Még nem. A papa azt mondta, hogy nem jó nagyon korán kezdeni. Azt mondá, hogy ha az ember olajfestéssel dolgozik, akkor már kellett

valamit látnia. S nekem nem is volt rá alkalmam. Volt ugyan igen szép rézmetszet gyűjteménye, úgy hogy fogalmat szerezhettem a legkiválóbb mesterek műveiről. De hát lássa, ez volt minden. A rézmetszet-gyűjteményt aztán el kellett adnunk; csak azt tartotta meg a mama, a mit a papa maga festett.

— Igaza volt a boldogult atyjának, hogy nem serkentette önt a hamarkodó munkára — jegyzé meg Vinfrid. — Szükséges, hogy az ember teljesen biztos legyen a rajzban, mielőtt az ecsethez fog. Különben München dúsan szolgálhat önnek a tanulásra való alkalmakkal, úgy hogy izlését bőven terjesztheti. Látogassa a képtárakat. S most is van műkiállításunk a Glaspalastban.

— Ön is állított ki? — kérde Matild élénken.

A művész hévvel kapott az alkalmon, hogy Vittoria Colonnájáról beszéljen neki. Olyan szívesen szeretett volna beszélgetni ezzel a szeretetreméltó teremtéssel az ő kedvelt munkájáról... Mert a Vittoria Colonna volt az ő kedves műve. Ámde hirtelen mást gondolt és kitérőleg így felelt:

— Van egy kis képem, egy kis tájkép; szóra sem érdemes.

— De engemet nagyon érdekelne — bizonyította a leány.

— Jó, hát nézze meg! De ne feledje ígérését, hogy meg fogja nekem mutatni rajzait.

Barátságosan megrázták egymás kezét és szétváltak.

Vinfrid lelkes hangulatba esett. Az a gondolat, hogy talán ő lesz hivatva arra, hogy megnyissa a művészi pályát ennek az ifjú, szellemes teremtnak, elbájoló őt. Nem tudta még ugyan, hogy fogjon hozzá a dologhoz; mert egyelőre nem lehetett szó a művészi tanulmányokról Matilda kötelességei miatt. No de mindenek előtt látni akarja, hogy valóban van-e tehetsége, azután rábeszéli Miller bárónét, hogy nézzék meg együtt a műkiállítást, a hol lesz alkalma egyet-mást Matildának magyarázni.

Egészen elmerült gondolataiba. Csak akkor ocsudott föl, mikor egyszerre Millerék aranypaszomántos inasát látta maga előtt.

— Kérem, a báróné éppen öltözködik. — Ezzel a szóval állotta útját a méltóságos külsejű inas.

Vinfrid órájára nézett s látta, hogy a Millerék «dinnerje» már nincs messze. Bement a szalonba s várt.

Elgondolkozott.

— Igaz, igaz. Hiszen azért jött... Anna eljegyzése. A kelengye...

Aztán kedvtelenül tevő hozzá magában:

— Eh, képtelenség! Hogy is gondolhatott ilyet a néném! Hogy terhelhetném a bárónét ilyen megbízással? Köszönöm szépen. Elmegyek inkább

magam valami fehérneműkereskedésbe, adom a szakértőt, ha csak nem talállok addig valami könyörületes lélekre, a ki kisegít zavaromból.

Belépett a szalonba Miller báróné; suhogó kék selyemruhája finom illatott árasztott. Vinfrid meghajtva magát közeledett feléje s a báróné kegyesen mosolyogva nyújtá csókra kezét. Különös módon értett hozzá, hogy elhitesse azzal, a kinek csókra nyújtá kezét, milyen nagy kitüntetésben részesíti. S Vinfrid érezte, miképen kell a legfinomabb udvariassággal megfelelni szándékának.

— Bocsásson meg, kedves rokon — szólt Vinfrid — hogy ismét terhelem; de a mikor innen haza mentem, kaptam egy örvendetes hírt, melyet sietve akartam önnel közölni. Van szerencsém bejelenteni Anna hugom eljegyzését.

— Ah, nagyon szép — felelt a báróné, egy zsölyébe bocsátkozva. — Remélem, jó szerencsére talált.

— Azt hiszem, ismeri is a nevét, Rottmann bíró.

— Rottmann? Nem, nem emlékszem erre a névre.

Vinfrid mosolygott. Rottmannék a legtekintélyesebb családok közé tartoztak Landshutban, a hol Emma gyermekkorát töltötte. Akkor még a szerény Hopfgartner nevet viselte; de mikor az ifjabb Miller szerelme a magasabb körökbe emelte

őt, egyszerre gőgösen szakított minden polgári ismeretségével, Vinfridet sem annyira a rokonság kedvéért hívta házához, mintsem azért, mert művész volt, mert nagy tiszteletére szolgál egy arisztokrata háznak, ha látogatói közé festőt vagy költőt, vagy tudóst számíthat.

Anna eljegyzéséről nem is szóltak többet.

— Még valami kérésem volna — szólt azután, kis szünet múlva Vinfrid. — Tudja már nemde, kedves rokon, hogy a műkiállítás már egy hét óta megnyilt? Nagyon lekötelezne, ha olyan szives lenne és meglátogatná.

— Ha egészségi állapotom megengedi — szólt a báróné habozva.

— Természetes. Egészségét semmi szín alatt sem szabad kockára tenni. De hiszen most már május havában vagyunk s azt hiszem, bátran megkísértheti, hogy bekocsizzunk a városba.

— Olyan nagy sulyt helyez ön arra, Vinfrid, hogy meglátogassam a műkiállítást?

— Bizonyára. A kiállítást nemcsak a rendes műkedvelők látogatják, hanem a legmagasabb arisztokrata körök is, különösen pedig a hölgyek. Sok művész oly szerencsés, hogy ezekben a körökben magas pártfogói vannak, a kiket ők kalauzolniak a kiállításon. Ha tehát ön, nagyrabecsült rokon, az én karomon jelen meg a kiállításon...

Itt megakadt Braun, mert valóban nem tudta elgondolni ebben a perczben, hogy mi történhetnék, ha nagynénje az ő karján jelennék meg a kiállításon.

— Jól van tehát — felelt a báróné. — Ha jó idő lesz, akkor holnap bemegyünk a városba.

— Talán Lorenzoni kisasszonyt is magával hozhatná — mondá Vinfrid.

— Azt hiszi? De hát illik az, hogy ilyen fiatal leányt magammal vigyek a kiállításra?

— Természetesen. A legtöbb főúri nő elhozza a társalkodónőjét.

— A mint gondolja, Vinfrid. Mikor jön értem?

— Holnap tizenegy órakor, ha jónak látja.

— Majd meglássuk — felelt a báróné.

Ez nem volt határozott ígéret; de Vinfrid most már teljesen biztosra vette, hogy meglesz.

II.

Másnap, a kitűzött órában egy elegáns laudoni állt meg Miller bárók kapujában. Vinfrid ugrott ki belőle. Fölsietett a házba, a hol természetesen jó ideig kellett várakoznia a bárónéra. Végre megjelent a két nő; a báróné a legújabb divatú, előkelő utczai ruhában, Matilda pedig abban az egyszerű barna szövetruhában, melyet tegnap látott

rajta. A barna arczhoz jobban illett volna bizonyára a világos ruha; de hát erre nem gondolt az ifjú leány.

A báróné parancsára Matilda lépett először a kocsiba; átvette úrnőjének napernyőjét, s azután, mint jól nevelt leány, a visszaülésen foglalt helyet.

— De kisasszony, mi jut eszébe? Ellenkezett Vinfrid.

A bárónő azonban hamar megoldotta az elhelyezés kérdését, a mennyiben maga ült a hátulsó ülés közepére s kísérőinek hagyta a visszaülést.

— Oh, Braun úr — szólt az ifjú leány — milyen jó ön, hogy ilyen élvezetet szerez nekem.

— Majd meglátjuk, hogy csakugyan olyan élvezet-e ez önnek — válaszolt Vinfrid. — Az igazi művészek épp oly kivételek, mint az igazi műreemek.

— Oh, én legkevésbbé sem kételkedem abban — szólt Matilda — hogy el leszek ragadtatva. Hiszen egy szép rézmetszet is elég volt arra, hogy elábrándozzak, s mi egy rézmetszet egy eleven, színek-től duzzadó festményhez képest?

— Ne várjon nagyon sokat — mondá a fiatal ember, a kit megindított a leányka naiv lelkesedése.

— De hiszen a legjobb mesterek állítottak ki.

— Az igaz, hogy a legjobb mesterek; de egyszer-

smind a legnagyobb kontárok is — felelt Vinfrid nevetve.

— Oh, hiszen akkor kár odamennünk. Miért visz el akkor mégis a kiállításba? — szólt a báróné, a ki eddig nem vett részt a társalgásban. — Kontárdolgok megtekintésére egyáltalában nem érzek kedvet magamban.

Vinfrid igyekezett őt megnyugtatni.

— Legyen nyugodt, kedves rokon: néhány képpel bizonyára igen meglesz ön elégedve. Különben is megjelenésének nincs más célja, mint az, hogy a művészet tekintélyét emelje s a művészeket buzdítsa.

A bárónét kielégítette ez a magyarázat, s olyan komolyan vette azt a föladatát, hogy a művészeket buzdítani fogja, hogy kiszállásakor azonnal Vinfrid karjába ölté karját s többé el sem bocsátotta. Ez ugyan éppen nem vágott bele a művész reményteljes számításába; mert hiszen ő arra készült, hogy Matildának lesz a kalauza.

Eleinte még hallotta, hogy Matilda utánuk tipeg, a míg a báróné gyors léptekkel czipelte őt a termeken keresztül; de nemsokára úgy tetszett neki, hogy Matilda megállt, s mikor hátratekintett, már nem látta. Eltűnt. De hát nem tartotta ildomosnak, hogy olyan különös módon törődjék vele, azért minden figyelmét most a báróné szórakoztatására fordította.

A báróné rendkívül előkelően játszott a pártfogói szerepét. Senki sem képzelte volna róla ebben a pillanatban, hogy csupán csak Hopfgartner-leány. Ruhája tökéletesen illett kalapjához, ez meg kesztyűjéhez; minden szürke, színtelen, előkelő volt, s valóban bájosan forgatta strucztoallas legyezőjét jobb kezében. Néha-néha jelentős fejhajtással üdvözölte valamelyik arisztokrata ismerőst. Valósággal mintegy lady patronessnek képzelte magát s a követési tanácsos úr büszkén tekinthetett volna menyére ebben a pillanatban, ha látja, milyen nagyúri gőgösséggel megy el a képek mellett.

— Oh, hiszen ti igen csinos dolgokat állítottatok ki — mondá kegyes mosolygással. — De hát hol vannak a te tájképeid?

— Oh, azokat már rég elhagytuk.

— Nos, ha visszafelé megyünk, megnézhetjük.

— A mint tetszik. De most meg kell nézni, hol maradt az ön kísérője?

— Ni ni, a kisasszony eltűnt?

— Bizonyosan visszamaradt valami szebb képnél.

— No de ez egyetlen dolog. Menjünk hát vissza. Vagy talán az utolsó teremben is van megnézni való?

— Éppen nem. Makartnak egy tanulmányfeje s Kaulbachtól egy gyermekarczkép.

Gúnyos mosollyal mondá ezt Miller báróné

lovagja, de a hölgy nem vette észre. Még a tájképekről is megfélekedezett s Vinfridnek nem állott szándékában, hogy figyelmeztesse. Kereste szemével az eltűnt leánykát. Mintha valami belső hang sugta volna neki, hogy az ő Vittoria Colonnája előtt fogja találni.

Csakhogya ez a belső hang rászedte most őt. A Vittoria Colonna előtt sok ember álldogált ugyan de Matilda nem volt köztük. Végre az első teremben, mindjárt a bejárat mellett, fölfedezte a barna ruhát.

Ott állt, mintha gyökeret vert volna a lába, egy nagy kép előtt, mely a szent családnak Egyiptomba futását ábrázolta.

A kép festője határozott tehetséget és technikai készséget bizonyított e képével. A háttér a homoksivatagot ábrázolta, fölötte tiszta égbolttal; a távolban egy pálmacsoport látszott. Elöl, egy kis zöld oázis hatalmas fájának árnyékában a Madonna térdelt az alvó isteni gyermek előtt, míg József, a szamarat kötőféken tartva, elmerülve nézte a két alakot. Hanem ügyes kompozíciója és ragyogó színei mellett nem volt semmi új, megragadó tulajdonsága a képnek, mint a milyen megragadó példaul a kiállítás gyöngye, a Vittoria Colonna volt; a halvány holttest a viaszgyertyák bágyadt fényében, melyek mögött hatásos félhomályban maradt a gyászoló szeretőnek feje.

Oh azok a viaszgyertyák!

Hiszen úgy tetszett, mintha a harmadik teremben minden világosság csak azokból származnék. Mindenki előtt föl kellett azoknak ötleni, igen, mindenkit meg kellett ragadniok, sőt megrázniook, mert úgy látszott, mintha eleven lángok lobognának az igazi ravatal előtt.

Vinfrid éppen nem tartozott korának fölfuvalkodott festői közé, de ha viaszgyertyáira gondolt, akkor már egyáltalán nem fékezte szerénysége s biztató szive így szólt dobogásában: bizonyos, hogy a te képed a legszebb az egész kiállításon. Hanem ezt a véleményét eltemette keblébe; mert sokkal izlésebb ember volt, sem hogy henczegni tudott volna.

Matildát nem találták egyedül. Egy öreges külsejű asszony állt mellette, a kinek öltözete nem igen mutatott nagy előkelőségre. Annál inkább bámult Vinfrid, mikor Miller báróné feléje sietett, és üdvözölte:

— Oh, kedves Eliz, hát te itt vagy?

A megszólított megfordult. Ránczos arcza fiatal korában sem lehetett valami szép. Ámde nagy okosság és nagyfoku jóság tükröződött rajta, úgy hogy bizonyos bájosságot nem lehetett tőle elvitatni, annak daczára sem, hogy nem volt szép.

— Oh kedves Emma, és te is itt vagy? — felelt a megszólított hölgy, a báróné felé nyújtva mind a

két kezét. — Igen, igen, megint eljöttem Münchenbe, de csak pár napra. Örülök, hogy a véletlenség mindjárt az első nap összehozott bennünket. Különben úgysis meg akartalak látogatni s meg is foglak látogatni. Hogy vagy megelégedve Tildával?

Vinfrid ezalatt odalépett a leány mellé.

Matilda elnyomott hangon mondott köszönetet a fiatal embernek:

— Nagyon köszönöm, hogy idehozott — mondá, mialatt szemét rászögezte egy képre, melytől nem birt megválni.

— Oh, ha ezek a képek annyira megragadják önt, akkor nem végez egy esztendeig sem a képtárral — szólt a festő tréfás hangon. — Lám Miller báróné hamarabb végére járt. Ő már befejezte a szemlét, míg ön fennakadt az első lépésnél.

— Oh sokkal jobb, ha egy képet nézek meg alaposan. Ez az egy elég mára. Gondolja csak meg — folytatá Matild — hogy egész életemben még nem láttam semmi ilyesmit, s a művészetet csak távolról szemlélhettem, mint egy elzárt kertet. Ha magam nem is festhetek, végtelen gyönyört szerez nekem, hogy elmélyedhetek egy nagyszerű festmény lényegébe és részleteibe. Úgy érzem, mintha magamnak is részem lett volna a festő alkotó gyönyörében.

Braun Vinfrid ismerte a kép festőjét. Egy halavány, szikár kis emberke volt, éppen nem érdekes

megjelenés, teremtképessége sem volt lángelmének mondható. E miatt haragudott is egy kissé; nem tetszett neki, hogy Matilda annyira ott felejtette magát.

— Nézze csak — mondá megint Matilda, a ki mintegy elbűvölve állt a kép előtt — milyen ez a Madonna! Egészen Peruginóra emlékeztet engemet. Nemde, a könnyű fátyol, mely a haját visszatartja, az az édes arcz és a Madonna állása, az Perugino? Úgy-e, egészen az én kedves Peruginom ő.

— Bizonyára — felelé Vinfrid — a bambino Lippi-nek alakja, József alakja pedig az ó-német iskolára vall; ezt meg kell mondanom önnek, szeretetreméltó rajongóm. Az egész kép nem más, mint mozaikmunka, kompozíció a szó teljes értelmében, mert hiszen kompozíció nem jelent egyebet, mint összeállítást.

A leány csodálkozva nézett rá.

— Oh kisasszony — folytató a művész — nemcsak az írók szoktak plagizálni. Nézzen csak itt végig; a legtöbb festő, a ki itt kiállított, voltaképen nem több, mint ügyes másoló, mert másoló alatt nemcsak azokat értem, a kik őszintén és becsületesen leülnek egy remekmű elé, az egész közönség jelenlétében, hanem azokat a kis és nagy vampirokat is, a kik igen sokan vannak, a kik másnak lángelméjét szívják és hasznot húznak belőle. Nos, azért nem

haragszom ám, mert a ki maga nem tud újat teremteni, jobban cselekszik, ha másnak remekműveit utánozza. Az eredetiség ugyanis nagyon ritka adomány.

A míg így beszélt, szemei előtt Vittoria Colonna viaszgyertyái csillogtak. Bizony az egészen új, egészen eredeti alkotás volt; ezt meg kellett vallania mindenkinek.

Számtalan lap és folyóirat beszélt róla dicsérőleg, fényképe minden kirakatban közszemlére volt téve, mindenféle körben beszéltek róla, s bizonyos volt, hogy a kiállításon mindig talál az ember egy csomó bámulót a Vittoria Colonna előtt.

De mindez nem volt elég a művésznek. Becsvágya másra tört; égett a vágytól, hogy megtudhassa, mint vélekedik munkájáról Matilda. Hiszen ez teljesen elfogulatlanul ítélő leány, és ha ő dicsérné, akkor valóban örvendhetne a dicséretnek, mert bizonyos, hogy nem tudva arról, ki a kép szerzője, minden udvariasság és elfogultság nélkül dicsérné.

— De tudja-e Braun úr — szólta azután a leány, kissé bánatos hangon — hogy nekem fájdalmát okoz?

— Én, kisasszony?

Meglepte a művészt ez a támadás.

— Igen, igen — válaszolt a leány — mert minden élvezetemet megrontja a kritikájával.

Ezt éppen nem akartam. Örüljön csak, kisasszony, bátran az itt látott szép képeknek; én is örülök az ön ítéletének. Komolyan mondom. Ez a kép valóban finom munka és nagy szorgalommal van festve s a gyakorlatlan, tapasztalatlan szemet könnyen elbájolhatja. Ön még fiatal, ezenkívül vidéken nőtt fel, nem tudhatja tehát, hogy a modern festőművészet mely úton halad.

— Mely úton? — kérde Matilda csodálkozva.

— Tudniillik az igazság útján. Szűk ösvény ez, de a magasba vezet. El kell hagynunk a szélesre taposott, járt országutakat, ki kell magunkat szakítanunk az akadémiáskodás merevségéből. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy vessük el a régi mesterek nagy alkotásait, csak azt akarom, hogy ne utánozzuk azokat szolgailag. Meg kell ragadnunk a természetet, annak képmását kell adnunk, úgy a hogy találjuk, üde erőben, igazi vonásokkal, minden habozás, félénkség nélkül. A valót kell utánoznunk. S a ki ezt nem tudja, az nem igazi művész.

És megvetőleg nézett végig azon a képen, mely Matildát annyira megbűvölte és csodálatba ejtette.

— De mostanra elég — szólt azután. — Ideje, hogy menjünk. A báróné lába alatt már parázsszá válik a föld.

— Oh nem. Élénken beszélget még Walldorf grófnéval.

— Úgy? Hát az a hölgy Walldorf grófné? Eddig csak név szerint ismertem. Úgy hallom, csak ritkán jön Münchenbe. A mint látom, igen szeretetreméltó nő lehet.

— Oh, nagyon, de nagyon jó asszony — felelt Matild lelkesedetten. — Úgy szeretem, mint az anyámat.

A báróné csakugyan belemerült a beszélgetésbe, azért Vinfrid fölszólítja a leányt, hogy nézzenek még még néhány képet.

Matild örömet egyezett bele.

— Lesz szives, ugy-e — mondá — s minden képről elmondja nézetét.

— Ellenkezőleg, kisasszony. Az ön nézetét óhajtom hallani. Megszoktam a szakemberek ítélkezését; de egy elfogulatlan egyén véleménye különösen jól esnék. Ért engemet?

A leány nem felelt, de úgy látszik, tetszett neki, hogy Vinfrid oly sokat vár az ő véleményétől. Különben is húszéves kora körül leghamarabb kész az ember a gyors ítélkezésre. Később, mikor már éretebb az elméje, nem is siet annyira ítéletének kimondásával, meg nem is elfogulatlan már annyira.

— Mit mond például ehhez a képhez? — kérde Vinfrid, rámutatva egy nagyobb festményre.

— Azt, hogy nem szeretném, ha én festettem volna.

— Szép. De tudja-e, hogy ez a kiállítás egyik legbecsesebb darabja?

— Csak nem!

— De igen. Hanem önnek talán nem tetszenek a genreképek. Az ön korában a tragikus dolgok iránt érdeklődik az ember.

— Oh, ellenkezőleg, örülök, ha nevethetek. De hiszen itt egyáltalában nincs nevetni való.

— Persze, itt minden nagyon természetes.

— Abban igaza van. De lássa csak, nem lehetne valami okosabbat is festeni, mint egy szakácsnőt, a ki libát kopaszt? Nem kár a vászonért meg a festékért?

— Oh, ön szigorú bíró; de csak folytassa! — bátorítá Vinfrid az ifjú leányt.

— Ez az ön képe talán? — szólt egyszerre a leányka élénken, egy kicsi, vázaltszerű tájképre mutatva.

— És ha az enyém lenne? — kérde viszont a festő tréfásan.

Matilda elfogultan mosolygott.

— Nos, miért hallgat, kisasszony? Olyan érzékenynek tart engem?

— Nem, Braun úr; de az mégis csak szemérmetlenség, úgy-e, ha az ember nyíltan szemébe bóköl valakinek?

Vinfrid egyáltalában nem osztozott Matildának

eme véleményében, hanem azt nyíltan megvallotta, hogy nem ő festette a kérdéses képet.

— Kár — sóhajtott Matilda. — Mert nagyon kedves. Olyan mélyen beletekinthetünk ebbe a tájba, a szem nem is talál határt; szinte álmódózza tapad oda a képhez. Pedig, ha jól megnézzük, nem sok van rajta. Egy kunyhó, mellette fa; a távolban alacsony halmok. De éppen ez a szép benne: a teremő erő. És nézze csak, mellette van egy havasi tó, meg glecser és nem tudom még mi-csoda, de az éppen nem ragad meg; nem talállok benne semmi bűvölő erőt, nem látom benne az ihletet. Tudom, igaz, hogy nagyon könnyű kritizálni, s azt is megvallom, akárhogy szedném össze az akaratomat és erőmet, sohasem tudnék ilyen képet alkotni, mint ez a havasi tájék.

— De ha mégis meg tudná festeni — szőlt a fiatal ember fölbuzdulva — akkor bizonyosan másképen, zseniálisabban fogná föl a tárgyat. Úgy látom, hogy önben valódi művészlélek lakozik. Oh mennyire óhajtom, hogy segítségére lehessek.

Matilda csodálkozva nézett rá. Így még senki sem beszélt vele. Szinte aggasztotta ez a dicséret és csodálás. Nem is birt felelni ezekre a szavakra. Szinte megkönnyebűlt, mikor Walldorf grófné ismert hangja szólította.

— Tilda, hagyd abba most a művészi élvezetet; Miller báróné már haza akar menni.

Aztán meglepve mondá, midőn Vinfridet megpillantotta:

— Ah, hiszen te már lovagra találtál...

A báróné elfeledkezett arról, hogy bemutassa öcscsét. Sietett haza s ha egyszer sietett, akkor minden tekintetet félredobott.

A fiatal ember kénytelen volt önmaga bemutatkozni, a minek nem kevésbé örült meg az öreg grófné.

— Rendkívül örülök, hogy megismerhettem — mondá. — Az ön legújabb képe méltó föltünést keltett; de valóban szenzációs is.

— Oh kérem, grófné, annyit nem érdemel meg — szólt Vinfrid, magát meghajtva, de olyan arcjátékkal, mely rögtön megértette a grófnéval, hogy keletlen neki ez a tárgy, a miért nem is folytatta a dicséretet.

— És én nem is láttam! — szólt Matilda fájdalmasan.

— Csak türelem, kicsikém — biztatta a grófné. — Miller báróné meg fogja engedni, hogy még egyszer meglátogathasd a kiállítást.

Hétfőn délután három órakor eljövök érted kocsimon; remélem, nem lesz semmi akadály sem. Szabad talán kérnem, Braun úr, hogy akkor szíves kalauzunk legyen?

Vinfrid nem kérette magát kétszer. Őszinte hála-érzéssel csókolta kezét a grófnénak.

A míg a nők elhajtottak a kocsin, Vinfrid lassú léptekkel és töprengve ment haza.

És egyre jobban kezdett világosodni fejében az a tudat, hogy merev legényszívét el kell veszíteni a miatt a fitos kis barna lányka miatt.

Ennek ébredő tudata éppen nem akadályozta abban, vagy talán még jobban serkentette, hogy a következő napokon sűrűbben keresse föl Millerék házáat. S mindig úgy tudta rendezni dolgát, hogy egy-egy órát elcseveghetett a kicsikével, noha ez már megkezdte hivatalos dolgait. A leánykának nem tunktek föl különösnek e látogatások; azt hitte, hogy mindennapos vendége a háznak s különösen kedveli a gyermekeket, az ő növen-dékeit.

Vinfrid néha tétovázott és szemrehányást tett magának a gyakori látogatások miatt. Végre már szigorúan vizsgálta érzelmét és eltökölte, hogy végére jár. Vagy, vagy. S mi lenne, ha a leány csakugyan viszonozná az ő érzelmeit? Egy kissé nagynak tartotta az éveik közt levő különbséget, de egyáltalában nem tetszhetett lehetetlennek. És már örült egyik látogatáson a másiknak, örült, hogy nénje migrént kapott, a miért tovább is zavartalanabbul beszélgethetett Matilddal. Alig várta

már a hétfőt, hogy végrehajthassa az általa kigondolt kis hadicselt.

Vinfrid máskor egyáltalán nem szokott sietni, hogy valahová nagyon korán érkezett volna; de ezen a hétfőn másfél órával előbb ott volt a báróék házában. Szerencséjére a grófné is pontos volt. Matilda örömmel ujságolta neki, hogy a báróné az egész délutánt elengedte s így teljesen átengedheti magát a művészi élvezetnek.

A grófné megfogta Vinfrid karját, de egészen másképen, mint azt nemes rokona szokta cselekedni; mert a báróné ezt mindig valami különös kegyképen gyakorolta, ellenben a grófné, a ki pedig nem volt csak Hopfgartner-leány, olyan szívességgel tette azt, hogy Vinfrid úgy érezte, mintha egy mama karja nyugodnék az ő karjában. A másáknak pedig rendszerint éles szemük van s így a grófné szemét sem kerülte ki már az első találkozáskor sem az, hogy Vinfrid érdeklődik a kis Matild iránt. Megértette ezt a vonzalmat, mert hiszen ő is gyöngéd érzelemmel viseltetett a kis leány iránt, a ki keresztlánya volt és szemeláttára nevelődött.

A grófné nagyrészt az egész esztendőben falun lakott s ha ügyei miatt be kellett jönnie a városba, saját bevallása szerint úgy érezte magát, mint a szárazra vetődött hal. Pedig mióta férje meghalt,

fiait meg messze szólították hivatalos dolgaik, meglehetősen csöndes és szomorú életet kellett élnie a falun. Minthogy nem volt leánya, anyai szíve különösen gyöngéd gonddal fordult a kis Matild felé és szívesen vette volna egészen magához, mikor Matild atyját a halál kiragadta övéi közül. Ámde Matilda mindenképen azon volt, hogy anyja helyzetén könnyíthessen, azért foglalkozás után nézett s a grófné, mert nem tudott jobb helyet számára, bár némi aggodalommal, Millerékhez ajánlotta őt.

Miller báróné a legudvariasabb módon ugyan és a legtartózkodóbb alakban, de mégis célzott már arra, hogy csak nagyon kevésbé van megelégedve az ifjú nevelőnővel; a mint különben egyikkel sem volt megelégedve. A grófné ebből megértette, hogy Matilda állása nem lesz tartós, sőt fölvetette magában azt a kérdést, hogy alkalmas-e egyáltalában a leánya nevelőnőnek? És erre a kérdésre nem felelhetett föltétlen igennel. Matilda ugyan nagyon jó hatást tehetett növendékeire, jó úton vezethette őket, erős vallási elveket önthetett beléjük, ámde ez még legkevésbé sem elég egy modern nevelőnőnek; egyáltalában a lehetetlennel határos követeléseket szabnak már a nevelőnők elé. Nyelvek, szépművészet, tudományok, kézimunka, e mellett még finom modor s végül az eredetiség-

nek mentől nagyobb hiánya : ezt várják az alkalmas nevelőnőtől.

Matilda ugyan a grófné közbenjárására egy előkelő intézetben nyert kiképzést, több rendbeli tehetségnek is kétségtelen bizonyítékát adta ; noha kissé olaszosan, de mégis tűrhetően beszélt a francia nyelvet, írásmódja is csinos, egyszerű volt, sőt néha, különösen egyes alkalmakkor, igen kedves verseket is írt. Tehetsége volt a zenére és kifejezően játszott, de nem volt még kellő gyakorlata s ugyancsak szorgalmasan kellett hozzálátnia, hogy a hiányzó ügyességet megszerezze. Legtöbb tehetsége lett volna a festésre ; ámde arra nem volt már alkalma, hogy otthon tanulhasson és így semmi iskolája sem volt. E hátrányokhoz járult még az is, hogy majdnem mindig falun lakott s így nem tanulhatta meg, hogyan kell forgolódni az úgynevezett nagyvilágban. Valóban, ott a hol most volt a szegény, éppen nem volt a megfelelő helyen ; hibái nagyon is szembeötlöttek, jó tulajdonságait pedig nem vették észre.

De hát mi legyen vele a jövőben ?

Ez nagy gondot okozott a grófnénak, nagyobb, mint a milyen magát Matildot bántotta.

— Braun úr — szólt a grófné hirtelen — kérni szeretnék valamit.

— Parancsoljon, grófné !

— De nem könnyű és nem is hálás föladat az, a mire kérem. Fiaim nem hagynak békét, szeretnék az én arcképemet is atyjuk képe mellé, mely szalonunkat díszíti és igen sikerült kép. Hanem persze, megboldogult férjemnek szép, jellegzetes feje volt, én rám meg legjobb barátom sem mondhatja ezt.

— Az anya mindig szép — mondá Vinfrid.

— No, ha ebből a szempontból veszi a dolgot, akkor igaza lehet — válaszolt az öreg hölgy mosolyogva. — Tehát meghallgatja kérésemet?

— Örömmel. Mikor akarna ülni, grófné?

— Tudja mit, Braun úr. Legjobb lenne, ha a nyáron vagy ősszel kijönne hozzám a falura. Kastélyomban mindig készen áll néhány szoba kedves vendégeim számára. Nem is kell magát bejelentenie.

Kis szünet következett.

Vinfrid tekintete végig szökölt az ifjú leányon, a ki néhány lépésnyire odébb állt tőlük. Azután halkan mondá:

— Nekem is volna kérni valóm, grófné. Matild, azaz hogy Lorenzoni kisasszony nem tudja, hogy legjobb képeim egyikét állítottam ki. Én csak azt mondtam, hogy egy kis tájképem van. Kérem, legyen olyan kegyes és ne áruljon el.

— Szívesen, ha szolgálatot tehetek önnek vele.

De hát mi oka van rá, hogy ilyen nagy titkot csinál belőle?

— Szeretném hallani a kisasszony ítéletét e legújabb művemről. Mert elfogulatlan ítéletet szeretnék hallani. Érti most már, grófné?

— Őszintén megvallva, nem egészen. Minő súlyt helyez ön egy gyermek ítéletére?

— Nagyon sokat. A multkor valósággal meglepett ítéletének biztossága, izlésének helyessége. Ez a gyermek, a mint őt, grófné, nevezni méltóztatik, a maga nemében kitűnő műbiráló, sőt én többnek tartom: művésznőnek.

— Láta már rajzait? — kérdé a grófné csodálkozva.

— Még nem; de előre megvagyok győződve.

— Ne várjon tőle sokat — szakítá félbe a grófné a föllekesült ember szavait. — Matildnak van ugyan tehetsége a rajzolásra, egyáltalában sokoldalú tehetség; tele van költőiséggel, szíve érintetlen, csak úgy buzog az ifjúi lelkesedéstől, de ez még nem teszi művésznővé. Hanem legjobban becsülöm benne, hogy jámbor, kedves, romlatlan gyermek, a kit nem zavartak meg a világ hiúságai. No az atyja, az igazán művészlélek volt. Művész lett volna bizonyára, ha nem tereli el útvjáról a gond. Egy beteg asszony és négy nevetlen gyermek elég a lángelme megfékezésére. Szomorú lehetett neki elég-

szer ez a sorsa, hogy jegyzősködni kell, künn a falun. Nemes keresztény és kitűnő apa volt. Minden művészen van valami sajátosság. Nem is lehet ez másképp; hiszen a művészek, tudniillik az igazi művészek valamivel közelebb állanak az Istenhez, mint a köznapi emberek. Meggyőződésből mondom ezt, kedves Braun, nem azért, mintha bókolni akarnék. A mi Tildát illeti, atyja zsenialitásából csak annyit örökölt, a mennyit egy nő vállá elviselhet. Nem akarom ezzel befolyásolni az ön véleményét és ítéletét, csak attól akarom megóvni, hogy ne csalódjék várakozásában. Máskülönben értem hogy ön, az ünnepezt művész, rokonlelket üdvözöl ebben a kis falusi babában.

Beléptek a második terembe. Matilda már előttük sietett be oda. De úgy látszik, hogy ott semmi figyelemre méltót sem talált, s ezt meg is mondta a művészeknek.

Éppen kapóra jött ez a bírálat Braunnak.

— Igaza van — mondá. — Menjünk csak tovább. Itt csakugyan nincs olyasmi, a miért érdemes lenne megállni. A következő teremben van egy igazán eredeti kép, parasztlakodalom, Defregger egyik tanítványának munkája. Matild gyanutlanul követte őt.

A parasztlakodalommal ugyan édeskeveset törődött a művész; de közetlen szomszédságában függött a Vittoria Colonna,

A terem éppen üres volt. Tehát a legkedvezőbb alkalom, hogy célját érje.

Hangja remegett. Hiszen eddig nyíltan szokott föllépni, nem kívánczozott a dicséretre az ismeretlenség homálya alatt.

Mialatt beszélt, Matild tekintete átvándorolt a parasztlakodalomról a Vittoria Colonnára.

A művésznak agyába szökkent a vér.

Úgy állt e tapasztalatlan, ifjú leány előtt, mint egy aggódó növendék.

Odasandított Walldorf grófnéra; de ez szerencsére elmaradt egy kissé tőlük s leült a pamlagra.

Vinfrid tovább folytatta előadását; de jóformán nem tudta, mit beszélt.

— Lássá — mondá — ennek a művésznak van saját egyénisége, alakjai realisztikusan erősek; típusai ugyan kevésbbé vonzók, mint a régi mestereké; de nem kevésbbé elevenek. Egy szóval, ő realista, ez a mai kor jellemző vonása.

— És ez a kép? — szólt közbe Matild, Braun képe felé fordulva.

Itt volt a döntő pillanat.

Vinfrid eltökélte, hogy a lehető legjobban fogja végig játszani szerepét. Közömbös hangon mondá:

— Ez Michel Angelo — Vittoria Colonna holttestét nézve.

A leány hallgatott.

Hirtelen könnyed mosoly röppent végig arcán, s visszalépett egy lépéssel.

— Könnyen rám csöppenhetne a viasz — mondá tréfás hangon.

— Azokra a madarakra emlékeztet ön, melyek Zeuxis szőlejét csipegették — jegyzé meg Vinfrid bizonyos meglepéssel.

— Az igaz — mondá a leány — minden világosan, pompásan emelkedik ki, úgy hogy az ember szinte megfoghatja az egyes tárgyakat. És ez a világítás! Van valami különös ezekben a gyertyákban. Nem találja ön is?

Hogy úgy találta-e?

Oh milyen igéző ez a kis Matilda!

— Úgy tudom, hogy ez a kép meglehetősen tetszett — szólt azután Vinfrid. — Úgy látszik, önnek is tetszik némileg — tévé hozzá tettetett szerénységgel.

— Oh bizonyára, de...

Itt elakadt a leány s félénken tekintett a művészre.

— Mit de?

— Ha én vagyok a művész, akkor csupán a két gyertyát festettem volna meg s elhagytam volna a mellékalakokat.

— A mellék alakokat? Melyeket érti?

— Nos, Vittoria Colonnát és Michelangelót. A nő azért fekszik itt, hogy megvilágíttassa magát.

Michelangelo meg azért van ott, hogy ne legyen megvilágítva; ez az egész.

— Úgy találja? — kérde Vinfrid, alig palástolván el nyugtalanságát. — Nos, akkor hát nézzünk meg egy érdekesebb képet.

— Nem, nem, maradjunk még — szólt Matild. — Ez a kép csodálatosan van festve. Megtanulhatja az ember rajta, miképen kelljen festeni, de azt is, hogy miképen ne kelljen. Atyám bizonyos kételkedéssel szokott a modern művészetről beszélni; nagyon becsülte, de nem szerette. Azt szokta mondani: a szemhez szól és nem a szívhez. Most már értem, mit akart ezzel mondani. Lássá, ez a kép igaz és még sem az; igaz benne a két viaszgyertya s azért mondtam, hogy a többi mellékes és bátran elmaradhatna. De hát olyan nehéz dolog az igazat a széppel egyesíteni? Én is szemébe néztem már a halálnak, s tudom, hogy a halál jobb a hirénél, hogy a vonásokat, mielőtt szétroncsolja, megszépíti s nem egy arc, mely nem volt szép az életben, szép lesz a halál nyugalma által. Higye meg, nem így képelem én a halott Vittoriát, nem ilyen eltorzított, hamvasan fakó arcczal, mely szinte undorodásig van eltorzítva.

Azután még pirulva hozzátette:

— S nem volt barátnője vagy szolgálója, hogy ráadja a halotti ruhát az úri nőre? Úgy kell neki

itt feküdni, mint egy kivert nőnek, meztelen kebel-lel, mintha a halál künn a szabad mezőn érte volna utol? Lásd, ez nem igaz, ez nem történhetett így, ezt nem bírom így elképzelni. Michelangelónak meg kellene borzadnia tőle, azt pedig nem szabad cselekednie. Ah Istenem, nagyon vigasztalan kép ez, igazi memento mori, de őszintén szólva, sokkal szívesebben néznék egy egyszerű koponyát.

— Nem tudom, az állt-e a szándékában a festőnek — szólt Vinfrid erőltetett mosolylyal, hogy memento morit teremtsen.

— Talán nem — válaszolá Matilda. — Pedig a halál is szép lehet néha s több költőiség lehet benne, mint az egész életben.

— Miattam lehet, kisasszony — mondá rá Vinfrid meglehetősen izgatott hangon. — Csakhogy a festő nem költő.

— Ez a festő bizony nem — jegyzé meg Matild. — De az igazi művészek, azok bizony mind költők is. Vagy talán a költészetnek az írók tinta-tartójára kellene szorítkozni? Oh, a festőnek mindig költői ihlettől kellene áthatva lennie, mikor fest; de higgye meg, ennek a festőnek nem buzdukt föl a szive. Nincs szive.

És csaknem megvetőleg nézett megint a képre.

— És hogy hívják a festőt? — kérdé hirtelen.

— Oh, hiszen már elvitatta a nevét — felelé Vinfrid.

Hangjának sajátságos árnyalata föltűnt a leánynak s női ösztöne azt sugta neki, hogy megsértette a fiatal embert.

— Talán jó ismerőse? — kérde aggodalmas hangon. Talán éppen jó barátja?

— Az mindegy — felelé Vinfrid szárazan és kissé gúnyosan. — Ön, úgy látszik Cimabueért rajong.

— Miért éppen Cimabueért? Minden festőt szeretek, a kinek művészete szívéből fakad. Mindenestre az ilyen mindig el fogja találni a legjobbat. De az ön barátja, Braun úr, még nem teremtette meg a legjobbat, a mire képes lenne s ha úgy forgathatnám az ecsetet, mint ő, akkor...

— No akkor valószínűleg egy Peruginoféle Madonna kerülne a vászonra. — csipkelődött Vinfrid, a szent család menekülésére czélozva. — Csak az a kár, hogy a Madonna már nem új tárgy. Van nekünk Madonnánk a trónon, a réten, Madonnánk szentekkel és angyalokkal, térdelő Madonnáink, álló Madonnáink... Lelkemre mondom, kisasszony, a Madonna nem vonz már mai napság.

Matildát különös módon érintette hangjának gúnyos, érdes volta. Szinte fölháborodott rajta. Kipirult az arcza és haragosan nézett a művészre.

— Micsoda, már nem vonz? Én pedig kimondom határozottan és őszintén, akármit gondoljon

ítéletem felől: a Madonna királynője a művészetnek s az is marad mindig, s ha valaki nem akar tudni róla, nos, az annál rosszabb az illető művészre nézve . . .

A grófné, úgy látszik, észrevette a fiatalok czivódását, vagy lehet, hogy nem is gondolt rá, hanem komolyan értette megfélekezését, midőn hirtelen odalépett és közbeszólt:

— Bocsáss, meg kedves gyermekem, de most jut eszembe, hogy ma öt órára meghívtam teára Dahner tanár urat nejével és nővérével s most már négy óra van.

— Sőt négy óra és tíz percz — mondá Vinfrid, órájára tekintve.

— Ah, de még az ön tájképét sem néztük meg — szólt Matilda.

— Majd máskor, kisasszony — felelt a művész. Azután a grófnéhoz fordulva, így szólt:

— Nem vehetném a lelkiismeretemre, grófné, ha az ön vendégeinek rovására kellene kielégítenem művészi hiúságomat.

Kikísérte a nőket a kocsijukig, néhány udvarias és lekötelező szót mondott, megígérte a grófnénak, hogy nemsokára viszontlátja őt; de mindez olyan hatást tett a fiatal leányra, mintha csak üres frázisokat hallana. Valami furcsa nehézség szorította össze szívét s örömmel fogadta, midőn a grófné

őt is meghívta teára; legalább nem lesz ideje töprengeni a különös benyomás fölött.

— Tudod, kicsikém — mondá a grófné — úgy is félbeszakítottam élvezetedet, tehát illik, hogy kárpótoljalak.

A grófnéhez valóban jöttek vendégek. Szeretetre-méltó emberek, a kiknek társaságában egészen otthon érezte magát Matilda. De a mikor hazament, ismét elfogta a szívét az előbb érzett szorongás. Szinte sírni szeretett volna.

Egy kissé felvidította növendékeinek az az ujságolása, hogy Vinfridet a báróné meghívta holnapra lunchre. Most már remélhette, hogy kimagyarázhatja magát.

— Megbántottam őt, az bizonyos — mondá magában. — De hisz ő sem volt szeretetreméltó, tehát kvittek vagyunk. De miért is hallgatta el, hogy azt a képet egy jó barátja festette? Előbb sürget, hogy mondjam meg véleményemet, azután meg haragszik miatta.

Egész reggel csak Vinfrid volt az eszében. Hiába boszankodott önmagán; nem birta elterelni róla gondolatát.

Végre elérkezett a lunch ideje. Dobogó szívvel lépett az ebédlőbe. De csak a tanácsost és a bárónét találta ott.

— Talán még eljön — gondolá reménykedve.

Zavarából a kis Hermann rántotta ki, a ki önként megtette azt a szivességet, hogy megkérdezte anyjától, hol marad Vinfrid bácsi?

A báróné hidegen felelé:

— Ezek a művészek kiszámíthatatlanok. Vinfrid a mai déli vonattal elutazott Rómába.

— Rómába! — kiáltották a gyermekek. Jaj, de jó! Bár vitt volna minket is magával.

— Csönd! — csitítá a báróné a gyermekeket.

És Matildához fordulva, szigorú tekintet kíséretében mondá neki:

— Jobban kellene ügyelnie arra, hogy a gyermekek ne legyenek olyan lármások.

Matild elpirult. Nem a szigorú, feddő tekintet miatt, noha tudta, hogy a báróné szándéka szerint megérdemelte azt, mert mielőtt ő a házhoz jött, a gyermekek soha sem mertek lármát csapni. Nem azért pirult el. Hanem azért, mert egy benső hang megsugta neki, hogy voltaképen ő az oka Vinfrid hirtelen elutazásának. Ez a gondolat különben olyan hóbotosnak látszott; mindamellet nem birt tőle szabadulni. Elszomorodott. Szomorúsága annyira uralkodott rajta, hogy az egész reggeli alatt mintaszerűen viselte magát és hallgatagsága ráragadt a gyermekekre is.

A lunch után a két testvérnek szabad volt a szalonban kártyázni. A tanácsos úr hirlapjait olvasta,

a bárónő a zsölyeszékébe dülve, egy angol regényt lapozgatott át. Matilda maga maradt az ebédlőben. Éppen a szobájába akart menni, midőn szeme véletlenül megakadt egy sárga táblájú füzetén.

A kiállítás katalogusa volt. Vinfrid hozta a bárónénak. De ha a bárónénak adott, miért nem engedte meg neki is, hogy végignézze?

Fölkapta és dobogó szívvel futotta át első lapjait. Meg akarta tudni, ki festette azt a képet, mely erre az összekocczzanásra adott okot.

Itt van már. Harmadik terem. Itt van a parasztlakodalom, melyet annyira magasztalt Vinfrid. És mindjárt mellette van: «Michelangelo Vittoria Colonna holttesténél». És ott áll mellette a festő neve: Braun Vinfrid.

III.

A gyorsvonat sebesen robog a brixeni szoros sziklafalai közt; csak úgy dübörög a hegység s a gép zakatolásába belevegyül a habzó Eisak moraja. Komoly vidék ez, gazdag történelmi emlékekben; de tájképi bájakban mégis szegény. Még az esti nap fénye, a szép tavaszi ég kéksége sem birta széppé varázsolni ezt a komor sziklavölgyet, Tirolnak Ronceválját.

Nem csoda tehát, ha Braun Vinfrid, a ki külön-

ben is történelmi festő és csak kivételképen érdeklődött tájképi szépségek iránt, nem talált semmi kedvére valót ebben az egyhangú képben. Szivarozva, hanyagul egy könyvet olvasva, kényelmesen heverészett az elsőosztályu kocsi ülőpárnáján. A ki ránézett, nyilván azt gondolhatta felőle, hogy egyike azoknak a rendes járású vándormadaraknak, a kiknek az a legfőbb elvük, hogy mentől kényelmesebben utazhassanak.

Ámde Vinfrid belsejében sehogy sem uralkodott olyan jókedvű nyugalom, mint a minőt helyzetéből következtethetett volna az ember. Sőt keserű szemrehányást tett magának, hogy tegnap olyan szánalmas szerepet játszott. Igaz, hogy a grófnő semmit sem hallott és a kicsike sem vett észre semmit sem; de elég az, hogy önmaga előtt ennyire kell szégyenkeznie.

Vinfrid őszinte természetű ember volt máskülönben; azért szinte elpirult a fölött való gondolatában, hogy hadicselének olyan szánalmas kudarcz lett a vége. Az emberek rendszerint a siker mértékéből ítélnék. Például, ha Matild öntudatlan dicséretben tört volna ki, akkor egy pillanatig sem tett volna szemrehányást magának a komédia miatt. Te ostoba, mondá magában, egyszerűen azt kellett volna mondanod, hogy az a kép a tied. Akkor a leányka, mint jól nevelt leány, valami elismerés-

félét mondott volna, elfojtotta volna gúnyolását s akkor minden jó lenne.

De hiszen éppen ezt nem akarta. Elfogulatlan, őszinte, minden képmutatástól ment dicséretet akart hallani, mert ilyent még soha sem volt alkalma hallani ; olyantól akarta hallani, a ki, mint ez az ifjú leány, a művészi lelkesedésnek olyan hevét viselte a lelkében. Ez a dicséret olyan jól esett volna neki, mint a friss hegyi levegő. De hát mit is jelent az, hogy Matild nem dicsérte? Hiszen ő maga vallotta meg neki, hogy a művészetben semmi tapasztalata nincs. Nem ítélni még, nem lehet súlya ítéletének. Együgyűség volt tőle, hogy minden áron ennek a leánynak ítéletét akarta hallani.

De hiába. Önmagában tiltakozott ez utóbbi gondolata ellen.

Nem áll az, hogy nem törődnek, nem akarna törődni Matild ítéletével. Azt mondta a nagy római lírikus Meczenásának, hogy ha csak ő számítja a költők közé, akkor is a csillagokat veri büszke fejével. Ő is körülbelül ilyenén szolt ehhez a gyermekhez; kérte, hogy számlálja a művészek közé őt, a kit annyian s annyiszor dicsőítettek s a leány, a nélkül, hogy sejtelve lett volna, mit csinál, ke-reken szemébe mondta, hogy egyáltalán nem mű-vész. Ez mégis lesujtó ítélet!

Egy dolgot eltökélt magában, mikor hazament a kiállításból: nem akart egyhamar Matildával találkozni. Arra számíthatott, hogy Walldorf grófné hallgatni fog, de végre is Matild mástól is megtudhatja, hogy ki a lekritizált képnek festője. S ez esetben kínos lenne helyzete.

Elhatározta tehát, hogy egy ideig kerülni fogja Millerék házát.

Ámde mikor hazaért, asztalán illatos levélkét talált, melyben rokona meghívja másnapra lunchre.

Mit tegyen? Betegnek tetesse magát? Ez izetlen dolog lenne s különben is csak rövid időre segítené ki a zavarból. Mialatt valami elfogadható kifogáson törte a fejét, szeme véletlenül rátévedt egy barátja levelére, a ki éppen Rómában időzött s meghívta, hogy látogassa meg őt ottan. Talán csak úgy odavetőleg írta, nem is akarta komolyan meghívni.

Vinfrid ismerte már az örök várost; nem ment volna oda idegenül. Ismételten megfordult már ott, ismerte minden nevezetességét, azért midőn megkapta barátjának levelét, egyáltalában nem jutott eszébe, hogy meghívását elfogadja.

Most azonban kapóra jön a meghívás, miért is azonnal írt Millernének, hogy egy régi barátja meghívásának engedve, Rómába utazik, miért is bocsánatot kér, hogy nem mehet el a lunchre.

És másnap a gyorsvonattal elutazott Róma felé. Némileg megnyugodva hagyta el Münchent. Ámde csakhamar elfogta a honvágy. Mikor fog visszatérni és hogyan? És vajjon úgy lesz-e minden, a hogy azelőtt volt?

Nem, nem. Többé nem fog zavartalanul és vidáman beszélgethetni Matildával. Elrontotta vele a dolgot örökre!

Ezek a gondolatok gyötörték, mialatt idegesen fujta hamujának füstjét, mikor hirtelen dőcczent a vonat s lebukott; málhája melléje zuhant a hálóból.

A vonat hirtelen megállt.

Vinfrid kitekintett az ablakon. Azt tette valamennyi utas, izgatottan kérdezve, kiabálva: mi történt?

— Maradjanak kérem nyugodtan — szólt a kalauz. — Nincs baj.

De bizony nem maradtak nyugodtan az utasok. Kiszálltak izgatottan.

Végre nagy faggatásra megtudták, hogy pár száz lépésnyire töltéscsuszamlás történt, de a pályaőr észrevette, megállította a vonatot s így könnyen rettentővé válhatott szerencsétlenséget hárított el.

Tanácsstalanul szaladgáltak ide-oda az utasok; némelyek oda siettek a csuszamlás helyéhez, a nők izgatottan tárgyalták, hogy mit fognak csinálni?

Végre megszólalt a vonatvezető:

— Tessék beszállani! A vonat visszamegy Sterzingbe.

— És mit fogunk mi ott csinálni? — kérde Vinfrid, visszanyerve nyugalját.

— Az uraságok ott hálhatnak s megvárhatják, míg a vonalat rendbehozzák.

— És mikor lesz az?

— Nem mondhatjuk meg biztosan.

— Át lehet menni a földcsuszamláson? — kérdezte Vinfrid egy fiatal utastól, a ki éppen visszajött onnan.

— Oh, nagyon könnyen. Csak azért jöttem vissza, hogy elvigyem a táskámat, azután gyalog megyek Brixenbe.

— Messze van? — kérde Vinfrid.

— Dehogyan van. Jó séta.

Vinfrid kérte a fiatal embert, hadd csatlakozzék hozzája; azután podgyászát a kalauz gondjára bízva, vette kézi táskáját s megindult vidáman a vándorútra.

Olyan könnyen nem bírt lépkedni, mint úti-társa, a ki rugalmas léptekkel ment hegynek föl, hegynek le; néha-néha megállt, hogy hátranézzen, birja-e még Vinfrid, azután megint rohant előre, mint a szélvész.

Már alkonyodott, mikor kiértek a szorosból s

megpillantották azt a barátságos tájat, mely Brixent oly bájosan veszi körül.

Az Eisak völgye Brixentől igen változatos; magas hegyek veszik körül, letekintve barátságos külsejű falvakkal, gesztenyefákkal sötétlő lejtők, melyek alján a szőlő díszlik, széles zöld lapály, melyen keresztül két tajtékzó hegyi folyó rohan zúgva.

Vinfrid nem igen törődött most a táj szépségével, melyet különben már elfátyolozni kezdett az esti homály.

— Micsoda? Nincs messze Brixen? Köszönöm szépen! — dörögött magában.

Egyre nehezebben és nehezebben loholt utitársa után. Nem szokta meg az ilyen marsot; még kevésbbé szokta meg azt, hogy maga vigye a podgyását.

A fiatal ember megállt s hátraszólt Vinfridnek.

— Azt hiszem, hogy ön fáradt. Meg fog bocsátani, de nekem sietnem kell. Anyám már úgy is nyugtalankodni fog, hogy nem érkeztem meg rendes időre. Ha elfogadja tanácsomat, minthogy fáradt, azt ajánlom, szálljon meg Vahrnban, a hol jó vendéglőre talál.

— Hol van az a Vahrn?

— Itt fönn, nem messze az országúttól.

S ujjával fölmutatott egy karcsú toronyra, melynek keresztje kicsillant a lombok közül.

Vinfrid szívesen fogadta a tanácsot s negyedóra mulva már ott ült egy tiszta fogadónak tágas ebédlőjében s élvezettel engedte át magát a pihenésnek.

A fogadó teljesen kielégítette őt; nem várt volna ennyit egy falusi vendéglőtől. S mikor másnap gazdag reggelije után körül sétált a faluban, melynek házai olyan bizalmasan kandikáltak ki a gesztenyefák és a gyümölcsfák közül, úgy tetszett neki a helység, hogy elhatározta, nem megy mindjárt tovább, hanem itt marad néhány napig.

Délután főlnyalábolta festőkészletét és bement a faluból a hegyek közé huzódó völgybe. Vonzotta a fák közt csobogó patak. Lassú léptekkel ment tovább a patak partján, mindig tovább és tovább; néha-néha megállt, hogy egy festőiesebb pont szemléletében gyönyörködjék vagy élvezze az üde illatos levegőt.

Egyszerre az út kanyarodott. A patak különös erővel zuhogott itt. Gyönyörű, bár egyszerű, de egyszerűségében megkapó tájkép terült itt előtte. A habtól elöntött szikláról a sötét zöld víz fölé egy elcsenevészett fenyő borult, mögötte kevélyen emelkedtek a szürke szirtfalak, itt-ott sárga mohával benőtten.

— Ezt le kell kapnom! — szólt Vinfrid.

Leült rögtön az út szélére s elkezdte vázolni.

Éppen a körrajzot csinálta meg szienittel s föléje a világos kék eget teregette, mikor lassú léptek közeledtek. Nem is figyelt rájuk. Maga elé tartotta, szemétől kissé távolabb a vázlatot, összehasonlítva azt az eleven táj körrajzával.

A léptek egészen a háta mögött állapodtak meg. Vinfrid semmi különöset sem látott ebben, mert már hozzá szokott ahhoz, hogy nézők előtt fessen. Túrni kell ezt a képcsarnokban épp úgy, mint az Isten szabad ege alatt. Ámde arra csöpp kedve sem volt, hogy az ólálkodó ismeretlennel beszélgetésbe elegyedjék. Csöndben maradt, remélvén, hogy az illető magától is odébb fog állani.

De nem állt odább, hanem egyszerre csak megszólalt:

— A patvarba! Te ugyan keveset tudsz!

Erős, mély férfihang mondta ezt a megsemmisítő ítéletet.

A festő félig boszankodva, félig vidáman fordult meg, szinte várva, hogy micsoda multság készül itt s egy magas termetű, ösztövért embert látott, bal hóna alól természetes vörös esernyő kandikált elő, jobb kezében pedig kék zsebkendőből kötött batyut tartott. Jóllehet egyenesen tartotta magát, észre lehetett venni, hogy legalább is hetven esztendő. Parasztember volt; de homloka olyan széles és sokat mondó, hogy ha más ruhában jelen meg,

bizonyára tudósnak tartották volna. Szeme kissé csalafintásan, de jószívű tekintettel pislogott szürke szemöldöke alatt. Vinfrid egészen ráfeledkezett művészi kutató szemével, annyira megnyerték tettségét jellemzően eredeti szép vonásai.

Az öreg paraszt mentegetődni kezdett, a mért őt zavarta.

— Tudod, egy kissé csodálkoztam, mikor festeni láttalak. Tudod, nálunk senki sem tud festeni. Brixenben meg nagyon drágán adják, gondoltam tehát, mikor láttalak, hogy megnézem, mit csinálsz. De hát látod, ilyen barna mázolásban senkinek sem tellenék kedve.

Vinfrid fölkel s félretette a palettát és az ecsetet.

— No, a barna majd megszépül — nyugtatá meg az öreget. — A buza sem lesz mindjárt zöld, a mint elveted. Várj csak egy-két óráig, majd akkor megkapja a maga színét a szikla is, meg a fa is, a patak is.

— Oh, annyi ideig nem érek rá várakozni — felelt a paraszt, fejét rázva. — Még ma el kell jutnom Schaldersba.

— Merre van az?

— Ott benn, messze a völgyben. Tudod, az öregem nem hagy békét, míg nem megyek valami kis fürdőbe. Tavaly sok bajon gázoltunk át; azt mondta hát az idén, hogy kiméljem magamat.

— Aztán meddig tart a fürdőzés, öreg?

— A brixeni doktor azt mondta, hogy huszonegy fürdőt vegyek.

— Az három hét.

— Megbolondultál? Háromszor fürdök egy nap, akkor egy hét alatt végzek. Nincs nekem annyi pénzem, hogy pazaroljam.

Vinfrid nevetett.

— Nem tudom — mondá — nem maradok-e itt még egy hétig. Akkor aztán, ha visszakerülsz erre, megnézheted a képemet. Talán akkor jobban fog tetszeni.

— Aztán hol lakol, ha szabad kérdezni?

— Vahrnban, a nagy fogadóban.

— Hát te idegen vagy? No azt észrevehettem volna a beszédeden. De hát az mindegy. Mit fizetsz a korcsmában?

— Nem tudom. Csak tegnap érkeztem.

— No én a te helyedben alkudnám előbb a vendéglőssel. Nem tudják ezek az emberek, mit kérjenek, kivált ha egy idegen kerül a körmeik közé. Nálam Lügenben ingyen lakhatnál és ingyen ehetnél; persze, cserére fogadnálak oda.

— Micsoda cserére?

— No azt már értened kellene, mikor ilyen mester séged van. Szeretnék egy emlékképet festetni veled.

— Miféle emlékképet? — kérdé kíváncsian Vinfrid, a ki nem értette sehogy sem, miről is van szó.

Az öreg szája körül fájdalmas vonaglás futott végig. Azután letette batyuját és leült.

— Nem árt, ha egy kissé pihenek; — mondá.

Könyökét térdére támasztva, fejét tenyerébe hajtá s egy ideig csöndesen bámult Vinfridre.

Végre így szólt:

-- Jaj, egy fiacskám lett szerencsétlenné, egy kedves, ritka jó fiacskám és azt mondom: Jó Istenem, legyen meg a te akaratod! Mivel hogy elvetted őt ártatlanságában, hát nem szólhatok elled. De hát szeretném megjelölni a helyet, a hol megtalálták. Csakhogy valami keresztény jellel; érted már most?

— És ez legyen az emlékkép!

— Ez hát. Hogy mi módon fessd, azt majd kidolgozunk azután, a mikor már ismered a történetét. De előbb azt szeretném tudni, eljössz-e hozzám?

Új helyzet nyílt meg ezzel Vinfrid előtt, melyet ő mulatságos oldaláról fogott föl. Néha látott már az útszéleken naiv képeket, melyek valamely gyászos esemény emlékére hívták föl a vándorok figyelmét s melyeken nem egyszer mosolygott. És most őt hívta ez az együgyű gazda, hogy készítsen neki ilyen remekművet, lakjék az ő hajlékában, egy igazi parasztember hajlékában, a ki még azok közé az

eredeti, jóízű alakok közé tartozik, a kik mindenkit tegeznek, de nem azért, mert pallérozatlanok, gorombák, hanem mert őszinte a szívük, őszinte a beszédjük. No erről aztán beszélhet majd, ha visszatér; ez igazán eredeti, komikus dolog. Megnevegteti majd vele barátait. Tehát helyes; elfogadja az öreg ajánlatát.

— Az anyjukom jól ellátna, légy nyugodt; — folytatá az öreg paraszt. — Jobban, mint a Bartl vargát; mert azt már magunk is tudjuk, hogy a festés kényesebb mesterség, mint a czipővarrás. A Bartlnak kosztja meg szállása van nálunk, a mikor kijön; rendesen tavasszal jön oda, s akkor mindegyőnknek varr egy pár czipőt s megfoltozza az ócskákat. A bőrt mi vesszük neki s a munkájáért kap egy hatost napjára; de neked két hatost is adnánk, mert neked magadnak kell hoznod a matériát.

Vinfrid elértette. Mosolygott.

— Velem van mindig a matériám — mondá. — A mit kívánsz, arról majd gondolkozom. Keress csak meg Vahrnban, ha visszajössz a fürdőből. Itt van a névjegyem; ezen a czédulán rajt van a nevem, ha megmutatod a vendéglőben, mindjárt megmondják, hogy itt vagyok-e vagy tovább utaztam-e már?

— Hát el akarsz menni innen? kérde az öreg ember.

— Rómába akarok menni.

— Mit, még Rómába is? No, akkor igazán nem merlek tartóztatni. Ezt már szeretem; te keresztény úr vagy.

— No, majd meglátjuk — felelt Vinfrid — Rómában különben már nagy meleg járhat. Jobb lesz, ha egy ideig a hegyek közt maradok. Szép vidék az, a hol lakol?

— No azt éppen nem mondhatnám. Mi egészen benn vagyunk a lüseni völgyben. Ne gondolj valami nagyot a mi tájékunkról. Csak egyszer kaszáltunk esztendőnkint s gabonánk sem terem egyéb a fekete tönkölyön kívül. Szegényen élünk, de élünk.

— Sebj. Talán mégis elmegyek oda. Tehát a viszontlátásra egy hét múlva.

Kezet fogtak és elváltak.

Vinfrid mosolyogva indult szállása felé. Gondolkozott az öreg ajánlatán. Volt ugyan neki is elég önérzete, de még nem tartozott azok közé a kevély, elbizakodott művészek közé, a kik mindig kothurnuson járnak és minden érzéküket elvesztették a humor iránt.

— Két hatos egy napra! — mormogá magában.
— No az igen szép összeg. No jó. Elmegyek az én új te s tu barátommal s megfestem neki a képet.

Régóta érezte magát ilyen vidámnak, gondtalan-nak, mint ebben a pillanatban. Előtte állt már a képes ducz, s mivel nem tudta, hogy a «drága

fiucska» miképen pusztult el, a legkülönbözőbb helyzeteket képzelte mága elé. Valami szikla esett rá? Vagy a szekér ment rajta keresztül? Vagy vízbe fult? Szinte kedvet érzett rá, hogy versekben örökítse meg szerencsétlenségét, mint azt a hasonló képes duczokon színtén látta. Két hatosért bizony ezt is érdemes megtenni.

Vinfrid tovább is ott maradt tehát a korcsmában; de nem henyélt. Lefestette vázlatkönyvébe a salerni várat, mely a pompás gesztenyefák között Tirol várromjainak legszebbjei közé tartozik. Elsétálgatott nem egyszer a zöld Eisak völgyben egészen Brixenig, s nem egy órát töltött a pompás dómban, mely remek freskókban tárja elénk az egész szentírást. Nem hagyta figyelmen kívül a történelmi emlékeket sem; meglátogatta a Mahron álló vendéglőt s egy pohár kitűnő bort ivott az elesett hősök emlékére, sőt fölkészült volna a spingesi sziklabarlangokhoz is, a hol olyan vitézül védték magukat a tiroli szabadságharcosok 1797-ben, ha a meredek, rossz út vissza nem riasztotta volna szándékától.

Gyorsan multak napjai.

Egy reggel még kényelmesen heverészett ágyában s boszankodott a korán kelő napra, mely behatolt a függönyön át s töprengett, vajjon fölkeljen-e már, vagy még maradjon, midőn hangos kopogás zavarta föl.

— Ki az? — kiáltott boszusan.

— Csak én — felelt kívülről egy erős hang.

Vinfrid ráismert a lüseni vén parasztra, új barátjára.

— No jól van, öreg — kiáltott ki. — Mindjárt jövök. Adass addig magadnak jó reggelit.

— No az lenne csak szép, megettem én már jó korán a rántott levesemet, meg egy kis szalonna is van nálam. De hát mi bajod van, fiatal úr, hogy még mindig az ágyban fekszel? Talán rosszul érzed magadat?

— Nem én. Nincs nekem semmi bajom.

Gyorsan felöltözött s kinyitotta az ajtót látogatójának.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus! — köszönté őt az öreg. — Mondd meg hát, mit akarsz? Jössz-e velem vagy nem jössz?

— Persze hogy megyek. De várj egy órácskát.

— Azt sem bánom. Átmegyek addig a templomba. Éppen az imént harangoztak; azt hiszem, mise lesz.

Az öreg sokáig ájtatoskodott s elég időt engedett a festőnek, hogy összeszedje podgyászát. A legszükségesebb ruhaneműn kívül vásznat, ecsetet, festéket csomagolt be vázlatkönyvével együtt táskájába, összerakta szétszedhető festőállványát, mely összerakva hasonlított a hegymászó bothoz.

Kilencz óra lehetett, mikor elindult az öreg paraszttal Brixen felé.

Az öreg paraszt először is nevét tudakolta.

— Braun Vinfrid vagyok Münchenből. Hát nem olvastad el a névjegyemet?

— Mit tudtam én, hogy a neved van rajta? Nem sokat törődöm különben sem a nyomtatott dolgokkal. Tehát bajor vagy? Az atyám — nyugosztalja az Isten — nagyon haragudott a bajorokra, szidta is őket; de hát én nem úgy gondolkozom. Azt tartom, hogy mindenütt vannak rossz emberek, még jók is. Hát hogy is hínak?

— Braun Vinfrid.

— Furcsa egy név, az igaz. Tudniillik a keresztnéved. Nehezen megy a fejembe.

— Otthon Fricznek hívtak. Ha neked jobban tetszik, hát csak nevezz így, talán könnyebben a fejedben tarthatod. És hogy hívnak tégedet?

— No tudod, én Oberkalmsteiner Jenneweinnek irom magamat, de Villpedernek hívnak.

— No ez még furcsább — szólt Vinfrid tréfás hangon.

— Meglehet. De én már hozzászoktam. Így hívják a majoromat, a hol lakunk. Nem lenne különben rossz major, csak egy kissé messze esik a templomtól. Jó, ha másfél óra alatt oda érünk a templomajtóhoz. Pedig most már vénülünk s így télen kény-

telen vagyok otthon maradni a feleségemmel. Néha-néha nálunk is van mise, a Szűz Mária-kápolnában, akkor eljön a lüseni káplán, ilyenkor meglátogatja a környékbeli majorokat is és ellátja a betegeket. De van ám néha hirtelen betegség is; ez már nagy baj, mert messze földön nem találunk papot.

Egyszerre kimondhatatlan szomorúság ült Villpeder arczára. Elkomorodva szólt:

— És hidd meg, nagyon szomorú, de nagyon szomorú dolog az, hogy két fiut veszítsen az ember egy éjszaka!

— Tehát két fiad halt meg? — kérde Vinfrid résztvevőleg.

Az öreg ember elmerülve nézett a messzeségbe.

— Nem, nem, csak az egyik, hála Istennek! Az Andris. Oh, ritka egy gyerek volt az! Ritka gyerek. Az Úr akkor vehette magához, a mikor tetszett. Oh Fricz, jó az Istenünk, tudja ő mindenkinek az óráját. Tudta az Andrisét, tudta Mihályét is. Csak azt mondom: két gyereket egy éjszaka elveszteni, az kemény, nagyon kemény dolog. Nem gondolod te is?

Vinfrid kíváncsi volt már a két gyerek történetére, melynek emlékét ő lesz hivatva megörökíteni. Úgy tetszett neki, mintha két rózsaszínű, pufók arcú, szőszke gyermeket látna maga előtt? Vajjon mikor halhattak meg? Mert hiszen az öreg már öreg. Hány esztendő takarhatja sírjukat?

— És nincs már több gyermeked? — kérdezte Vinfrid a parasztot.

— No a Lizika még meg lenne. Takaros leány, jó feje van: de hát egy fiú mégis csak többet érne. Elmondom mindjárt a históriájukat, hiszen tudnod kell neked is, hogy lefesthessed. De hát később, mert hosszú história. Előbb megebédelünk Lüssenben.

A nap erősen tűzött s Vinfrid örült, hogy útja a hegyek közé hozta. De mindenekelőtt legközelebbi céljuk, a barátságos városka felé vonzotta vágya, a hol már kóborlásai közt fölfedezett egy jó vendéglőt. Ámde mikor hívta utitársát, hogy térjenek be oda, ez határozottan vonakodott.

— Nem a! Olyan nóblis korcsmába biz én nem megyek. Nem megyek máshová, mint a Sasba. Oda szoktam szállni. No iszen adna nekem a Sas-korcsmáros, ha megtudná, hogy a városban voltam s nem mentem hozzája. A Trattenhofer Istók, a korcsmáros, lüseni fiú s elvette a régi Sas-korcsmáros leányát, mind a ketten szívesen látnak; azért járok hozzájuk.

Vinfrid nem sokat remélt a Sas étlapjától. Megkísérelte tehát, ha az öreg nem enged, hogy ajánlja neki: menjen mindegyik külön, abba a vendéglőbe, mely neki tetszik.

Ámde megjárta ezzel az ajánlattal.

— Micsoda? Hát még ne is én tartsalak téged?

No az szép dolog lenne — pattogott az öreg. — Ne bánts meg ezzel! Vagy talán attól fázol, hogy velem egyél, mert úri fajta vagy?

Vinfrid beleegyezett az öreg akaratába; de mikor a Sas korcsmában egy darab száraz főtt marhahúst látott maga előtt, sóban főtt burgonyával, azután egy félliter odavaló savanyú bort, úgy érezte magát, mint a hogy Alkibiades érezhette, mikor először kóstolta meg a spártaiak fekete levesét.

— Úgy látom, nincs kedved enni — szólt Villpeder aggódalmasan. — De azért csak egyél, mert még jó darabot kell ma gyalogolnunk. Csak egyél jól és eleget, mert ott nálunk nem kapsz ám friss húst, Fricz.

Ez a kijelentés épp oly meglepő, mint kínos hatást tett Vinfridre. Egy pillanatig valóban kísértette az a gondolat, hogy fölbontja a szerződést a lüseni Villpederrel. Csakhogy immár lekötötte szavát. Igaz, hogy félig-meddig tréfásan; ámde a jámbor paraszt komolyan vette, s ha most megszegné, bizony nagyon bántaná a szegényt. Vinfrid nem mert bánatot okozni ennek a derék, egyenes lelkű embernek; meg aztán jó tréfa is volt ez a dolog, s ezért érdemes volt pár napra lemondani a beef-steakról és a bordeauxiról.

Minthogy Villpeder nógatását már unta Vinfrid, másra igyekezett terelni figyelmét, azért elővette

vázlatkönyvét, melyben azóta befejezte színes vázlatát, a melyet olyan keményen ítelt meg az öreg, mikor kezdetét látta.

‘Az öreg megelégedve mosolyintott.

— A manót! Ez aztán szép lett. No te igazán ügyes ember vagy. Most már bocsásd meg azt nekem, a mit multkor mondtam. Tudod, nem értek hozzá, csak arra mondtam, a mit láttam; nem tudtam, mi lesz belőle.

Oda tette maga elé a képet az asztalra s figyelmesen és szerelmes érdeklődéssel nézte.

— Látod — mondá — erről nagyon jól megfesthetnéd az emléket. Megmutatom majd azt a helyet, a hol a szegény Andrist megtalálták. A patak, az igaz, ott nagyobb s a sziklák is hátrább vannak egy kissé, de a fenyőfa éppen így áll a víz fölött. Egészen így főstheted, nagyon jó lesz az anyjukomnak. Ebben a pillanatban föltárult az ajtó s egy magas termetű, szőke bajuszú ember lépett be.

— Ni ni, te vagy Istók? — köszönté az öreg.

— És te Villpeder! No már jó ideje nem fordultál meg nálunk.

— Innend-onnand esztendeje lesz — felel az öreg paraszt sóhajtva. — Persze, persze, mulik az idő. Vénülünk.

A korcsmáros odaült a fapadra az öreg mellé s teletöltötte félig üres poharát.

— No még egy itczét! — parancsolá a pinczérleánynak.

— Nem, a mi elég, az elég — tiltakozik Villpeder.

De hiába tiltakozott; a fűrgé pinczérleány elszaladt a palaczkkal.

— Oh, majd én is iszom veled — vigasztalá őt a korcsmáros, miközben rágyujtott. Bizony, bizony, Villpeder, van boszusága az embernek, de elég! De hát mit tegyen az ember? Az Andrist megkívánta az Ég, Mihályból meg úgy sem lett volna sohasem jóra való ember.

Vinfrid nagyon kurtának találta a részvét kifejezésének ezt a módját; de Villpeder teljesen meg volt vele elégedve. E mellett meg szükségesnek tartotta, hogy bemutassa a vendéglősnek utitársát.

— Látod, itt van ez az úr, a kit kosztba fogadtam, a ki festeni tud, az majd fest nekem emlékképet.

— Úgy? — szólt a vendéglős, egy csöppet sem hederítve a vendégre, hanem fogta a palaczkot, melyet a pinczérleány hozott s az ablak felé tartotta.

Nézte egy pillanatig, hogy ragyog rajta keresztül a napfény, azután Vilpederre emelte áldomásképen.

— Egészségedre Villpeder! Nem valami különös ugyan, de igazi bor, nem pancsolt, ha savanyú is, jobban izlik nekem, mint a kevert édes.

Villpeder nagyon jónak találta a bort s kitört a

világ gonoszsága ellen, különösen a borárosok és a korcsmárosok ellen, a kik nem félnek lelkiismeretüktől, hanem mindenféle hamisított itallal csapják be az embereket; a mit Istók bizonyított.

Miután még két itcze schabsi savanyút fölhajtottak — a miben legtöbb része a vendéglősnek volt — fölkeltek.

Mikor Vinfrid kilépett a vendéglőből az öreg paraszttal, éppen akkor kezdtek az Úrangyalára harangozni a dómban s a püspöki város összes tornyai, meg a magaslatok templomainak tornyai tovább hangoztatták az Angelust, völgyről-völgyre, oromról-ormra.

Villpeder levette kalapját s hóna alá tette.

Vinfrid zavarba jött. Legjobban gyűlölte mindennél a világon a képmutatást, álszenteskedést és most nyíltan meg kellett vallania magában, hogy gyermekkora óta nem imádkozta az Úrangyalát. Vajjon most kezdjen hozzá, kísérőjére való tekintetből? Ezt nem akarta. Föntartotta tehát kalapját, de elmaradt néhány lépéssel Villpeder mögött, hogy ne bántsa a jó öreg.

Mikor a harangszó elhallgatott, az öreg hátra fordult.

— Úgy, Fricz úr — mondá — éppen jókor indulunk. Van időnk; mehetünk szép lassan; hét órára mindenesetre otthon lehetünk.

Vinfrid elsápadt.

Micsoda? Hét órai gyaloglás?

— Hallod — kérdé szerény hangon — nem lenne jobb, ha kocsit fogadnék?

— Nem — felelt az öreg határozottan. — A lüseni úton hamar fölfordulnak a kocsik s észre sem vesszük, már benn fekszünk a patakban.

— Akkor talán lovat vagy öszvért kaphatnánk.

Az öreg végig mérte szemével Vinfridet, mintha azt vizsgálná, nincs-e neki valami testi hibája.

— Talán nagyon messze van neked, ifjú uram? — kérdé félig szánakozó, félig gúnyos hangon.

— Oh nem — válaszolt Vinfrid, kissé elpirulva — csak neked ne legyen nagyon messze.

— Megháborodtál? Ezt az utat pár százszor megtettem életemben. A míg járni tudok, járok; a mikor azután megbénultam s nem járhatok többet, akkor Isten nevében otthon maradok. A lábamra bátran rábízhatom magamat, de valami számár állatra bizony nem.

Vinfrid ezután még czélzást tett táskájára, a mire azt a lesújtó fölvilágosítást kapta, hogy a lüseni postás asszony télen hetenkint kétszer lemegy Brixenbe, hogy elhozza a leveleket és csomagokat Lüssenbe; de Szent-György-naptól fogva nem jár, mert hiszen Brixen közt úgy is mindig kószálnak az emberek.

— Így hát magadnak kell vinned batyudat, s ha

elfáradsz, mondd meg csak nekem, akkor segítek és én viszem.

Vinfrid eltökélte, hogy csupán a legvégső szükség esetén fogja fölhasználni a jó öreg szivességét. Belenyugodott sorsába.

Átmentek a stufelsi hidon s beléptek abba a vad sziklaszorosba, mely összeszorítja az Eisakba ömlő, bővizű Rienz folyót.

— No most elmondom a történetet — kezdé elbeszélését az öreg paraszt.

A sziklák közt rohanó, tajtékzó víz zúgása ünneplés és komoly háttérrel adott szavainak.

— És mikor halt meg Andris?

— A mult esztendőben, Nagyboldogasszony napján. Isten nyugtassa!

— Unokád volt?

— Mit gondolsz? Fiam volt, még pedig a nagyobbik.

— De hát hány éves volt?

— Az idén József-napkor lett volna negyven — felelt az apa szomorúan biczczentve meg fejét.

Vinfrid alig állhatta meg, hogy el ne nevesse magát.

— Bizony kedves gyerek volt, ritka gyerek volt a szegény fiacskám — mondá megint Villpeder. — De majd mindjárt elmondom a történetét.

Vinfrid közelebb húzódott az öreghez és olyan

áhitattal hallgatá elbeszélését, mint a hogy a gyermek szokta hallgatni a mesét.

IV.

— Az idén Gyertyaszentelőkor negyvenöt esztendeje lesz, hogy megházasodtam, — kezdé elbeszélését az öreg paraszt — takaros menyecske volt anyjukom, ha nem is látod meg már rajta; aztán van ám esze és ért hozzá, hogy kell vezetni a gazdaságot. Egy szóval, nagy örömünk telt a majorunkban, meg a jószágunkban; de volt boszankodásunk is, még pedig nagy! Sokszor megtörtént, hogy beléptem a szobába, láttam, hogy könyek peregnék le arczán s megkérdeztem: mi bajod van, Bábi? Erre csakhamar ráterítette a kötényt az arczára s rám förmedt, hogy ne kérdezzem, hagyjak békét neki. Máskülönben igen derék, jó, istenes asszony s tudom, hogy állok vele; nem szabad minden szavát fölvennem. Semmit sem szoltunk egymásnak boszankodásunkról; de megmondtuk a szűz Máriának, abban a kis kápolnában, melyet majd meglátsz te is, ha nálunk leszel. Esténként ott is imádkozzuk az olvasót s néha más majorokból is jönnek oda az emberek a segítő szűz Máriához; mert nagyon biznak benne. Én és Bábi a nélkül, hogy tudtunk volna egymásról, valamit fölfogadtunk a szűz Máriának.

— Oh szűz Anyám — imádkoztam én — ha kérsz egy gyereket számunkra, akár fiút, akár leányt, neked neveljük s ha pap vagy apácza akarna lenni, nem vetek neki gáncsol, még ha a majort az unokatestvérem öröklí is.

Öt év múlva aztán beköszöntött hozzánk az első fiú! Hallod, az volt ám az öröm! És akkor elmertük mondani egymásnak, hogy titkon mennyit siránkoztunk egymás tudta nélkül és hogy mit ígértünk a szűz Máriának. És ha nem is valók a férfiak arra, hogy a gyereket ringassák, én bizony eleget ringattam örömömben.

Így mult el néhány hónap. És mikor egyszer hazajövök az aratásból, ott ül a padon a ház előtt az én Bábim, karján van a fiú s azt mondom neki:

— Nézd csak, nézd, milyen helyes egy gyerek ez a kis András; hanem legjobban tetszik nekem az benne, hogy olyan komoly arcot vág. Meglásd, ebből még plébános lesz.

A mikor csak mondom, fölugrik ám az asszony, mintha darázs csipte volna meg s rám kiált:

— Elhallgatsz mindjárt! — És bevitte a gyereket a házba.

— Hohó — gondoltam én — most rosszat mondtam; utóvégre még nem is tetszik neki, hogy papot neveljünk Andrisból.

Csakhogy nem jól ítéltem meg az anyjukomat.

Más oka volt, hogy elhallgattatott. Mert mikor már megértük Márton-napját is és a gyermek még mindig nem tudott mosolyogni, magam is kezdtem bánkódni s megértettem, hogy az asszony már régóta bánkodik meg aggódik a gyerek miatt. De végre, hála Istennek, mégis csak elkezdett mosolyogni s ezt is a segítő Máriának köszönhattuk, nem gondolhattam mást. És mit gondolsz, mit csinált a feleségem, mikor először mosolyogni látta a kis Andrist? Letérdelt a szoba közepére, imádkozott és sírt.

Mikor már egy esztendősen lett a kis András, akkor újra kezdtünk aggodalmaskodni. Napról-napra lestük, hogy mikor nyílik meg a szája, de bizony nem szólt az egy kukkot sem. Végre az Isten második fiúval is megajándékozott bennünket. No ez annál virgonczabb volt. S mikor a gyerekek nőni kezdtek, igen szerették egymást, egyik sem lehetett el a másik nélkül; de mindig Mihály parancsolt, a nagyobbik meg engedelmeskedett rendesen.

Mikor már iskolába kellett járniok, beadtuk őket egy rokonomhoz, a ki lenn lakik a völgyben, a templom mellett. Mihály könnyen tanult, úgy, hogy a tanító többször nógatta, legyen deák. De Andrisal sok bajunk volt; a mikor kijött már az iskolából, nem tudta volna fölmondani hibátlanul a katekizmust. Tudta ugyan, de segíteni kellett neki. Hanem a Miatyánkot és az Üdvözetet jól tudta és

szívesen imádkozta s különben is derék, jóra való gyerek volt. S mikor panaszkodtam a plébánosnak, hogy nagyobbik fiamnak semmi sem marad a fejében, vigasztalt és azt mondá:

— Légy eszeden, Jennewein és adj hálát az Istennek; mert látod, más gyenge eszű gyermeknek mindenféle rossz tulajdonsága szokott lenni, de Andris maga az ártatlanság.

De Mihály az iskolaidő alatt lassan-lassan egészen más emberré vedlett. Hogy történt biz, én nem tudom; de azt hiszem, hogy megszállta a kevélység ördöge, mivel az emberek annyit beszéltek neki a tehetségéről, meg különben is olyan szemrevaló legény volt. Ezentúl becsmérelte, megvetette Andrist, sőt nem egyszer ő ingerelte föl a pajtásokat, hogy kínozzák. Tudod, a Sas-korcsmáros, a kinél ma ettünk, az is az én fiammal járt iskolába, ő mondta el aztán nekem, hogy esett neki az én drágámnak az egész horda, megcsufolták, nevették, még meg is verték. De Andris soha sem árulkodott pajtásaira s ha ma bántották, holnap már megint barátságosan beszélgetett, mulatott velük s ha valamit kedvükre tehetett, azt bizony megtette.

Hogy Mihályból nem lesz jó gyerek, azt hamar észrevettem az anyjukommal.

Mikor kitanulta a falusi iskolát, azzal jött hozzám, hogy ő most már tovább akar tanulni.

— Kölyök — mondtam neki — te nem vagy olyan jó, hogy megérdemelnéd a taníttatást. Pap úgy sem lesz belőled. Hát mit akarsz tanulni? Hiszen itthon vagy, semmire sem lesz gondod.

Láttad volna csak, hogy föl pattant.

— No hiszen — mondta — szép otthon ez. Hát szolgálégény legyek, ennek a fajankónak a szolgálója? — kiáltotta. És ezzel Andrisra mutatott, a ki éppen fát vágott mellette.

Andris letette egy pillanatra a fejszét és jó lélekkel felelte:

— Ne félj, Mihály, nem leszel te szolga. Elvégzem én a szolga dolgát.

Meghiheted, hogy nekem kicsordult a könyvem, mikor ezt hallottam. Rákiáltottam a gonosz fiúra.

— Hallod, Mihály, most még én vagyok az úr a házban, hanem azt mondom, hogy a diákságból semmi sem lesz, ne gondold!

Így hát Mihály ott maradt egy darabig a majorban, de mindenképen elégedetlen volt; nemsokára kért, hadd menjen mesterségre, beáll inasnak, mert paraszt munkára éppen nincs kedve. A plébános úr kikeresett Brixenben egy igen jóra való asztalost, azután elvittem magam a gyereket a városba, beszéltem magam a mesterrel és a mesternével, lelkükre kötöttem a fiút, hogy csak dolgoztassák becsületesen. Nem tartott sokáig, már ír-

ám a mester nekem, hogy a fiú titkon megszökött; hová, nem tudja. Oh Fricz, ez volt ám a rettenetes idő. Pár hónapig semmit sem hallottam felőle, végre mégis rábukkantunk és tudod hol? Spruckban volt egy fiskálisnál, irnokoskodott, ez jobban tetszett, mint a paraszt élet!

Mikor megtudtuk, hogy hol kujtorog ez a gyerek, azt mondta az anyjukom, hogy menjek érte.

— Tudod — mondta, soha sem szerettem, hogy elküldted hazulról. Mégis csak neki kell a gazdának lennie egyszer, mert Andrisból soha sem lehet gazda.

— Gondolod? — feleltem én rá. — De nézd csak, az a Mihály olyan gonoszul bánik ezzel a szegény fiúval, hogy nem nézhetem,

— De hát mit tegyünk? — kérdezte az asszony. — Ha ott marad Spruckban írnoknak, no akkor nem-sokára tisztára csavargó válik belőle. És mégis csak a mi fiúnk, lelkünk rajta. Hozd el csak, úgy sem lesz abból becsületes városi úr.

Elmentem hát érte a városba, lelkére beszéltem s hazahoztam. De hát, bocsássa meg azt Isten, belekóstolt már a városi uraságba. Legjobban szeretett volna szivarozni, meg keményített inget hordani, meg a tarka zsebkendő sem volt már elég jó neki, kénytelen volt az anyja fehérét venni neki. De hát ez lett volna a legkevesebb. Hanem az volt a legrosszabb, hogy egészen kitanult az imádkozás-

ból. Ha elvittük a templomba prédikációra, hát kinevette a prédikáló papot, mikor pedig az anyjukom odaadta neki a szentek életét, hogy olvassa, azon zsörtölődött, hogy miért nem tartunk ujságot? A plébános úr azt tanácsolta, hogy ne bánjunk vele nagyon keményen, küldött a számára gyönyörű szép történeteket, meg a bozeni ujságot is odakölcsönözte; nagyon helyes lap, minden meg van benn, még a marhavásár is. De a Mihály csak csufolódott s mindig azt hajtogatta, hogy a sprucki fiskálisnál különb ujságokat olvasott.

Eleinte nem akartam hinni, hogy Mihály teljesen megfélemedezett volna hitéről, de lassankint bizony megbizonyosodtam róla és az anyjukom is. S mentül öregebb lett, annál több bajunk lett vele, mert mindig jobban fajult. Az anyjukom abban a hitben volt, hogy legjobb lesz megházásítani, mert úgy okoskodott, hogy néha egy jó aszszony többet tehet, mint a szülők síránkozása. De hát a fiúnak már vészett hire volt, a miért mindig részegeskedett, meg trágár beszédei miatt, úgy, hogy az egész völgyben nem akadt már leány, a ki csak szóba is állt volna vele.

Én bizony mindig csak Andrisban biztam, ő volt az én örömöm, vigasztalásom, noha olyan bárgyú volt is a szegény. Szívesen vállalt ő mindenféle munkát, csakhogy mindent apróra a szá-

jába kellett rágni, azonkívül még ott is kellett sokszor mellette maradni, hogy igazítsa az ember, mert nem ismerte föl magát, még a tehenet sem tudta volna becsületesen megitatni, no meg a tűz mellett éppenséggel nem hagyhattuk, mert sehogy sem tudott vele bántani. Ha valami munkánkkal sietnünk kellett, akkor persze nem vesződhattünk vele, hanem elküldtük. Csak azt kellett neki mondani: «Andris, menj a szűz Máriához!» Ezt hallotta a legszivesebben. Beült a kápolnába, ott maradt egy óráig is, még tovább is. Csak nézte, nézte a segítő Mária képét, mintha magát a szűz Máriát látná a Jézuskával. És a rózsafüzérnek is minden titkát össze-vissza csereberélte, de azért mindig újra meg újra megpróbálta és tanulta, sohasem boszankodott miatta. Sokszor elgondoltam, mikor türelmes vesződését láttam: csak imádkozzál, Andris fiam, buzgón, hogy ne kerüljön Mihály öcséd a pokolba.

Oh, csak egy szikrányi esze lett volna a jó Andrisnak, másképp beszéltünk volna Mihálylyal. Hamar végeztünk volna vele. De így Mihály volt az úr és úgy tudott parancsolni, hogy néha igazán nem tudtam, én vagyok-e a gazda a majorban vagy ő. Végre találtunk asszonyt is neki Tilsben, a kinek volt egy darab erdeje, meg különben is jóra való fehérnép volt. És rábeszéltem a leányt...

Isten bocsássa meg a bűnömet, de nem mondtam el mindent, hogy milyen ember az a Mihály, mert hát azt hittem, hátha mégis megjavul. Dehogy javult. Isten bocsássa meg a bűnömet, még csak most kezdődött igazán a nyomoruság. Oh az a szegény Lizi nagyon jó lélek volt s bizony különb sorsot érdemelt volna. Bennünket öregeket nagyon szeretett s Andrással úgy bánt, mintha a gyermeke lett volna, úgy dolgozott, mint egy cseléd, engedelmeskedett Mihálynak és soha sem panaszkodott rá. S ha részegen botorkált haza, eléje ment és megfogta a karjánál, mert azt mondta, hogy úgy sem tudja kit üt, hová üt, hát inkább üsse a feleségét, mint a szüleit. De hát szegény semmire sem ment a nagy szeretetével és türelmével; összeszidta mindennek s nem egyszer mondta neki, hogy csak az erdő kedvéért vette el.

— Csak az erdőd maradjon meg — mondta nem egyszer neki részegen — magad mehatsz, a merre látsz.

S mikor már a kis Liszka is a világra jött, akkor éppen nem nézett feléje s nem volt soha sem nyugta odahaza. Majd a korcsmában hentergett, majd pedig naphosszat a hegyek közt csatangolt, mint a vadállat; s hogy mi mindent cselekedett, Fricz, azt nem tudom, a mit meg tudok, azt átallom elmesélni. Csak azt csodálom, hogy soha

sem került a törvény kezére; bizonyosan nagyon furfangos kópé volt az istenadta. Nem tudták soha semmin rajtakapni.

A szegény Lizit, a szenvedő menyecskét megszánta az Úr és magához vette két esztendő múlva. S a kis Liszka szépen gyarapodik, egészen az anyja lesz. Mikor már nagyobb lett, mindene csak a nagyapó, meg a nagyanyó volt, no meg Andris bácsi. Csak az apjától félt, kerülte, a hol lehetett s ha ez egyszer-másszor hízelt neki, becézgetni kezdte, úgy üvöltött, mint a keselyű. Hanem azt nem tagadhatom el Mihálytól, az becsületére válik, hogy a leánykáját szerette s a míg a kis leány benn volt a szobában, nem káromkodott, nem beszélt semmi ocsmányságot.

És most jön a történet, most figyelj, Fricz!

A mult esztendőben, éppen Nagyboldogasszony napján hazajön ám Mihály, miután már nem láttuk napok óta s nem tudtuk, merre csatangol. Bejön a szobába, nem szól egy szót sem, hanem csak leül a padkára. Nem mertük megszólítani, mert mindig goromba volt velünk, de a kis Liszka oda-csuszott hozzá és azt kérdi tőle:

— Mi bajod van apus, mondsza?

Anyjukom még csodálkozott is, mert a gyermek soha sem szólította meg így. Ránézett Mihályra is és kérdezte:

— De hát mi bajod van, Mihály?

— Fázom — felelt Mihály és odahuzódott a kályhához, mintha be lett volna fűtve. És egyszerre csak elkezdett mindenféle hóbertosságot összevissza beszélni. Nézzétek — kiabálta — bejönnek a tehenek a szobába; kergessétek ki! Azután meg látta, hogy egy fa nő a szoba közepén, azután meg kiabált: rám esik a ház teteje!

Anyjukom rám nézett, én meg ő rá és azt mondja az öregem:

— No ez megint jól be van állítva.

És nem tudom, hogy történt, mert megszokhattam már, de mégis olyan nagyon nehéz lett a szívem egyszerre s ki kellett mennem. És a mint így kinn állok az ajtó előtt, mintha csak az Isten küldte volna, arra jön a káplán úr. Paul Jánosnak hívják, igen jóra való, kedves ember, a kit mindenki ismer a lüseni völgyben.

— Adjon Isten Villpeder — szólt — mit álldogálsz az ajtóban így egyedül?

Úgy láttam, észrevette már rajtam, hogy valami bánt.

— Oh, tisztelendő uram — mondom neki — nagy a bánatom, boszuságom, a Mihály már megint betűrölközve jött haza.

— Oh Istenem, az még sokszor meg fog történni, szegény Villpeder — mondta a káplán. —

De hát ne hagyd magára az anyjával; még bajt csinál neki.

— Nem bántja, mert egészen csendesen ül a padkán. Másképen viseli magát ma, mint a hogy szokta.

Mikor ezt hallotta a pap, bejött velem a házba, hogy megnézze Mihályt. Megfogta a fejét s megtapogatta az erét.

— Ejnye, emberek — mondta — borzasztó láza van ennek a Mihálynak. Csak be az ágyba vele!

De hogy megijedtünk erre, én meg az anyjukom. Mi semmit sem értünk az ilyen betegségből, mert soha sem voltunk súlyos betegek, de még a gyermekeink sem. Föl akartam vezetni Mihályt a kamarába, de már nem bírta mozdítani a lábát; lefektettük hát az én ágyamba. A káplán odament hozzá, rászólt, rákiáltott, de a füle bojtját sem mozgatta.

— Mi baja lehet? — kérdeztem a paptól. — Talán forró láza?

— Az meglehet — felelt a pap. — De azért ne féljetek; Mihálynak erős a természete. Azt hiszem, az érvágás már későn lenne, különben fölküldeném a borbélyt, mert éppen lefelé megyek.

— Oh tisztelendő uram, ne hagyjon el bennünket — könyörögtem.

— Jó emberek, nekem most el kell mennem.

A Planhoffer Nanni nagyon rosszul van; a plébános mindjárt istentisztelet után elsietett Brixenbe s így most magam vagyok a plébánián.

De mikor már menni akart a káplán, utána futott az asszony, letérdelt előtte s megfogta a reverendáját.

— Oh tisztelendő uram — kiabált, könyörgött — ne hagyja a fiamat gyónatlanul meghalni. Senki sincs az egész völgyben, a kinek nagyobb szüksége lenne a gyónásra.

A pap vigasztalta az asszonyt és azt mondá:

— Villpederné, látod, hogy most semmit sem kezdhünk a fiaddal. De holnap reggel bizonyosan feljövök megint.

Erre elment.

A mihez értettünk, mindazt megtettük; de nem volt semmi haszna. Később beszélt ugyan valamit a Mihály, de nem jött meg az esze, úgy feküdt ott, mint a darab fa.

Éjjel felé fölmentem a kápolnába, hogy rimánkodjak a szűz Mária előtt. Hát kit látok ott, mit gondolsz? Andrist. Kezében volt az olvasója s térdelve imádkozott az oltár előtt.

— Mit csinálsz, itt Andris? — szóltam rá. — Eredj be aludni.

De ő csak rázta a fejét s tovább imádkozott. Én ott hagytam, azt gondolva magamban: Andris

jobban tudja mint én, neki kell lekönyörögni az Isten kegyelmét.

Korán reggel eljött a káplán, de bizony semmit sem tehetett, pedig egy pár óráig ült a beteg ágyánál. Aztán megint a Planhofferék leányához hívták; tehát el kellett mennie.

Egy darabra még elkisértem, de azután így szólt: Fordulj vissza, Villpeder, vihar jön.

— Mit törődöm én a viharral — mondtam én. Jobban szeretném én, ha elvinné a zivatar az istállómat, pajtámat, minden marhámat, mint hogy azt nézzem, hogy kell elpusztulnia gyermekem lelkének.

— Csak ne csüggedj, ne essél kétségbe, Jenne-
wein! — vigasztalt a pap. — A mint Mihály fölébred, hívass, ha éjszaka van is, és készítsd elő addig a gyónásra.

Egy óra mulva csakugyan kitört a zivatar. De láttam én már különbeket is. A lüseni völgyben annyi mennydörgés jár; nem kell sok hozzá, hogy dörömböljön. Mi már megszoktuk azt.

Vacsora után semmit sem szól Andris, csak néz Mihályra, azután megfordul és megy egyenesen a kápolnába. Hagytam, hogy tegye, a mit akar. De ma egészen másnak láttam a gyereket; mintha megjött volna az esze. Mi addig ott maradtunk Mihály mellett, a kinek egyre nőtt a forrósága; az

ere úgy vert, mint a kalapács, és minden reményünket elvesztettük, hogy még egyszer eszére fog térni. Egyszer csak, nem is hinnéd, úgy-e? úgy éjfél után két órakor fölvetette Mihály a szemét s rám nézett.

— Mihály, ismersz? — kérdem. S ő intett a fejével, hogy igen.

Bábi összezsápta a kezét s felkiáltott:

— Hála Istennek! Hála Istennek! Apjuk, küldj hamar papért.

És már künn voltam az udvaron, siettem, hogy fölkeltessem a szolgát. Ekkor eszembe jut, hogy András fönn van, s elszaladhatna; bekiáltok hát neki:

— Andris, Andris! fuss hamar a plébániára, Mihály eszén van.

Hogy ugrott föl Andris! Ujjongva kiabált:

Mihály nem jut a pokolra, Mihály nem jut a pokolra! — Szaladt tüstént. Csak visszakialtott: Apám, a patakon megyek, hogy hamarabb ott legyek. — Ez volt az utolsó szava.

Meg kell mondanom, hogy a Planipatak közel házunkhoz jön le a hegyről. Jámbor víz különben, mely eddig soha sem tett kárt; különösen nyáron alig van benne víz, úgy hogy gyermekeim meg cselédeim keresztül jártak rajta, ha a faluba akartak menni, mert a jó út sokkal messzebb van. Én ma-

gam is azt tanácsoltam volna Andrisnak, hogy arra menjen, de hát nem jutott éppen eszembe és csodálkoztam, hogy erre gondolt, mikor máskor sohasem jutott eszébe az, a mi kellett. Persze, gondoltam, a szegénynek is megjött ma éjjelre a kis esze attól, hogy úgy aggódott az öcscséért.

A mint Andris elment, még egyszer bementem a kápolnába, s mert láttam, hogy a szűz Mára előtt égő lámpa ki akar aludni, olajat töltöttem bele; letérdeltem, s elimádkoztam még egy Üdvözlégyet. A mikor az Ament mondtam, hallottam, hogy dörög. Utóbb még megint zivatar lesz, mondok, és kimentem. Az ég egészen tiszta volt s a hold is világított. Olyan világos van, mint nappal, mondtam magamnak. Jó útja lesz Andrisnak.

Mikor visszajövök, látom, hogy az anyjuk az ágy előtt térdel s Mihálynak feszület van a kezében. Oh Fricz, mikor ezt láttam, hallod, azt hittem, hogy sírniom kell örömben.

— Apám, jön-e a pap nemsokára? — kérdezte tőlem. — Mert sok gyónni valóm van.

Jaj, milyen jól esett, hogy így beszélt a fiam.

— Mindjárt itt lesz a pap — vigasztaltam őt. Pedig tudtam, hogy beletelik egy pár óra, míg ott lehet.

— Vizsgáld meg addig a lelkiismeretedet — noszogatta az anyja. — Várj csak, majd segíték neked. Gon-

dolgozzál csak, hányszor ittasd le magadat. Persze, csak úgy áta-botába mondhatod meg, azt is csak gondolomformán, hogy mit műveltél részegségedben, hányszor ütötted meg a feleségedet, az apádat, anyádat. Valld meg csak őszintén, nem kell semmit sem eltitkolnod, s legelőször azt kell megmondanod, hogy mióta nem gyóntál már? Van már vagy tíz esztendő!

És segített neki az öregem, rábeszélte, hogy szánja-bánja bűneit, imádkozott neki és megcsókol-tatta vele a feszületet. És a Mihály olyan lett, mint a kezes bárány.

Egyszerre, pedig künn még sötét volt az éjszaka, csöngőt hallok. Ki volt az? Hát maga Paul káplán úr s vele a sekrestyés lámpával; vele hozta a pap a szent ostyát meg az olajat. Nem is akartam hinni hamarjában. De örültem neki. Ha leszáll az égből az angysereg, nem örültem volna annyira. Le kellett volna térdelnem, de e helyett beszaladtam a házba, mint a bolond, fölrántottam a szobaajtót és bekiáltottam:

— Anyjuk, itt van a tisztelendő úr, hozza a Szent-séget!

És erre Mihály összetette a kezét s fölsóhajtott: Hála Istennek... nem érdemeltem meg.

Bábi csak kinyújtotta a kezét; de nem bírt egy kukkot sem szólani.

Azután kimentünk mind a ketten, én is, az anyjukom is, a míg Mihály meggyónt.

— Isten nevében — kérdeztem a sekrestyést mikor kijöttem — ki hitt benneteket, hogy már ilyen hamar itt vagytok ?

— Senki sem hitt bennünket — felelt a sekrestyés. Tegnap este elláttuk Planhoffer Nannit s a káplán azt mondta, hogy éjjel ott marad nála. «De ne alugy el nagyon — mondta nekem — mert lehet, hogy leküldenek értünk Villpederéktől.» Hát csak úgy ruhástul feküdtem le az ágyra s nem is hunytam be a szememet. Egyszer csak ott állt előttem a tisztelendő úr. «Nem küldtek Villpederéktől?» kérdezte. — «Nem», feleltem. — «Tudja Isten, hogy van a dolog, de nem nyughatom», mondta a tisztelendő úr.

«Úgy gondolom, hogy észére kell térnie annak a Mihálynak». És így is történt, a mint látom.

A míg így beszélgetünk, a káplán kinyitotta az ajtót s beszóltott bennünket a szobába.

— Készen vagy már? — kérdezte az öregem.

A pap mosolyogva felelte:

— Légy nyugodt, anyóka, Mihály rendbehozta a dolgát.

Erre odamentünk az ágyhoz. Mihály fölemelte kezét és fájdalmas sóhajtással mondta:

— Apám, anyám, bocsássatok meg! Sok sirásra adtam okot, sokat keserítettelek benneteket, de bo-

császatok meg, az Isten áldjon meg benneteket, mert nem bírok másképen nyugodtan meghalni.

— Megbocsátunk, megbocsátunk de azért nem kell meghalnod.

— De meg kell halnom — mondta Mihály. — Érzem én azt. Szívesen élnék még én, hogy jóvátegyem, a mit hibáztam, mert még fiatal vagyok, és a kis Liszka kedvéért is szeretnék élni. Oh, édes szüléim, de nagy mester is a halál ... Csakhogy már későn van, későn van.

A szolgáló is bejött a kis Liskával a szobába. Mihály odahúzta magához a gyermeket, és megáldotta. Ez volt az első meg az utolsó áldás, melyet tőle a gyermek kapott.

— Oh szegény kis leányom — mondta — bocsáss meg nekem. Semmi jót sem láttál tőlem; talán még az anyád is meglenne, ha nem bántam volna vele olyan gonoszul.

És azután még tovább beszélt a bánatáról, meg hogy olyan goromba volt mindig, meg hogy olyan rossz példát adott.

Egyszerre aztán körülnézett a szobában, megint nézett, mintha valakit keresne és hirtelen megszólalt:

— Andris, szegény jó Andrisom!

— Andris a papért ment, Mihály — mondtam neki. De eltévesztették egymást. Majd visszajön, ha megtudja, hogy a pap már eljött hazulról.

A pap még imádkozott egy darabig, megáldoztatta, föladta neki az utolsó kenetet. De mire föladta a kenetet, Mihály már megint elvesztette az eszét. Látod, milyen jó az Isten! Ha csak félórával késik a pap, már semmire sem ment volna.

Hirtelen csak halódni kezd a beteg; a pap imádkozott, elmondta a haldoklók imádságát; még be sem fejezte, már az örök Biró előtt állt a fiam. Isten könyörüljön szerencsétlen lelkén, mégis keresztenyileg halt meg.

A pappal meg a sekrestyével lementem a faluba, hogy elkészíttessem a temetést. A míg mentünk, elmondta a káplán úr, hogy éjjel hirtelen nagy dörrenést hallott, azért sietett föl a hegyre, mert félt, hogy nem jöhetne föl, ha megint zivatar törne ki.

— Azt hiszem, Mihály őrangyala hítt, az siettetett. Szerencse, hogy nem késtem el.

Hanem a míg így hallgattam a beszédét, magamban egyre csodálkoztam, hogy Andris még mindig nem jön. És mikor már nem voltunk messze a falutól, szalad ám valaki alulról és kiabálja a sekrestyésnek, hogy fusson hamar a toronyba, harangozzon.

— Talán meghalt a Planhoffer Nanni s a lélekharangot húzzam meg? — kérdezte a sekrestyés.

— Mit lélekharangot! — A vészharangot verd félre!

Bámulva néztünk egymásra.

— Hát nem tudjátok? — kiabált megint az ember. — Megvadult a patak, s az embereknek sietni kell, hogy gátoljanak, el ne vigye a házukat a víz. Nem hallottátok a dörgést? Tudjátok mi történt? Hegyszakadás. Elvágta a patakot, az megdagadt, rohan — neki a falunak.

— Jézus Mária! — kiáltottam rémülten. — Most már tudtam, miért nem jön Andris. Most már tudtam, hogy állunk!

S mikor leértünk a völgybe, ott már egész tavat találtunk, mert a Lasanka-patakot a földomlás visszaszorította a falunak; sok ház már vízben állt, s az emberek úgy szaladgáltak ide-oda, mint az eszeveszettek. A sekrestyés fölszaladt a toronyba, félre verte a harangot; de hogy én mit éreztem, azt nem mondhatom meg, azt nem tudta senkisé. Magam sem tudtam, mit teszek, hogy teszek, csak mentem le tántorogva egészen addig, a hol a Plani-patak a nagy patakba torkollik. Oh Fricz! Sohasem felejtettem el ezt a pillanatot. Egész erdőt dobott föl a víz; lehozta a hegyről a nagy fenyőfákat; némelyek a koronájukkal, mások a gyökerükkel álltak az égnek; s a fákból összeszorult gáton jobbról-balról zúgott le a rohanó víz.

Odaroskadtam a leszakadt földre s kitérve karjaimat, letérdeltem és kiabáltam:

— Andrisom, hol vagy? Andrisom?

Később odajöttek az emberek, velük a tisztelendő úr is és elkezdtek vigasztalni.

— Jennewein — mondta a tisztelendő úr — a lélek drága jószág s Andrisnak öcscséért kellett odaadni a lelkét. Nem mondom, hogy nem az őrangyal volt, de most már hiszem, hogy Andris lelke járt nálam, az intett, hogy siessek Mihályhoz, ne késsek el.

Nem messze a Plani-pataktól találták meg a szegény Andrist. A földomlás lesodorta, be a Lasankapatakba; de nem vitte nagyon messze, mert fönnakadt egy nagy fenyőfán. Ott szeretném én fölállítani az emlékképet.

Így történt ez, Fricz. A tiszta igazságot beszéltem. Ugyanazon az egy napon temettük el mind a kettőt. Mihályt feketében, Andrist fehérben. És így Isten akarata szerint van angyalunk az égben és egy szegény szenvedő lelkünk a tisztító helyen.

V.

Vinfrid nagy figyelmességgel hallgatta az öreg elbeszélését. Megragadta őt az a mély szenvedély, az a tragikum, mely az öreg Villpeder egyszerű szavaiban megnyilatkozott; nemkülönben az erős próbára tett öreg embernek gyermekded hite. Vin-

fridnek is tetszett, hogy olyan erős hite volt ennek az öreg parasztnak; nála mindent pótoló a vallás: a műveltség, művészet, tudományt és élvezetet.

A mikor azután tovább mentek a völgyben, az öreg minden helyet megmutatott Vinfridnek, a hol Andrist kifogták, azután a Plani-patakot, mely olyan ártatlanul csorgott le most a füvek és sás között a hegyről s egy gyermek is veszélytelenül átlábolhatta csekély medrét. S mikor odaértek a kis faluhoz, ahhoz a házcsoporthoz, mely a templom körül magját képezi a messze szétszórt helységnek, meg kellett néznie Vinfridnek a temetőt is, a hol a két testvér, a kik egy éjjel haltak meg, közös sírban feküdt egymás mellett. Végre mikor már nyugodni készült a nap, fölmutatott a dombra az öreg. Ott állt a majorja egy kis erdőcske tövében.

— Itt vagyunk már — szólt megnyugodva és mosolyogva. — No az öregem örül majd, hogy festőt hozok magammal.

Vinfrid kíváncsi volt az öreg parasztasszonyra s örült, hogy már megláthatja. Olyan eredetinek rajzolta őt az ura s érdekelte őt az a józan asszony, a kiből olyan hirtelen támadtak föl az érzelmek kitörései, a ki sírni tudott örömeiben, midőn gyermeke először mosolygott s rendíthetetlen nyugalommal beszélt rá a bűnbánatra haldokló fiát. Egy nemes arcú, tüzes tekintetű érdemes öreg

asszonynak képzelte, a ki hófehér fejével méltó párja Villpeder szép alakjának.

Az emeletes lakóház barátságos külsőt mutatott fából ácsolt falaival és zsindelytetőzetével. A fafalba az ablakon kívül különböző díszítések és alakzatok voltak bemetszve, szivek, keresztek, csillagok s ezek közepén Jézus neve. A földszint, az egész ház alapja kőből épült, de fehérre meszelt fal nem látszott ki a sok tüzelőfától, mely egy ölnyi sánczczal vette körül. Balra tekintélyes épület látszott, nyilván az istálló, vagy a csür; jobbra pedig, a kis erdőben magas tetejű, fatornyos kápolna állott. A ház körül sehol sem látszott sík föld; meredeken eső rétek vették körül. Egy kis vágásban, melyet benőtt a havasi virág, volt a kút, egy kivájt fatörzs, melybe szintén fából készült csövön folyt a forrás vize.

A kútnál éppen akkor itatta egy barna pásztor-gyerek a tarka teheneket. A pásztorfiú valami nótát fütyült. Egyszerre a réten át egy szöske leány szaladt az öreg elé ugrándozva. Vizért ment a kútra, de földredobta a kannát s újongva rohant az öreg karjai közé.

— Liszka, Liszka! — szólt az öreg. — Jól vagytok? Unatkoztál? Nos, mit csinál a nagyanyó?

De már akkor kilépett az ajtón a nagyanyó; egy kicsi, szikár termetű vén asszony. Csak a bő rán-czos szoknya mutatott valamit rajta s az ember alig

hitte volna, hogy ez a kis sovány teremtés elbir ilyen nehéz ruhát. Kezében egy harisnyát tartott, melyet éppen javíthatott.

Most már olyan közel voltak az érkezők, hogy Vinfrid szemügyre vehette az öreg asszonyt. Az ő képzelt alakjának legkevésbé sem felelt meg. Haját megfakította ugyan az öregség, de nem annyira, hogy föl ne lehetett volna ismerni egykori haragos vörös színét. Vöröses szempillái bizonyos élességet adtak tekintetének; arczát keresztül-kasul barázdálták a ránczok; szája körül keserűség kifejezése ült. Takaros asszony volt, mondta előbb az öreg. Lehet, hogy csinos volt valamikor ez az összetöporódott vén asszony; vagy talán csak az ura képzelte szépnek annak idején. Bármint volt is, Villpeder most is nagy szeretettel nézett az asszonyra, mintha napsugár rezgett volna nemes, férfias arczán.

Az öreg asszony csakhamar az idegenre vetette szemét.

— Micsoda vendéget hozol te itt, Jennewein? — kérdezte érdes hangon.

— Egy festőt — felelt az öreg diadalmasan — a ki megfesti az emléket.

Az asszony arcza földerült erre a hírre és barátságosan kérdé Vinfridtől:

— Hová való vagy?

Vinfrid megmagyarázta és föltevése ellenére hamarabb megértette őt az asszony, semmint remélte.

— Úgy! De most már nyilván fáradt és éhes vagy és enni akarsz? Rád nem számítottam ugyan az étellel; no de azért elég lesz, azt hiszem.

— Harangozott már a Kassel? — kérdezte Villpeder feleségét.

Mikor az asszony nemmel felelt rá, az öreg megelégedetten mosolygott.

— Lám, akkor még jókor jövök.

És ezzel a szóval fölsietett a kápolnába.

— Mindig ő maga szeret harangozni imára — magyarázta az öreg asszony a vendégnek.

— Tehát itt harangoznak este? — Kérdé Vinfrid a kinek eszébe jutott, hogy éppen hét órával előbb halotta a brîxeni harangszót, mely gondolataiban megszakasztotta.

— Persze, hogy harangozunk. Este is, délben is, de reggel is. Ennyi csak illik egy keresztény katholikusnak.

A kis Liszka elnevette magát, de kötényébe rejtette arcát, hogy meg ne haragudjék az új «bácsi»; de ebben a perczben megcsendült a kis harang s a leányka rögtön komoly arcot vágva, letérdelt, hogy imádkozzék. Most Vinfrid is gyorsan lekapta fejéről a kalapot. Hatott rá Villpederné szigorú tekintete.

Ima után behívta az asszony a szobába. Meglehetősen tágas, de alacsony helyiség volt az; a falakat szépen dolgozott fakárpitozás fődte be, melynek értékét nem sejtették a szoba lakói, mert mindenféle tarka szentképet aggattak föl a beléje vert nagy szegekre. Természetesen nem hiányzott a feszület sem s egy szekrényen üveg alatt, csinált rózsák közt egy viaszból készült kisdéd Jézuska feküdt, fehér ruhába öltöztetve. Az üvegbura mellett két oldalt a családi könyvtár volt fölállítva, melynek könyvei az ujságra vágyó Mihálynak sehogy sem tetszettek. A két ablak tele volt virággal, úgy hogy alig jutott be valami a nappali világosságból. Az ablak alatt pad futott végig s a sarokban nagy szögletes asztal állt, melyen Vinfrid hat csontkanalat s hat karaj fekete kenyeret látott. Ebből állt az egész terítés Villpederéknél.

Most még csak a fődolog, az étel hiányzott. De nem kellett rá sokáig várni. Nemsokára jött egy nagy erős, viruló színű leány, a ki egy óriási lábost tett az asztalra. Belépett utána az öreg paraszt is, vele a két szolgálégény, a termes Kassián és az ösztövé Hiesl s mindegyik vágyó szemmel nézett az asztalra. Az asszony pedig még egy hetedik kanalat és egy kenyeret tett az asztalra s odaszólt Vinfridnek:

— Úgy, ez a tied.

Villpeder odaállt az asztal fejéhez és belekezdet az asztali imába. Vinfrid arra használta ezt a kis szünetet, hogy bíráló szemmel vizsgálta a lábos tejfehér tartalmát. Kása volt, valóságos parasztkása. És mivel itt a havasokban kitűnő tej szokott lenni, bizonyosan élvezhetőnek kell lennie a kásának is. E mellett meg Vinfrid éhes is volt, szörnyen éhes. Gyermekkor óta nem emlékszik, hogy ilyen éhes lett volna. De mikor mindnyájan helyet foglalnak s egyik a másik után belemerítette kanálát a tálba, akkor némi megütközés, vonakodás vett rajta erőt.

— No, hát nem eszel, ifju úr? — kérde Villpeder nyájasan.

— Hát csak rajta, falusiasan — gondolta Vinfrid. És belemerítette ő is kanálát a pépbe. Ámde ugyanakkor eltökélte magában, hogy olyan hamar, a mint csak lehet, megfesti a képet, mert nem ígérkezett vonzónak az élet ezen a tanyán.

Evés után megint hangosan imádkoztak. Vinfrid illedelmes semlegességet foglalt el. Az asztalnál ülők többsége meg volt ezzel elégedve, de Liszka, a ki még nem látott olyan embert, a ki nem tudott keresztet vetni, elkezdett suttogni a szolgálóval. E miatt Villpederné jó nagyott ütött a hátára s rákiáltott ima közben: «Imádkozol mindjárt?»

— Kardos asszony az öreg — gondolá Vinfrid. — Még engem is megrak, ha így megy.

— Az estebéd után a fiatalabb szolgálta eltávozott s nemsokára rá megint megszólalt a kis harang a kápolnában.

— Ismét imára harangoznak? — kérde Vinfrid.

Ezúttal Liszka már nem állhatta meg a nevetést; a szolgáló sem türtőztethette magát. Még az öreg szolgálégény is elmosolyodott. Csak Villpederné maradt komoly; Villpeder arcán pedig árnyék suhant át. Talán észrevette, hogy nem volt szerencsés a vendéggel háza népénél, vagy talán maga is kételkedni kezdett a vendég igazhitűségében.

— Imára csak én szoktam harangozni — magyarázá Villpeder — de az olvasó-imádkozáskor Hiesl-nek engedem, hogy harangozzon, mert öröme telik benne.

Míg a többiek fölmentek a kápolnába, Villpeder visszamaradt egy pillanatra. Megfogta Vinfrid karját s kissé fájdalmas hangon szólt:

— Te nem akarsz olvasót imádkozni, ifjú úr?

— Nagyon fáradt vagyok — felelt Vinfrid kitérőleg.

Pedig nem volt olyan fáradt, a mint mondta. Mihelyt a többiek fölmentek a kápolnába, kiment a szabadba, hogy a gyönyörű májusi estét élvezze. A távolból hallotta az imádkozók hangjának mormolását, mely összevegyült a fenyők közt sutogó esti szellő, meg a locsogó hegyi forrás surogásával.

Lenn a mély völgyben már sötét este volt, hanem itt fönna a hegyoldalon még csillogott a fű, a virág, a lomb meg a szikla a leáldozott nap biboros visszfényében. A művész ismét jobban érezte magát. Letört egy virágos galyat a havasi rózsa bokráról s feltűzte kalapjára. Kedve lett volna újongani. Szeretett volna fáradtan is kószálni az illatos réteken, a derült ég alatt, melynek visszavert világosságában még látta a hegyszakadékok körvonalait.

De a mint a napfény tükrözése elvonult, egyszerre mély homály borult a hegyekre. Föltámadt a hűs esti szellő és visszatérésre kényszeríté őt.

Mikor visszaérkezett a házhoz, már világosság látszott a földszinti ablakokban. Belépett a szobába, a hol a ház népe összegyűlt. Csak Liskát küldték aludni. Villpeder meg az öreg szolga a kályha mellett a padkán pipált. Nemrég még lobogott a kályhában a tűz. Az öreg asszony meg a szolgáló elővették rokkájukat. Hiesl pedig az asztalnál egy faggyúgyertya világánál egy tuskót faricskált. Grödeni gyerek volt, tehát született fafaragó.

— Éppen jókor jössz — szólítá meg a belépő művészt Villpeder. — Legalább mindent meghányhadtunk-vethetünk, ha csak nem akarsz inkább lefeküdni.

— Úgyan mi jut eszedbe! Hiszen csak nyolcz óra van.

— Akkor hát végy egy széket és ülj ide közénk — szólítá föl az öreg asszony. — Apjuk, mondd el te, hogy akarod:

— Hát látod, nem akarunk mi valami közönséges képduczot fölállítani — mondá Villpeder a festőnek. — Nagyobb képnek kellene lennie, valami szépnek, mert Andris megérdemelte. Aztán van rávalónk, hogy valami becsületes tetőt tegyünk rá.

— A tetőről most ne beszéljünk — szólt közbe az asszony. — Csak a képről tanácskozzunk, mielőtt belekezd.

— Azt hiszem, hogy úgy kell festened, a hogy az ilyen emlékképeket szokták festeni — magyarázta az öreg ember.

— Úgy, úgy — szólt bele Kassel. Le kell festeni a patakot, benne Andrist és fölötte a felhőben szűz Máriát.

— És az őrangyalt is — kottyant bele a szolgáló. Hiesl is megszólalt:

— És a szűz Máriától fényességnek kell rá sütni a patakra.

— És Mária segíts legyen!

Vinfrid figyelmesen hallgatta a különböző megjegyzéseket. A mikor először beszélgetett Villpederrel, gyermekes öröm biztatta, hogy valami furcsát, valami pompás karrikaturát fog festeni.

De ez a gondolat eltűnt fejéből, a mint hallotta Villpeder egyszerű és megható elbeszélését, fiainak gyászos végzetét. Eltökélte tehát, hogy olyas valamit fest, a mi kielégíti ezeknek az együgyű hegyi lakosoknak tetszését is, de a maga tetszését sem sérti: a szomorú eset naiv ábrázolását, háttérben a hegyvidékkel. A háttére különben már készen állt, mert hiszen maga Villpeder mondta, hogy az általa festett táj csodálatosan hasonlít ahhoz a helyhez, a hol Andrist megtalálta. Vinfrid a győztesség biztosságával vette ki táskájából a sikerült színvázlatot, s oda huzva a faggyúgyertyát, megmutatta Villpeder-nének.

— Látod — mondá — ilyenformán fogom festeni a patakot, s hozzá Andrist meg a szűz Máriát.

A parasztasszony abbahagyta a fonást és ránézett a képre; de azután egész kurtán megjegyezte:

— Eh, így éppen nem tetszik nekem.

— Hát hogy akarnád? — kérdé Vinfrid, eltéve a vázlatot.

— Hogy akarnám, azt már tudom; de hogy megbírod-e csinálni, azt már nem tudom -- felelt az asszony és gyorsan hozzálátott munkája folytatásához, mintha ez egy percnyi félbeszakítás miatt mulasztott volna.

— Hát mondd el mégis, hogyan gondolod, hogyan szeretnéd? — kérdezte a művész.

Villpederné azonban a helyett, hogy a művészre figyelt volna, férje felé fordulva folytatta beszédét.

— A fődolog az — mondá — hogy az emberek imádkozzanak, sokat imádkozzanak. Andrisért nem kell imádkozni, de Mihályért kell, s ha az emberek ránéznek a képre s az úgy van festve, a hogy ti gondoljátok, akkor mind a patakot nézik, meg a fát, de egyik sem fog imádkozni. De ha úgy lenne csinálva, a hogy én gondolom, s egy padot állítanánk eléje, akkor sokszor imádkoznék ott, a ki arra megy s az hasznára válnék Mihály lelkének; mert a rajta levő fölírásban annak kellene lennie, hogy: Imádkozzatok a két testvér lelke üdvösségéért. Hozd csak ide Aubeth — mondá a cselédnek — Jézus életét, abban van az a czédula, a mit a káplán úrral összeállítottunk.

A szolgáló oda hozta a könyvet: az öreg asszony kivett belőle egy czédulát s odaadta a leánynak, hogy olvassa hangosan.

A czédulán pedig a következő sorok állottak:

«Ezen a helyen találták meg az ártatlan Oberkalmsteiner Andrisnak, Villpeder fiának holttestét a patakban. Egy heves zivatar után útnak indult, hogy vallási vigaszt hozzon haldokló testvérének, Mihálynak, s útközben egy földomlás eltemette, 1882. augusztus 17-én. Imádkozzatok a két testvér lelkéért!»

— Látjátok, ilyes valamit akarok — tette hozzá az öreg parasztasszony. — Most pedig mehetünk aludni.

Vinfrid közbevetette volna ugyan, hogy csöppet sem érti, mit akar az öreg asszony voltaképen, de eléggé megértette azt, hogy Villpederné nem akar előtte nyilatkozni. Egyáltalában úgy vette észre, hogy terhére van neki az ő jelenléte. Ez a helyzet pedig szikrányit sem volt kellemes ránézve. Mindig kínos dolog az, ha a háziasszony hivatlan vendégként bánik az emberrel, akár úri asszony, akár parasztnő legyen az a háziasszony. Vinfrid tehát elhatározta magában, hogy holnap reggel odább áll s a mai jótartásért meg szállásért megfelelő kárpótlást hagy hátra.

— Aubeth! Világíts az ifjú urnak! — parancsolta az öreg a szolgálónak.

Vinfrid nem vette ugyan észre, hogy milyen szigorú pillantást vet az asszony az urára; de azt jól hallotta, mikor a szolgálót intette, ne maradjon soká.

Ez a tilalom fölingerelte a festő ellenmondó kedvét. Csak azért is megkísérti, hogy beszélgetésbe elegyedjék a leánynyal. Ez egy keskeny falépcsőn vezette őt fel egy kis kamarába, mely minden kicsisége és egyszerűsége mellett is kellemes benyomást tett a művészre. Az ágynemű durva szőttes vászon

volt, de friss és tiszta; a padlót, úgy látszott, nemrég surolták; a fehérre meszelt falon különböző képek függtek.

— Hiszen ez egész szép tiszta szoba — jegyzé meg Vinfrid nyájasan.

— No hiszen, adna nekem az asszonyom, ha nem tartanék mindent tisztán — felelt a leány önérzetesen. Persze, ebben a kamarában már régen nem hált senki sem. Ez Andris kamarája volt. Ő szegezte föl ezeket a képeket mind. Szerette nagyon a szép képeket. De a rendet és a tisztaságot is, akár az édes anyja.

— Mindnyájan szerettétek Andrist, úgy-e?

— Persze, hogy szerettük. Jó gyerek volt. Igaza van az asszonynak, mikor azt mondja, hogy Mihálynak több szüksége van az imádságra.

— Nem tudnád megmondani, hogy mégis milyen képet akarna Villpederné? Szeretném tudni.

— Hát az úgy van, magyarázzkodék a leány, hogy a gazda is, meg mi is szeretnénk a képen a szűz Máriát, mert Andris is olyan nagy tiszteletben tartotta. De szeretnénk rajta Andrist is, meg a patakot, hogy az emberek mindjárt tudják, miről van szó, miképen történt a dolog. Hanem az asszony csak magát a szűz Máriát szeretné, hogy az emberek imádkozzanak.

— Legelőször is szeretném azt a Mária-képet látni, a miről beszéltek.

— Hiszen azt csak ismered!

— Hogy ismerjem? Hiszen nem voltam még odaát a kápolnában.

— Azt tudom. De úgy értem, hogy Mária-képet mindenfelé lát az ember.

— Aubeth, jösz már? — kiáltott föl nyers hangon az öreg asszony.

A szolgáló hanyatt-homlok rohant ki a kamarából, még jó éjszakát is elfelejtett mondani a vendégnek.

— Hó! Az öreg ért a kommandirozáshoz, mint egy káplár — szólt magában Vinfrid nevetve. — Ugy látszik, félti a leány erényét.

Kedve lett volna kissé nyitva hagyni a kamara ajtaját s meghallgatni azt a prédikációt, melyet a csacska leány kap asszonyától. No de rút dolognak tartotta a hallgatózást. Sokáig nem tarthatott a feddés, mert nemsokára a kamarája alatt levő szobából Villpeder és felesége szavát hallotta, minthogy a vékony deszkapadló áteresztette a hangot. Ezt nyilván tudta az asszony is, mert a mennyire csak lehetett, szokott modorával ellentétben, tompította a hangját, annyira, hogy Vinfrid egy szót sem érthetett belőle. Csak koronkint hallotta az öreg Villpeder hangját, a ki feleségének egy-egy ellenvetésére válaszolt. Végre azonban mégis az asszonyé maradt az utolsó szó.

Azután az öregek hangosan elmondták esti imá-

jukat, vagyis jobban mondva az imák sorozatát, végezetül pedig több Miatyánkot, egyet szent Flóriánhoz, egyet a Szentatyáért, Mihályért és minden tisztító helyen szenvedő lélekért.

Ezzel is végeztek.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus! — mondta az asszony; az öreg meg ráfelelt:

— Mindörökké. Amen.

És azután egy egér sem mozdult többé az egész házban.

Mikor Vinfrid fölébredt, már beragyogott a nap az ablakon, s úgy látszik, régóta sütött, a nélkül, hogy őt fölkelthette volna.

Nem is csoda, mert hiszen tegnap ugyancsak nagy utat tett és elfáradt.

Vinfrid hamarosan felugrott.

— Eh, butaság az egész dolog! — mondá magában. — Egyszerűen visszamegyek a völgyön s vége az egész históriának.

Felöltözött, összecsomagolta holmiját s kinézett az ablakon. Előtte ragyogott a gyönyörű hegyi táj; a sziklák, az erdőcskék, melyek között üde, buja rétek tekintettek ki. A völgy fenekén tejhabként csobogott a rohanó hegyi patak.

Vinfrid egészen elértékenyült.

— Ah, ha minden reggel ilyesmit láthatna az ember — sóhajtá.

De azért megmaradt elhatározása mellett.

— Ez a Villpederné kiállhatatlan teremtés.

Vinfrid néhány ezüstforintost tett kárpótlásképen az ablakdeszkára, azután fölvette podgyászát és csöndes léptekkel leballagott a lépcsőn.

Már leért a földszintre, a nélkül, hogy valaki észrevette volna. A konyha ajtaja nyitva állt s a tűzhelyen lobogott a rőzseláng. A tűz fölött gajmón nagy bogrács csüngött. Mellette állt az öreg asszony. Ugy látszott, hogy kívüle senki sincs a házban.

Észrevette szúrós szeme rögtön a fiatal embert a mint el akart osonni.

— No, csak hogy végre előbujtál! — szólt éppen nem barátságos hangon. — Csakugyan azt gondoltam, hogy megütött a guta.

— No az nem — felelt a festő nevetve. — Hanem azt nem tagadom, hogy tegnap este czudarul fáradt voltam. Én bizony nem szoktam meg a nagy gyaloglást. De hát hol van urad?

— No, ha azzal akarsz beszélni, akkor korábban kellett volna fölkelned. Az a reggeli harangozás után Kassallal kiment az erdőre.

— Sajnálom. Mondd meg neki, hogy szépen köszöntetem, de nem birom elhatározni magamat arra, hogy teljesítsem kívánságát. Találhattok könnyen olyan festőt, a ki jobban meg tud felelni óhajításotoknak.

— De hát mi a kő ütött hozzád? — kérdezte az öreg csodálkozva. — El akarsz menni? És józan vagy? Nem ment el az eszed? Úlj le rögtön és maradj békén. Reggelizni már későn van, de villásreggelit hozok neked. No csak merd, hogy elmenj!

A nyers hangban bizonyos anyai gyengédség szólalt meg, mely a szigorúságban sem tagadhatja meg magát. És Vinfrid éhes gyomra igazat adott Villpedernének.

Az öreg asszony csakhamar egy nagy karéj fekete kenyeret s egy szép szelet sült szalonnát hozott, s biztatta Vinfridet, hogy csak nyuljon hozzá.

Miután Vinfrid evett, az öreg asszony visszatérve a tűzhelyhez, a nélkül, hogy a bográcsról levette volna szemét, így szólt:

De most már szeretném tudni, hogy miért akartál elmenni? Megharagított talán az uram valamivel?

Úgy látszott, hogy Villpederné csöppet sem tudott arról, hogy ő mereven viselkedett volna Vinfriddel szemben.

— Oh nem — felelt Vinfrid. — Én nagyon megszerettem az uradat s igazán szeretném, ha kielégíthetném, mert szavamat adtam neki. De látom, hogy nem megy a dolog, mert te azt vetted a fejedbe, hogy nem vagyok képes lerajzolni a Mária-képet. E szerint nem tudnám a tetszésedet megnyerni.

Az asszony hallgatott egy perczig. Nyilván gondolkodott, hogy mit mondjon ennek az embernek.

— Hallod-e? — szólt azután. — Szeretnék valamit kérdezni tőled. Igaz, hogy te a Szentatyához akartál menni?

— A Szentatyához? No nem éppen ő hozzá.

— No látod, mit nem képzelsz össze-vissza ez a Jennewein. Mindjárt mondtam, hogy az olyan ember mint te...

— Rómába akartam menni, az igaz — szakította félbe az asszony szavait Vinfrid. — A vasúton baleset történt, s ez adott alkalmat arra, hogy elfogadjam az urad meghívását. Nem igen ismertem még Tirolt, s örültem, hogy meglátogathatom völgyeit s megismerem jóra való népét.

Az asszony fát rakott a tűzre, de nem szólt.

— Ha nem találkoztam volna Villpederrel — folytatá a festő — akkor most mindenesetre Rómában lennék. De én nem akarom magamat jobbnak mutatni, mint a milyen vagyok. Bizonyos, hogy nem gondoltam bucsújárásra; ámbár azt nem mondhatom, hogy nem mentem-e volna be a Szentatyához, ha bemehetek. Most az örök város emlékeit, romjait, egét akartam látni. Többször voltam már Rómában, de a pápát, ámbár nagyra becsülöm őt, még soha sem láttam.

— Persze, mert nem iparkodtál, hogy meglát-
hasd — szólt közbe az asszony.

— Őszintén mondva, bizony nem. És nem tud-
tam volna, mit mondjak neki.

Vinfrid igazat mondott és nem szándék nélkül.
Azt hitte, hogy kiugratja az öreg asszonyt, össze-
kap vele s így az maga fogja elküldeni.

De Villpederné nem haragudott, inkább bána-
tos kifejezés ült az arczára. És fölsóhajtott mélyen,
fájdalmasan:

— Oh te szegény jámbor! — mormogá.

Vinfrid odalépett hozzá:

— Ne vedd rossz néven — szólt csittitgatva —
én nem akartam rosszat mondani; tudod, a jó
Istennek sok mindenféle kosztosa van a világon, s
nem lehet mindenki olyan jó és ártatlan, mint a te
Andrisod volt.

Az asszony könnyes szemmel fordult feléje.

— Andrisnak meg volt az egész szive, de csak
a fele esze. Tenálad megfordítva áll a dolog. Azt
elhiszem, hogy sokat tudsz, láttam a képedről; de
már bocsáss meg, szűz Máriát még sem tudsz festeni.

— Villpederné — mondta erre Vinfrid — én
már életemben sok szép szűz Mária-képet láttam,
de azt is mondhatom, hogy a kik festették, nem
voltak mindig angyalok, hanem voltak köztük nagy
bűnösök is.

— Az mind meglehet. Én nem mondom, hogy egy bűnös is nem tudna szűz Máriát festeni vagy faragni; de a ki festeni akarja, mégis csak kell szeretetnek lennie a szívében.

Az öreg asszony ellenmondása izgatta a művészt. Ha előbb kedve lett volna elillanni innen, mert nyersnek és bizalmatlannak találta az asszony modorát, most annál inkább érzett bátorságot, hogy megczáfolja az asszonyt, s ezért eltökélte, hogy itt marad. Jutott valami eszébe, a mi azzal a reménynyel tölté el, hogy kielégítheti majd mind Villpedert, mind Villpedernét. Fél életnagyságban fogja megfesteni a Madonnát és a kép alján, predella-formán az Andrissal történt katasztrófát. — A kápolnában levő Mária-kép természetesen nem lehet más, mint kontár munka; azért abból csak annyit fog megtartani, a mennyi szükséges lesz, hogy a Villpederéket kielégítse. Bizonyára új és érdekes föladat, hogy egy kontármunkát remekmunkává alakítson át. Mert hiszen azzal nevének tartozik, hogy az emlékképet remekül fesse meg. És ki tudja, hogy nem téved-e egy műértő és műkedvelő turista a Lasanka-patak kápolnájához, a ki meg fogja csodálni az ő ecsetjének ügyességét és karakterének szeretetreméltó egyszerűségét? Új helyzet volt ez neki. S ha közönsége nem is állott műértőkből, mégis tehetsége javát fogja ráfordítani

a képre. Hiszen a művészet varázsának hatnia kell a műveletlenekre is.

— Add csak ide a kápolna kulcsát — mondá Villpedernének. — Azután hagyjatok elég időt, s meg lesztek velem elégedve.

VI.

A nap besütött a kis kápolna ablakán, mikor Vinfrid belépett. A kápolna belseje egészen dísztelen volt; egész fölszerelése nem állt egyébből, mint néhány padból, azután a tizennégy stációképből s egy vörösréz szenteltvíztartóból.

Az oltárra egy durván horgolt terítő volt borítva, mely alól rózsaszínű papiros tűnt elő. Az oltáron négy üveg gyertyatartó állott; ezüstösnek kellett volna látszaniok, de ennek a föladatnak bizony csak nagyon gyengén feleltek meg. A gyertyatartók közt fehér cserépedényekben csinált virágbokréták díszlettek, olyan rózsákból, liliomokból és nefelejtsből összeállítva, a minőket nem találunk a természetben.

A Mária-képet mesterséges rikító zöld levelekből font koszorú vette körül; itt-ott fehér és vörös rózsával tarkítva. Mindez nagyon mindennapi, nagyon közönséges dolog volt.

A figyelmes szemlélő mindenesetre észrevehette, hogy a csinált virág nem volt poros, hervadt fakó; a gyertyatartók és egyéb parlagi diszítések üdék és tisztaságtól ragyogók valának.

Ez a körülmény azonban nem bilincselte le Vinfrid figyelmét. Az ő pillantása egyenesen a szűz Mária-képet, a segítő Mária-képet kereste, melyet a Villpeder-család oly melegen emlegetett.

A kép éppen kedvező világításban állt. Fele alakjában ábrázolta a szűz Anyát, ki ölében tartja és dédelgeti a gyermek Jézust.

A mint Vinfrid előre föltételezte, meglehetősen rosszul festett kép volt ez a Mária-kép. Igazi falusi festőnek munkája. Mindazáltal volt valami különös ezen a képen, különösen megkapó volt a két alaknak állása. A gyermek egyik lábacska az anyja egyik térdén pihent, a másik pedig karján, melylyel őt átfogta. Mintha a gyermek föl akart volna kúszni anyjára, úgy simult hozzá és kapaszkodott természetes gyermeki mozdulattal. Csupa szeretet és bizalom volt a kis gyermek; egészen anyjáié volt, az anyja meg gyermekéé.

Különös dolog. eltűnődött rajta Vinfrid. Hogy lehet ez?

Vajjon az a festő, a ki semmi kifejezést sem tudott adni az arcnak, a ki olyan nagy rajzolási hibákat követett el, önmaga találta volna ki ezt a

jellemző mozdulatot, sajátságos állást, mely teljesen megfelelt a ragaszkodás benső ösztönének?

Vinfrid sokáig tünődött és sokáig nézegette a képet. Hol jobbra állt, hol balra, hogy jobb világitásban láthassa. Előre lépett, majd hátrament oly gondosan, olyan figyelemmel, a minővel csak a mesterműveket szokás tanulmányozni.

Végre emlékezett. Megtörölte homlokát és hal-
kan susogta: Cranach Lukács.

Igen. Az ő képe. Láta már egykor valahol. Képzetében feltűnt egy pompás kápolnának, egy királyi palota szentélyének alakja, egy gazdag diszű oltár, melyen a kép eredetije díszlik ragyogó színeiben.

Viszontlátta azt a csodálatos képet, minden részletével egyetemben; azt a bájos gyermeket, a ki oly gyöngéd s oly csodálatosan komoly volt; az anyát, a ki ugyan nem volt olyan klasszikus Madonna, mint Rafael vagy Tizián Madonnája, de barátságosabb, elevenebb, nagyobb bizalmat keltő, édes, boldog mosolygásával, tiszta magas homlokával, melyet átlátszó fátyol borít.

Mért tett rá akkor az a kép olyan csekély benyomást? Talán, hogy olyan sok pompás dolgot látott abban a városban, melyet az elbeparti Firenzének neveznek? Talán elvakította őt a sixtini Madonna fenséges szépsége? Talán annyira túltelt

a számtalan remekmű látásával, hogy nem bírt figyelmére méltatni egy másolatot? Az a másolat is mester kezéből eredt, csak hogy még sem volt Cranach Lukács eredeti képe. De hát hová lett az eredeti kép?

Vinfridnek már nem jutott eszébe. De most nem firtatta. Elfoglalta az a gondolat, hogy honnan kerülhetett ide ez a nyomorult másolat és hogy ígézhetette meg annyira az ő művész-szemét?

Úgy tűnt föl lelke előtt, mint az álom.

Eszébe jutott az az éjjeli jelenet. Az együgyű ember ott térdel a kép előtt és könyörög: «Imádkozzál érettünk, bünösökért!» Ekkor megnyílik a kápolna ajtaja s belép Villpeder sápadtan, megtörve, de aztán a reménység csillogásával. «Szaladj hamar, Andris, Mihály gyónni akar!» Hálás pillantást vet a Mária-képre s továiramodik. S a kinek soha semmi sem jut eszébe, most megtalálja a legkurtább utat. «Apám, a patakon át megyek».

És elrohan a holdvilágos éjszakába.

És aztán Villpeder térdel oda, a hol az előbb Andris térdelt s tovább esedezik: «Imádkozzál érettünk, most és halálunk óráján. Amen». És fölharsan az égdörgés. Nem is hallgat rá. Nem is sejti, hogy mi történik. Most az életsugara cikázik át a hideg képen, mely oly lángoló tiszteletnek tárgya ebben a hegyi zugolyban. A gyermek Jézus, mintha nem

igyekeznék már anyjához ragaszkodni, hanem odanézne a bámuló Vinfridre.

Vinfrid arcán pír futott végig. Kisietett a kápolnából s föl egyenesen s meredek falépcsőn szobájába. Előkapta vázlatkönyvét s azon melegében néhány körvonalat rajzolt bele. Egyszerre az alkotás ellenállhatatlan vágya ragadta magával, a minőt már régóta érzett; nem is gondolkozott, nem töprengett többé, úgy érezte, mintha valami titokzatos kéz vezetné a kezét.

Belemerült teljesen munkájába. El volt kábulva. Nem tudta, nem hallotta, a mi körülötte történik.

Nem hallotta azt sem, a mikor a kis Liszka belépett a szobába.

— Nem hallottad, hogy a nagyanyó hítt? — szólt erős hangon.

Vinfrid most sem hallotta. Dolgozott tovább.

A kis leány még erősebben kiáltott:

— Hát nem hallasz?

Vinfrid fölriadt.

— No, mi az? mi történt?

— Enni gyere! — szólt a kis leány.

Vinfrid intett a gyermeknek, hogy távozzék.

A gyermek engedelmeskedett, de lenn a szobában, hol valamennyien egybe voltak gyűlve a terített asztal mellett, csodálkozva mondta el, hogy az idegen nagyon furcsán viseli magát.

— Talán még utóbb rosszul lett — szólt Villpeder.

— Oh persze! finnyás! — jegyzé meg. Aubeth.

— Csak meg ne bolonduljon! — nyilvánítja aggodalmát Hiesl, a ki már a harmadik fekete gombóczot nyelte le és egyáltalában nem bírta megmagyarázni az idegennek különös viselkedését.

— No nekem is olyan kergének látszik — szólt közbe Liszka.

— A patvarba! Utóbb még fölgyujtja a házat fejük fölött! — okoskodott az öreg szolga. — Én mindjárt láttam rajta, hogy nincs ki nála a négy kerék. A szivarral is könnyen bánik.

— De hiszen most nem szivarozik — mondá Liszka nyugtatólag.

Villpederné pedig rájuk szólt:

— Legyetek eszeteken. Nem bolond az, csak bolondérái vannak. Majd teszek el neki enni valót. Ha megehül, eszik.

Az ebéd elmúlt. Nem beszédesen, hanem nagy hallgatás közt, különösen az öreg Villpedernek nem tetszett a dolog. A házaspár ebéd után föl is ment az emeletre. Az asszony fölvitt három gombóczot, mely meglehetősen bőjtös lében úszott; Villpeder fejét rázva, kelletlenül követte.

Ámde nem mehettek be Vinfridhez. A kamara ajtaja nem nyílt ki.

Csodálkozva néztek egymásra.

Végre az öreg Villpeder benézett az ajtó egy hasadékán.

Minthogy az ajtónak nem volt zárja, sem retesze, Vinfrid, hogy végre nyugsága legyen, az ajtó elé húzta az ágyat. De legalább Villpeder meggyőződhetett arról, hogy vendége nem beteg s nem is szándékozik magában kárt tenni. Ott ült nyugodtan az ablaknál festőállványa előtt.

— Fest — mondta Villpeder feleségének, a ki nem tudta, mitevő legyen a tállal. Gyerünk, hagyjuk békében, mert megharagszik. Szegény feje nagyon komolyan veszi a dolgát. Pedig ha valakit kosztba veszek, azt akarom, hogy egyék is velünk emberségesen.

Este Vinfrid megjelent a rendes órában az asztalnál. Fáradt és halavány volt; e mellett egészen elmerült gondolataiba. Senki sem merte megszólítással háborgatni.

Végre maga törte meg a csöndet.

— Halljátok jó emberek — szólt — nem tudnátok-e megmondani, hogy hol van a kápolnában levő kép eredetije. Tudjátok, az, a miről azt a képet festették.

Mindnyájan zavarodottan néztek össze.

— Azt nem tudjuk — felelt az öreg.

— Én sem tudom — ismétlé az asszony.

— Senki sem tudja — erősíti Kassel.

— Ejnye, azt igazán sajnálom — jegyzé meg Vinfrid. — Emlékszem, hogy évekkel ezelőtt a drezdai udvari kápolnában egy gyönyörű Mária-képet láttam, de az sem volt eredeti kép, hanem másolat. Az eredeti, azt mondják, egy osztrák herczégnek a birtokában van.

— Már sejtem — szólalt meg most az ifjú gródeni, a ki jóval műveltebb gyerek volt a többinél. — Tudod, gazdasszonyom, az úr a kegyképet gondolja.

— A kegyképet? Vagy úgy? Hát ezt akarod tudni? — szólt nagy lélegzetet véve Villpederné.

És egyszerre valamennyien belekiáltottak:

— Innsbruckban van, a plébániatemplomban. Odafönn Innsbruckban.

Aubetnak megint elő kellett hozni egy nagy könyvet, melyből Villpederné egy megsárgult képet vett elő.

— No nézd — szólt — itt a hátulján mindent szépen olvashatsz.

Vinfrid a következő sorokat olvasta a kép hátulján.

«Ez a tiszteletreméltó szent kegykép, segítő Szűz Mária képe Innsbruckban, a szent Jakab plébániatemplomban, előbb János György szász választófejedelem birtokában volt. Mikor azonban

egyszer Lipót ausztriai főherceg utazás közben a nevezett fejedelem úrhoz érkezett, elkérte tőle a képet emlékebe és ajándécul és nagyon hihető, hogy az istenfélő főherceg ezt az isteni gondviselés különös sugallatából cselekedte, mert a legáldottabb anyja legáldottabb magzata nem akart tovább is egy lutheránus országban maradni, hanem egy ősi keresztény katolikus fejedelmi ház birtokába akart átköltözni. E végből a legkegyelmesebb főherceg úr nagy becsülésben tartotta a képet, mindenféle elvitte magával útjára és soha sem akart tőle megválni. És sokszor csodálatosan érezte a viszontagságok és veszedelmek közt a szűz Mária kegyelmes védelmét és könyörgésének meghallgatását. Ennek a Lipót főhercegnek fia, Károly Ferdinánd, atyja halála után rábeszélte magát, hogy a képet az innsbrucki plébániának ajándékozza, a hol ma is ki van téve a főoltáron».*

— Oh, ismerem a képet — szólt Vinfrid. — Ráismertem mindjárt, mihelyt megláttam a kápolná-

* A képnek egy kitűnő másolata Budapesten van. Az innsbruckiak ugyanis nászajándécul Erzsébet királynénak ajánlották föl a nevezetes kép másolatát, a ki viszont a budavári-koronázó Mátyástemplomnak ajándékozta azt s a kép az innsbruckiaő diszes ezüstkeretébe foglalva, a koronázó-templom Loretokápolnájának oltára mellett, a baloldalon függ, mint a templom egyik legdrágább kincse.

ban. És tudjátok, hol láttam? A szász királyi ház most már nem protestáns, hanem éppen olyan jó katolikus, mint a ti császári házatok. A szász király az udvari kápolnában őrzi ezt a drága képet, melynek mása a ti kápolnátok képe is.

Az asztalnál ülők nagy tetszéssel és meglepéssel hallották ezt.

Ezzel meg volt törve a jég. Egyik is, másik is kérdezősködni kezdett, hogy mit csinált már eddig; de Vinfrid megint visszaesett hallgatagságába és csak néha-néha felelt.

Vacsora után a család megint a rózsafüzért imádkozta. Az előimádkozó természetesen az öreg paraszt volt, a ki a kápolna ajtaját is be szokta zárni, miért is mindig tovább maradt ott, mint a többiek. A mint kijött, látta, hogy Vinfrid az ajtó mellett térdel és fejét tenyerébe hajtja. Öröm sugara csillant végig arcán.

Megvárta nyugodtan, míg Vinfrid fölkel, azután együtt léptek ki a szabadba.

— Jó éjszakát, Villpeder — mondá Vinfrid. — Ma nem kísérlek be a szobába. Sokat dolgoztam egész nap, azért pihennem kell.

Mikor Vinfrid fölért kamarájába, levetette magát az ágyra. Behunyta a szemét, de szeme héja égett, feje fájt. Mindamellett igen boldognak érezte magát.

Ha nem is alszik, gondolá, azért pihenni fog

és új erőt gyűjt, hogy napkeletkor folytathassa munkáját.

Eltelt valami egy óra.

A házban minden lenyugodott. Csöndes lett.

Végre megint fölhangzott a szobából az öregek esti imádsága.

Az imádság után, kis szünet mulva, félig-meddig suttogva megkezdődött a párbeszéd.

— Bábi!

— No?

— Láttad? Ma, mikor az olvasót mondtuk.

— Persze, hogy láttam.

— Te! Én azt hiszem, a szűz Mária hijja.

— Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Vinfrid elmosolyodott. Azután vánkosába tette arcát és szeretett volna ujongni.

Hívta igenis, hívta őt a szűz Mária, de nem úgy, mint a hogy Villpederék értették; nem a keresztények anyja és királynéja; hanem Cranach mester remekműve, melyet eredetiben soha sem látott, de a mely a kápolna szegényes képében is megszólalt. Vonzotta őt ezenkívül ama holdvilágos nyári éj tragédiája, mikor Villpeder egyik fia haldoklott, a másik meg a kép előtt utolsó imáját mondta; az imádkozó anya szelid mormogása, a ki rossz fiának halálos ágya mellett virrasztott; a leomló földzuhatag dőreje, mely az anya szívének

szeretett magzatát elnyelte. Vonzotta a kis kápolna itt a hegység zugolyában, a völgyben susogó patak, az erdők koszorúzza magaslatok, azután meg az egyenes, romlatlan nép, melyet Isten ide a fenséges természet keretébe helyezett. Igen, ez vonzotta őt; nem volt megtérő bűnös, mint a jó Jennewein gondolta, egyszerűen csak megtért filiszter.

«A festő nem költő!» Ezt mondta ő a kis leánynak. Nemcsak izgatottságának pillanatszülte felháborodásában, hanem azért is, mert elve volt, mely elvet sohasem fejezett ki olyan világosan és határozottan, mint mikor ezeket a szavakat mondta. Igaz, hogy törekvéseiben nem csapongott olyan messzire, mint mások; nem kereste a kalandos helyzeteket, nem azt az egészségtelen szimbolizmust, mely annyi esztelenséget és izetlenséget szült.

Oh nem. Ő rendkívül eszes és izléses festő volt. Nem fertőztette meg sohasem ecsetjét trágár ábrázolásokkal, sohasem boszantott egy hívő lelket gonosz irányzattal, nem is bírt voltaképpen semmiféle irányzattal: nem szeretett semmit és nem gyűlölt semmit, megelégedett azzal, hogy elismerést és dicsőséget aratott s ebben eddig bő része volt.

Született művész! Ezt mondták róla már a szülői házban, mikor mint gyermek minden darabka papirost tele karczolgatott különféle csinos figurákkal.

S mikor megérkezett az ideje, hogy szakszerűen kiképezze magát, könnyű szerrel leverte valamennyi tanuló társát. Nemsokára maga kezdett komponálni, még pedig nagy stílusban, mert neki semmi sem volt nehéz. Hatásos csoportokat rajzolt, uralkodott a színeken; bámulták alakjai magatartásának merészségét és természetességét, képeinek fényhatását. Rövid idő múlva meghódította a műértőket és a nagy közönséget egyaránt. A bon-tonhoz tartozott, hogy az ő festményeit megbámulják. Szóval divatba jött. Nem volt-e tehát joga arra, hogy elsőrangú festőnek, úttörő lángésznek tartsa magát?

És most mégis, midőn így egyedül, a kis szoba csöndjében, az éj sötétségében visszagondolt egész pályájára, valami felötlött neki, a mire eddig nem is gondolt, a minek nem volt tudatában. Az, hogy még soha sem nyúlt az ecsethez azért, hogy lelkének mélységes ösztönéből teremtsen; soha sem lobbant föl lelkében a lelkesedésnek szent tüze; csak okosan, számító ésszel dolgozott. Utánozta a természetet, annak minden legkisebb, legparányibb részletét; ez volt a programja, jelszava, életének célja. De a kiméretlen jog gyakran jogtalansággá lesz, így a művészet igazsága is gyakran válik az igazság ellentétévé, ha a kicsinyiségekbe süllyed s a mérv realizmusba burkolódzik. Mert a művész, vagy a festő az igazságra törekszik, nem szabad tehát

neki megfélekeznie arról, hogy nagy mestere a természet, nem holt anyag, hanem azt élő eszme hatja át, s annak művéül kell tekintenünk, kitől minden gondolat ered.

És ha igaz, hogy az Isten megmérhetetlen teremő erejéből egy kis szikrát rejtett a művész lelkébe, mely a művész munkáját megeleveníti, akkor igazodnia kell a nagy Teremtőnek példája szerint, a ki nem elégedett meg azzal, hogy a világot semmiből teremtsen, hanem a ki megeleveníti és föntartja azt, a mit teremtett. Igaz, hogy ő, a végtelen istenség örök gazdaságából merít és teremtése nem jár fáradsággal. Nem így történik a gyenge emberrel; ennek fáradnia, erőlködni kell, a maga erejéből, a maga életéből kell erőt és életet adnia művének, hogy az műremek legyen. Nem szabad szolgailag utánózni a természetet; mint Prometheus, úgy kell az ég tüze után nyulnia, föl kell emelkednie az örök szépség forrásához.

Vinfrid érezte most ezt; eddig nem is gondolt rá. Előbb csodálatos technikai készségében bízott; az eszmével egyáltalában nem törődött. S mikor az eszme először találkozott vele szemben művészi pályáján, midőn egy naiv gyermek ajkáról szólott hozzá, nem értette meg nyelvét, ő, a ki azt hitte, hogy a művészet minden titkát kikutatta, s elszökött az intő szózat elől.

Ismét elevenen eszébe jutott a müncheni beszélgetés, mely nemrég olyan fájdalmasan érintette és önérzetét oly mélyen sértette, s most egész nyugodtan megfontolta a kis barna leány szavait. Igaza volt lényegében, ha nem is értett hozzá, hogy miképen okolja meg szakszerű kifejezésekkel öntudatlan ítéletét. Igaza volt. Belemerült teljesen a részletekbe, s megfeledkezett a fődologról, minden tekintet nélkül sietett előre a verizmus útján, míg eltévesztette szeme elől a szépet és a széppel együtt az igazat is. Igaza volt; még soha sem melegedett föl a szive, és nem alkotta meg legjobb munkáját.

A Matildára való gondolás megnyugtatta némileg a fáradt művészt. Vajjon meglenne-e most vele elégedve?

Ezzel a gondolattal aludt el.

A fölkelő nap most már nem találta őt ágyában, hanem a festőállvány előtt.

Vinfrid nagy szorgalommal használta föl az egész napot. Csak a közös étkezésnél és a kápolnában az esti imádságkor találkozott a ház népével. Imája inkább álmódzás volt; de hiszen egyelőre azt is szívesen fogadta az Isten. Mert ő az, a ki a lelkeket vezeti, és lassú léptekkel, néha kerülő utakon vezeti céljuk fölé.

Vinfrid az egész napot kamarájában töltötte.

Máskor ugyancsak nevetett volna ezen az im-

provizált műtermen. De most ez mellékes dolog volt neki, s a szép májusi nap untig elég világosságot bocsátott be a kis műhelybe.

Így dolgozott ő nap-nap után. Nem birta félretenni az ecsetet.

Eszménye ott lebegett szeme előtt; be kellett munkáját fejeznie.

A Villpeder-major lakói észrevették, hogy Vinfrid megváltozott. Bizonyos félelem és tisztelet fogta őket el, a mikor megjelent közöttük. Érezték, hogy nem szabad őt zavarniok.

Senkisem próbálta meg még egyszer, hogy behatoljon kis művészi szentélyébe. Legfőlebb Villpederné bátorkodott néha beszólni, hogy anyailag intse: kimélje szemét és egészségét. Vagy néha egy pohárka tejet, egy kis pohár diós pálinkát tett a kis asztalra egész csöndben, szíverősítőül. De az ablakig nem mert menni, a hol Vinfrid dolgozott.

Szép nyári este volt.

A nap éppen akkor szállt le a bércek mögött.

Nemsokára beáll a homály, és akkor le kell tennie ecsetjét.

Vinfrid megállt egy pillanatig és úgy nézte munkáját.

Igen, ez eredeti mű volt és nem másolat. Ugyanaz az ártatlan, édes arcz volt ugyan, melylyel Cranach mester szűz Madonnáját ábrázolta; de a mosoly

eltűnt a szép arczról, hogy kimondhatatlan szánalom kifejezésének adjon helyet. Átlátszó fátyol omlott le a Szűz homlokáról a gyermek fejére. A gyermek térden állott, anyja gyöngéd karjaitól átfogva. Jobbját a néző felé fordította; bal keze átfogta anyja nyakát. Leírhatatlan bájjal hajtotta feléje fejét, s mintegy hallgatta, hogy mit susog hozzá az édes anyja.

Igen, olyan Mária volt ez, a minőről Villpeder megragadó elbeszélése után Vinfrid ábrándozott. Mert ehhez az elbeszéléshez nem illett volna Cranach szűz Máriája, a ki az anyai boldogságtól sugárzott. A szenvedő arcú anya, a gyermek, a ki mentőleg nyújtja ki kezét, inkább megfelelt a testvérek szomorú végzetének, valamint a szülők szive fájdalmanak és háladatosságának.

Itt-ott némi tökéletesíteni való még volt a képen, de a két alak állásán, valamint arczuk kifejezésén már semmi igazítani való sem volt.

Életében először volt szive mélyéből megelégedve a művész munkájával. Boldog háladatosság érzete fogta el lelkét; háladatosság Isten iránt, a ki a művészi tehetséggel megáldotta, valamint mindazok iránt, a kik e művészi alkotásra serkentették, az öreg Jennewein iránt, a kinek együgyű hívó szavai oly mély benyomást tettek rája, de még a szegény szerencsétlen Andris iránt is, a kinek lelke

úgy látszott, itt lebeg a kamrácskában, de még inkább az iránt a távollevő iránt, a ki azt mondá neki: «A Madonna a művészet koronája».

Hogy ezt csak most tudta meg igazán!

A művészet fejedelmei a csillagokon túl keresték eszményüket; ő azonban eddig el volt bizakodva s itt lenn kereste a földön.

Azaz, hogy kereste-e egyáltalában? Eddig minden magasabb cél nélkül bolyongott a művészet mezején; nem volt tüze, világossága. Így telt el ifjúsága, mely mások számára a küzdés és új lelkesedés kora; és élt volna tovább is, ha egy szerencsés véletlen nem nyúl bele művészi sorsának intézésbe.

De nem! Vajjon nem volt-e szebb, magasztosabb, egy magasabb hatalom beavatkozására gondolni, a művészet királynőjére, a mint a gyermeknek sugja: kegyelem!

Igen, kegyelem, nemcsak az elvetemedett bűnösnek, hanem a finom műveltségű, kifogástalan viseletű, ünnepezt embernek is, a ki büszkesége övéinek és büszkesége önmagának, a ki nem vesz semmi hibát sem észre magán, a ki hite szerint a megengedett élvezeteknek engedi át magát, a kinek tehetségét az fenyegeti, hogy elszikkadjon a józanság homokjában, mert nem viszik a génusz szárnyai.

Vinfrid egészen elmerült a kép nézésébe. Nem bírta eleget szemlélni; úgy tekintette, mint az Ég ajándékát.

Egyszerre csak megszólalt az ajtó mögött Villpederné hangja:

— De most már hagyd abba a munkát. Megfőtt az étel. Nagyon megerőlteted magadat. Nem követelem azt sem én, sem az apjuk. Könnyen megronthatsz az egészségedet és a szemedet . . . Ennyit már én is értek a dologhoz.

Vinfrid nem hallotta, mit beszél.

Csak az ébresztette föl, mikor Villpederné odalépett mögéje s bámulva fölkiáltott, kezeit összehéve, mintegy imára:

— Oh, szent szűz Mária, milyen szép vagy te!
A művész fölkelt.

— Ez az én Mária-képem — mondá. — Megvalom, hogy nem gondoltam sem a te, sem Villpeder kívánságára. Egészen más jutott az eszembe és ez most már nem az a kép, a mi a kápolnában csüng.

— Nem, nem, igazad van -- szólt az asszony lelkesülten. — Ugyanaz az anya az, meg ugyanaz a gyermek, de megfordult a kedves gyermek, ránéz az emberre és nyújtja feléje a kis kezét és azt hinné az ember, hogy anyja mondta így . . . Nézd, mintha valamit sugna neki. Oh, éppen úgy tesz,

mint mikor az én fiam haldokolt... Oh hallom, mint mondta, hogy vegye áldozatul Andrist és adjon boldog halált Mihálynak. Oh, Mária, szent Anyám, hála neked!

Térdre esett és zokogásba tört ki.

Annyira el voltak merülve a kép nézésébe, hogy nem vették észre, mikor a kis Liszka bejött a kamarába, de épp oly gyorsan megint kiosont. Lenn már éhesek voltak az emberek és azért küldték föl, hogy nézzen utána, mi történik odafönn.

Ujjongva szaladt vissza a kis leány a várakozókhoz.

— Készen van a kép, a kép! És olyan szép, hogy csupa gyönyörűség! — kiabálta.

Ez a hír fölzavarta az asztalnál ülőket valamennyit.

Nemsokára rá már hangzottak a baktató, csörtető lépések a falépcsőn. És a kis kamara szűk lett arra, hogy Vinfrid művészetének minden bámulója bele férhessen.

— De milyen szép szűz Mária! — sopánkodtak rendre. — Milyen szép a kis Jézuska!

És csupa öröm volt látni neki gömbölyödött arcukat. Még sohasem láttak olyan mesteri képet, ilyen ritka csodás festményt. Hiesl, a grödeni, a ki pedig értett a művészi dolgok megbecsüléséhez, csak úgy áradozott a dicsérettől, holott Kasszián

megelégedett azzal, hogy háromszor egymásután kiáltotta:

— Hallatlan! Ez aztán valami!

Ez nem volt ugyan sok; de untig elég egy flegmatikus lüsenitől.

Vinfrid helyet engedett a bámulóknak, hogy jobban megnézhessék a képet.

Az öreg parasztasszony végre fölemelkedett térdéről s kijelentette, hogy a kép éppen olyan, mint a milyennek először gondolta.

Vinfrid elragadtatással hallgatta szavait, mintha valami egész új dolgot hallana tőle, olyan megindító volt az, a hogy ez az egyszerű asszony az ő eszméjét fölfogta, a nélkül, hogy megmagyarázni tudta volna neki. Ez azt mutatta, hogy most olyan képet festett, a minek okvetlenül szívhez kell szólnia.

Villpeder, a ki Vinfrid mellett állt s kimagaslott a háznépének feje fölött, néma csodálkozással nézte a képet s helyeslőleg bólintott az anyjuk magyarázatára.

Egyszerre csak az anyjuk összecsapta a kezét, majd megragadta Vinfrid kezeit és szokott nyers hangján kiáltá:

— És te festetted ezt a képet, igazán te? Alig merem elhinni.

Vinfrid nevetett e sajátságos bókon. Hiszen maga

is úgy volt vele, mint ez a parasztasszony. Maga is alig merte hinni, hogy ő készítette. Most, mikor ezek az egyszerű emberek bámulták, mikor a napbucúsugarait küldé e dísztelen szobácskába s utolsó csókját hinté a Madonna arczára, most tudta először, hogy ő igazán Isten kegyelméből való művész. Ebben a tudatban nem volt semmi hiúság, sem önmagának túlbecsülése, de szinte agyonnyomta őt a mennyei ajándék ez óriási terhe, melyhez saját érdemén kívül jutott.

Az öreg parasztasszony még mindig erősen szorongatta a kezét s mielőtt Vinfrid megakadályozhatta volna, hirtelen ajkához emelte és megcsókolta.

— Mit csinálsz, az Égre? — kiáltotta Vinfrid s visszarántotta kezét.

— Ez nem sok jutalom! — szólt az öreg parasztasszony. Ezt a kezét, mely oly szépen festette meg a mi szűz Anyánkat, bizonyosan Isten áldotta és szentelte meg.

VII.

Néhány napig még ott maradt Vinfrid Villpederék majorjában, hogy még némi simításokat végezzen a képen. Senki sem említette már a két hatost; e jó emberek önkéntelen érezték, hogy le-

hetetlen ezt a műremeket megfizetni. Csak Hiesl, a ki grödeni létére szépen össze tudta egyeztetni a művészi érzéket a kereskedő szellemmel, azt mondta szerényen, hogy egy ilyen kép megérhet vagy harmincz forintot. De erre a megjegyzésre mély csönd következett; mindenkit kínosan érintett ez a taksálás.

Végre Villpeder a művészhez fordult.

— Látod, Fricz — mondá — úgy mi nem fizethetünk, a hogy megérdemelnéd, úgy csak egy császár vagy egy gazdag ember birna fizetni. Azt tudom, hogy mit alkudtam ki veled, mikor a fürdőbe mentem, de azt hiszem, hogy csak bolonddá akartál tenni, mert te bizonyosan nem szorulsz rá néhány hatosra.

Vinfrid nevetett.

— Kedves Villpeder — mondá — maradjunk csak jó barátok, ez lesz a legjobb fizetség. Ki tudja, nem jövök-e egyszer megint ide s megnézem a képet.

— Oh, az nagyon szép dolog lenne. Az pompás dolog lenne! — hangzott mindenfelől.

És így vált el Vinfrid Villpederéktől egy barátságos istenhozáddal.

Fölhagyott immár azzal, hogy Olaszországba utazzék. Egyelőre pár hétre letelepedett Brixenben s a következő napokat apró kirándulásokra hasz-

nálta föl, melyek testben, lélekben egyaránt megerősítették s fölüdítették. A nyár már vége felé járt, mikor visszautazott hazájába.

Innsbruckban megállt néhány órára. Hogy hova ment legelőször, azt könnyű kitalálni. De mikor bement a plébániatemplomba, nagy csalódására azt találta, hogy Cranach Madonnája be van foglalva a nagy oltárképbe s így messzebből alig lehet látni. Mikor pedig azt kérte a sekrestyéstől, hogy közelebből megnézhesse a képet, az kereken elutasította. És így meg kellett neki elégedni azzal, hogy csak az oltár lépcsőiről nézhesse. Megerőtlette, a mennyire birta, szemét, csakhogy valamit láthasson a kis Mária-képből.

A rengeteg oltárkép, Schöpfung József tiroli művésznak munkája, csak kerete a kegyképnek, melyet különböző nagyságú angyalok vesznek körül. Mintha az angyalok hoznák le az égből, hogy mutassák a halandóknak és rávonják figyelmüket. A kép művészi becsét elfödí a távolság; de ha bája és színeinek frissége nem is hathat közvetlenül a szemlélőre, eleget mond neve, mely szélében-hosszában ismeres a tiroli nép előtt.

Vinfrid önkéntelenül letérdelt az oltár márványlépcsőire. Nem tartotta őt fogva semmi ábrándozás, semmi romantikus tépelődés. Nyomról-nyomra világos lett előtte az áhitott boldogság: nem az élet

kényelmessége, nem a gondtalanság, mely pár hónappal ezelőtt egyetlen eszméje volt, hanem a csöndes tiszta boldogság, melylyel kezdetben csak játszadozott s mely elől oly hamar megszökött.

De talán még nem késett el, még jóvá teheti mulasztását.

Hanem mikor másnap pár órai út után ismét megérkezett Münchenbe, régi lakására, a hol mindent érintetlen régi kényelmességben és otthonosságban talált: egyszerre lerántotta őt emelkedett hangulatából a mindennapi élet sok gondja és nehézsége.

Hogy is fogjon hozzá? Mit cselekedjék? Ki legyen a közvetítő abban, hogy boldogságát elérje? Csak nem a kedves rokona? Mit is mond az ehhez a dologhoz? Arra kíváncsi lenne. Ez a nagyralátó asszony!

Vagy önmaga rendezze el dolgát? Az lehetetlen. Hiszen nem félénk ő, nem is annyira szerelmes, de a döntő pillanatban nem birna egy szót sem szólni.

Ekkor megjelent a szeme előtt a jó Walldorf grófné alakja. Mint egy tünemény.

Igaz! Hiszen ő meghívta, hogy fesse le, a mikor legalkalmasabbnak véli: legjobb lesz tehát, ha most teljesíti a grófné kívánságát.

Azonnal írt néhány sort a grófnénak, vajjon alkalmas időben jönne-e, ha most fölkeresné. Nem-sokára megérkezett a válasz, mely igennel felelt. Csak egy kissé unalmas lesz ott az élet; tudatta vele a grófné, mert most nincsenek vendégei s legközelebb nem is vár vendégeket, ámde rá nézve ez a körülmény csak kedvező lehet.

Nincsenek vendégei! Walldorfné egyedül van. Persze, hogy ez kedvező az ő céljának. Tehát semmi sem fogja gátolni abban, hogy szorgalmasan készülhessen a grófné arczképével. Nem volt ugyan hálás fej a grófné; no, de volt több vonzó vonás arczában s ő majd iparkodni fog, hogy azt beszédessé, kellemessé tegye.

A legközelebbi vonattal elutazott a grófné falusi birtokára. Az állomás nem volt nagyon messze a kastélytól. Tehát gyalog ment oda. Még jól is esett a gyaloglás a meleg vasúti kocszi poros, fojtó levegője után, a réten keresztül.

Végre ott volt céljánál.

A Walldorf-kastély egészen egyszerű falusi épület volt ugyan, de mégis valódi úri külsőt adott neki magasabb fekvése, melylyel a falucska fölött uralkodott, valamint terjedelmes, gondosan ápolt parkja.

A falú felől kigyózó kavicsos út vezetett föl zegzug kanyarodással a dombon a kastélyhoz. Vinfrid

gyorsan ment föl, oly gyorsan, a hogy az emelkedés engedte.

Egyszerre szökdelő lépteket hallott felülről. A sűrű lombok és sötét fenyőágak eltakarták a közeledő alakot. De a léptek sebesen közeledtek s az egyik fordulónál előtűnt a lefelé igyekvő alak.

Vinfrid meglepetten kiáltott föl:

— Matilda!

Matilda hirtelen megállt és elpirult. Zavardottan dadogá:

— Braun úr!

A leányka legjobban szeretett volna, a mint látszott, elosonni Vinfrid mellett; de az út nagyon keskeny volt. És egy percz elegendő volt arra, hogy a leányka visszanyerje önuralmát s ő kezdett bele, talán önmagának bátorításul, a beszélgetésbe.

— Sokáig maradt Olaszországban, Braun úr — mondá.

— Soknak találja?

-- Ugy-e, nagy volt a meleg?

— Oh, éppen nem kiállhatatlan.

Erre egy kis szünet következett. A fiatal ember bizony ezúttal szívesen vette volna, ha Matild folytatja útját. Nem akart közhelyekkel társalogni vele, pedig most semmi okos nem jutott eszébe. A kis leány pedig olyan félénken állt ott, mint a gyermek, a ki bűnösnek érzi magát.

— Kisasszony bizonyára szünidejét élvezi itt, nemde? — szólalt meg végre Vinfrid.

— Szünidőmet? — kérde viszont Matild fájdalmas hangon.

— Nos igen. Hiszen itt van anyja, testvérei s a szeretetreméltó Walldorf grófné. Könnyen megértem, hogy ez a falusi élet kedvesebb, mint a rokonom, Millernének nyaralója a gyönyörű starenbergi tó mellett.

Matilda sóhajtott és hallgatott.

— Gondolja, hogy a grófné vár? — kérdezte megint Vinfrid.

— Talán... Nem tudom bizonyosan — felelte a leány szórakozottan.

— Tehát nem nála lakik, kisasszony?

— Az édes anyámnál lakom, a faluban, de mindennap feljövök a grófnéhoz, a ki olyan jó, olyan angyali türelmű irántam.

— Valóban? Nos azt hiszem, hogy nem igen kell igen kemény próbára tenni türelmét.

— Oh igen. Hiszen a grófné, ha egyszerű is, mégis nagyúri nő. Azt hiszem, gyakran nem tudja megérteni, hogy mért vagyok olyan ügyetlen és tapintatlan.

Matilda megfordult, hogy előre menjen, mintha be akarná jelenteni a grófnénak látogatóját. Vinfrid nem láthatta arcát, de érezte, hogy hangja

nagyon fájdalmas és sejtette, hogy szemébe könnyek tolultak.

— Ugyan, mit mond, kisasszony? Bizonyára ön eleven vér, de tapintatlannak senki sem fogja mondhatni.

— Oh, nagyon szép, hogy ön mondja ezt, Braun úr — felelt a leány. És ismétlé: — Hogy ön mondja, ön.

Hirtelen megállt s visszafordult. A mint Vinfrid gyanította, csakugyan könyezett, de ajkán mégis mosoly játszadozott.

— Ah, Istenem — mondá — sokáig fog még tartani, hogy készen legyek, mindent megtanuljak, míg letörnek a szarvaim . . . Pedig egy nevelőnőnek . . .

Vinfrid nevetve szakította félbe.

— No azt megvallom önnek, hogy nem éppen mintaképe a nevelőnőnek, már tudniillik modern értelemben. Talán soha nem is éri el ezt az eszményképet. De legyen nyugodt. Önre nézve az nem szerencsétlenség.

— De éppen nekem az. Hiszen tudja azt, Braun úr, hogy mire vagyok kénytelen. Én vagyok a legidősebb, nekem kell gondoskodnom testvéreimről, nekem kell nyugodt életet biztosítanom édes anyámnak öregségére. De hát mit tegyek? A művészetnek szenteljem magamat? Hiszen évek telné-

nek bele, míg valamit kereshetnék. Vagy talán íróő legyek? Ki biztosít arról, hogy kiadót talállok? Talán társalgónőnek menjek? Ez egészen czéltalan dolog. Vagy komornának? Erre nem neveltek.

— No az lenne még csak szép! — szólt közbe Vinfrid.

— Miért? Jól érezném én magamat mindenféle foglalkozásban, csak tudnám, hogy megfelelhetek neki. Talán még legjobb volnék betegápolónak. Kérem, Braun úr, ne nevéssen! Betegek mellett tudok csöndes és komoly lenni. De gyermekek mellett nem.

— Azt nem is kívánja okos ember. Különben ön igen érdemes föladatra vállalkozott, hogy kiragadja egy vén követségi tanácsos unokáit a gyilkos unalomból s természetes, ugrádozó, nevetgélő gyermekeket farag belőlük.

— De hiszen én nem vagyok náluk — mondá a lány búsan.

— Már nem? . . . Hiszen alig van négy hónapja . . .

— Eppen az — jegyzé meg Matilda. — Látja, semmire sem vagyok jó.

— Mert Millerné nem tudta megbecsülni? Oh nem, kisasszony. Ez éppen nem bizonyít semmit sem.

— Oh, nemcsak ez bánt. Azt mindjárt észre-

vettem, hogy a báróné nem szenvedhet. De ebbe beletörődtem volna. Ámde a báróné semmiképen sem volt megelégedve. Azt mondta, hogy beteg lesz, ha még tovább is házukban maradok, mert csacska, lármás, indiskrét vagyok s kiállhatatlanná tettem gyermekeit, a kik előbb olyan jól nevelt gyermekek voltak.

— Úgy? És mindezt szemébe mondta? — kérdezte Vinfrid föllobbanó pillantással.

— Oh, nem mondta egyszerre. Csak úgy apránként. Egyiket a másik után. Édes anyám a felét sem tudta; különben is bántotta, hogy első helyemen nem váltam be. De a grófnénak mindent bevallottam s ő azt mondta, ne vegyem nagyon a szivemre a báróné feddését, mert egy nevelőnőnek mindent el kell tőrníe. De hát, mondta, egy szemernyi igazság minden szavában van s ebben sajnós, nagyon is igaza van.

Vinfrid ellene akart mondani, de a leány nem fogadta el mentegetését.

— Nem, nem, Braun úr. Tökéletesen igaza van. Lássa, önnel szemben is olyan neveletlen voltam, de olyan neveletlen... És ez úgy fáj nekem.

Ha látta volna, hogy Vinfrid milyen pillantást vet rá ebben a perczben.

Legjobb szerette volna, ha magához szoríthatja s kereken kimondja, a mi szíven fekszik; de ural-

kodott magán s igyekezett tréfás hang mögé rejteni indulatát.

— És nyilvánosan vissza fogja vonni? — szólt tréfálózva.

Matilda hirtelen megint mosolygó arcot váltott.

— Hogy visszavonjam? Oh azt nem teszem — felelt vidáman. — Gondolja meg, Braun úr, hogy a gyermekeknek és a bolondoknak...

— Oh áldott gyermekszáj! De mondja csak, Matilda kisasszony, nem hiszi, hogy néha jó angyalunk igazat mond. Michelangelónak megvolt Vittoria Colonnája. Én nem vagyok Michelangelo, tehát nélkülözhetem az én Vittóriámat.

Ránézett ábrándosan a leányra s várta, hogy mit fog neki felelni. De Matild, úgy látszott, nem értette, mint mond.

Talán tréfának vélte szavait. De azért meg volt lepve s félbeszakította a beszélgetést.

— Haza kell mennem a mamához — mondá. — Megint betegeskedik s azért korán kell lefeküdnie. Meg nekem kell vacsorát főznöm.

Kezét nyújtotta neki s barátságosan bucsúzott el tőle.

— Jó éjszakát, Braun úr. Ezer köszönet!

Kedve lett volna Vinfridnek, hogy megcsókolja a kis kezét; de nem merte megsérteni a leánya gyermeki szerénységét.

— Miért e köszönet?

— A miért nem haragszik rám — felelt a leányka és gyors léptekkel kisietett a parkból.

Fönn a kastélyban igen barátságosan fogadták a művészt. Este alkalma volt Vinfridnek, hogy négy szemközt mindent megmondhatott a grófnénak. Ez éppen nem volt meglepve a vallomástól. De arra nem tudott fölvilágosítást adni, hogy érzelmeit viszonzza-e a leányka. Ámde mindjárt megígérte, hogy ki fogja puhatolni.

Másnap délben kopogtatott egy inas a művész ajtaján s jelentette, hogy a grófné kész megkezdeni az üléseket.

Vinfrid fölsietett a grófnéhez. Nagy meglepetésére ott találta nála Matildát.

— Vajjon tudja-e már? — kérdezte magában a művész. Mert a mint a grófnéra nézett, úgy érezte, mintha mosolygása azt jelentené: tud mindent.

Matilda távozni akart, de a grófné visszatartotta.

— Lásza, Braun úr — szólt a grófné — ennek a gyermeknek száz meg száz aggodalma van...

— Oh Braun úr — szólt Matild reszkető hangon — ön nem tudja, mit kíván. Nem titkoltam ugyan helyzetünket; de önnek mégis nagyon meg kell fontolnia, vajjon elvehetne-e egy szegény leányt, a kinek beteges édes anyja és több nevetlen testvére van.

— Önért kedvesek nekem testvérei és édes anyja is — felelt Vinfrid. — Csak az a kérdés, hogy én kedves vagyok-e önnek?

A leányka kérőleg nézett a grófnéra.

Ez azonban visszadőlt zsölyéjében és nem akart beleszólni. Eltökélte, hogy csak néma statiszta szerepét akarja játszani.

— Vagy, hogy idővel megkedvelne-e engem? — kérdezte megint a művész.

— Oh, — felelt a leány tompa hangon — hisz az már rég megtörtént.

És odavetette magát a grófné elé, letérdelt és ölébe rejtven arczát, zokogásra fakadt.

— De hát, hogy szerethetett bele egy ilyen bolondos gyerekbe? — szólt a grófné, balkarjával átölelte a leánykát, míg jobb kezét a művésznak nyújtá.

Vinfrid megragadta a grófné kezét s hálásan megcsókolta.

— No, a jobb hiányában ez is jó — nevetett a grófné. — Mert ki tudja, meddig tart, míg ez a kicsike kegyes lesz önnek csókra nyújtani a kezét? Sejtelmem sem volt, mit rejt a szívében; csak ma pattant ki.

Matilda fölemelkedett s könyes szemmel nézett a művészre.

— Oh, könnyebb volt hallgatni, mint beszélni —

szólt. — Mert nem mertem volna sejteni sem, hogy ön szeret.

— No, egy más leány talán mégis sejthette volna — szólt közbe a grófné. — De azt hiszem, gyermekem, most már tegezheted, már nem mondd korán.

Ismét május lett, s az illatos tavasz fölhatol a völgyeken a bércekig, egészen addig, a hol az örök tél trónol.

Két vidám turista megy fölfelé a Lasanka-patak völgyén. A nő egy száráron ül s a mellette gyalogló férfi ugyancsak tartja szóval.

Ismerőseink mind a ketten. Braun Vinfrid és fiatal felesége. Vinfrid Villpederékről mesél neki Elmondja az egész történetet, úgy a hogy annak idején ő hallotta.

És Matilda meglepve kérdi:

— De hát miért mondd el csak most nekem, Vinfrid?

— Hol mondtam volna el máshol, mint itt? Talán a római fórumon vagy Frascati magaslatán? Egyszerű történetemnek minden zománcza elveszett volna. Ide illik az, a hol történt. Azt hiszem, nem-sokára ott leszünk a képnél.

— Tehát azért?...

— Igen, azért vezettelek ide, édesem, ebbe a

magános völgybe, hogy megmutassam azt a képet, melyet először festettem szívem melegségével, teljes lelkekkel. Azóta talán jobbat is teremtettem már; de meg fogod érteni, hogy ezt a Mária-képet különösen szeretem. Különösen most, hogy a kép történetét is tudod.

Egy kis szünet mulva azután hozzátette:

— És tudod-e, hogy a Villpederék várnak bennünket?

— Oh, hisz az pompás dolog! — kiáltott az ifjú nő. — Csakhogy azok a jó emberek engem nem ismernek, én idegen vagyok nekik.

— Oh már nem. Várnak mind a kettőnket. Pár napja, hogy Brixenben voltunk, találkoztam Kasiánnal, a szolgával, a főtemplom előtt. Egymásra ismertünk s örültünk egymásnak. Megizentem vele, hogy meglátogatom őket feleségemmel együtt. S azt hiszem, hogy a házsártos Villpederné is meglesz elégedve választásommal.

S hallgatagon mentek tovább a völgyben.

Vinfrid előtt felhőként vonult el mindaz, a mi azóta történt, hogy először járt itt.

Hosszú ideig tartózkodott ifjú nejével Rómában. Ott tartózkodása újabb ingert nyújtott neki a gondolkozásra és teremtésre. Előbbi római útjai úgyszólván hidegen hagyták. Hogy történt az, hogy most oly megmérhetetlenül lelkesedett? Talán azért,

mert most vele volt Vittoria Colonnája? Walldorf-nénak igaza volt: Matilda nem volt művésznő, de lelkes, zseniális természet, a ki képes volt arra, hogy művészi lelkesedésre serkentsen másokat.

Nem régen egy nagy festményt fejezett be és állított ki Vinfrid: Szent Péter a börtönben. Ez a kép a lelkesedésnek viharát keltette föl mindenki-ben, még azokban a körökben is, melyek távol állottak a keresztény művészettől. Most is Braun Vinfrid volt a rajz és színezés mestere; most is tudott új tárgyakat találni, új helyzetekbe állítani alakjait és csodás világítási hatásaival a nézőt kápráztatni. De a fáklyák mellett, a melyek a mamer-tini börtön homályát megvilágították és villámló fényt vetettek a sziklafalakra, a két őrző katona izmos, férfias alakjai mellett, a kiknek kardja csil-logott a fáklyák fényében, nem feledkezett meg első sorban az apostolok fejedelmének fenséges alakjáról, a kinek fenséges agg fején minden vilá-gosság egyesült, a mint a katonák, a kegyelem sugarától lesújtva, előtte leborultak.

Vinfrid érezte, midőn legújabb művére tekintett, hogy rövid idő alatt hosszú útat tett meg. Művé-szetileg nagy különbség volt Péterje és Vittoria Colonnája között; a sziklabörtön fáklyái és azok a viaszgyertyák közt, melyeket Matilda gúnyosan a főszemélyeknek nevezett.

Most persze már nem gúnyolódott Matild. El volt telve a boldogságtól és férjének csodálatától. De azt még nem tudta, hogy eme kép közt, melyet most csodált és a másik kép közt, melyet akkor annyira kigúnyolt, egy másik kép áll, melyet senki sem néz más, csak néhány szegény hegylakó. Pedig éppen ez a kép volt Vinfrid művészetének és életének forduló pontja.

Nem csoda tehát, ha Matilda megindultan hallgatta az egyszerű, de megható elbeszélést, Vinfrid pedig már égett a vágytól, hogy megmutassa ezt az új «első munkát» annak, a ki neki legkedvesebb volt most a földön.

Odaértek a lecsüngő fenyőfához, melynek göcsös gyökereit a Lasanka-patak áztatta.

Mindjárt az út mellett csinos kápolna állott.

— Itt van a kép! — kiáltott egyszerre Vinfrid és Matilda.

— Nézd csak Tilda — szólt Vinfrid. — Villpeder ugyancsak nagyszerűen csinálta a dolgát. Hiszen ez egész kis templom.

— Annál jobb a te képednek — válaszolt Matilda, a ki már félt, hogy Vinfrid munkája egy nyitott kápolnában ki lesz téve az időjárás minden viszontagságának.

— Igen, de annál rosszabb nekünk — mondá Vinfrid s megrázta a kápolna ajtaját.

Matilda odaállt a rácsos ajtóhoz és bekukucskált. Nem vehette ki nagyon jól a homályosságban a Madonna-kép körvonalait, de azt mégis látta, hogy Vinfrid képének meg kellett hódítania a jámbor lüseni népet; mert a kis oltár meg volt rakva óriási bokrétákkal, melyeket mindenféle havasi virágból kötöttek, rózsákból, geraniumokból; a falakon pedig viaszgyertyák és tarka képek függtek, a hívő lelkek egyszerű fogadalmi ajándékai.

Vinfrid közel volt ahhoz, hogy feltöri a zárt, de Matilda lebeszélte e szándékáról. Meglesz valahol a kulcs, vagy a plébánián, vagy Villpederéknél, s ha visszafelé jönnek, akkor majd megmutatja neki.

Vinfrid még egy futó pillantást vetett a kápolnába.

— Semmit sem látni — mondá kedvetlenül.

— Oh Vinfrid, én eleget láttam. Hiszen ez a kép, mint a szeretetadományok mutatják, valóságos kegykép.

— Kegykép? — ismételte Vinfrid. — Nekem valóban az volt, Matilda. Ez tett engem kereszténnyé.

— És igazi művészsé — szólt Matilda.

Vinfrid nyájasan megölelte feleségét s visszsegítette a nyeregbe.

Azután vigan koczogtak tovább, föl a hegynek, Villpederék majorja felé.

(Vége.)

A Szent-István-Társulat kiadványai.

Magyarországi szent Erzsébet. Irta <i>Horn Emil</i> .	Kor.
A francia akadémia által jutalmazva. Fordította	
<i>dr. Rada István.</i> Füzve	2.—
Kötve	3.—
Az ember eredése, faji egysége és kora. Irta	
<i>dr. Platz Bonifác.</i> Gazdagon illusztrálva. Füzve	5.—
Szent István király élete. Irta <i>dr. Karácsonyi</i>	
<i>János.</i> 26 képpel. Füzve	3.—
A megszabadított Jeruzsálem. Irta <i>Torquato T.</i>	
Olaszból fordította <i>Jánosi Gusztáv.</i> Két kötet.	
Díszes vászonkötésben vörösmetszéssel kor. 6.80,	
arany Metszéssel	7.60
Mindszenti Gedeon legújabb költeményei.	
Füzve kor. —.60, kötve	1.—
A Csendes-Oczeánon. Utazási élmények. Irta	
<i>May Károly.</i> Német eredeti után ford. <i>Székrenyi</i>	
<i>Lajos.</i> Kötve	6.—
A keresztény nő. Képekkel. Irta <i>Ruschek Antal.</i>	
Díszes vászonkötésben	3.—
Művészettörténeti korrajzok. Bevezetésül a	
képzőművészetek egyetemes történetébe. Irta	
<i>Divald Kornél.</i> I. kötet. 86 képpel. Ára füzve	
kor. 2.—, kötve kor. 2.40. — II. kötet. 75 képpel.	
Füzve kor. 2.40, kötve	2.80
Áhitat szárnyain. Himnuszok és vallásos költe-	
mények. Akantisz V. rajaival. Irta <i>Bán Aladár.</i>	
Színes borítékba füzve	3.—
Az Úr Jézus szülőföldjén. Paur Géza 38 raj-	
zával. Irta <i>Huber Lipót.</i> Színes borítékba füzve	3.—
Márta naplója. A női ifjúságnak ajánlja a Szent-	
István-Társulat. Kötve	2.40
Magyar drámai mesék a magyar ifjúság szá-	
mára. Irta <i>Pintér Kálmán.</i> Angol félvászonköt....	2.—

A Szent-István-Társulat kiadványai.

A MAGYAR NÉP KÖNYVTÁRA.

Eddig tizenegy kötet jelent meg.

Egy-egy kötet ára csinos félvászonkötésben,
színes borítékban 60 fillér.

Az I., II., III. és IV. kötet tartalma :

Elbeszélések a magyar nép számára.

Irta *Vincze Alajos.*

Az V. kötet tartalma :

A műhelyből. Elbeszélések magyar iparosok
életéből. Irta *Bodnár Gáspár.*

A VI. kötet tartalma :

Tanulságos történetek. Irta *Kincs István.*

A VII. és VIII. kötet tartalma :

A magyar nemzet története. Elbeszéli *Bodnár G.*

A IX. és X. kötet tartalma :

A magyar föld. Irta *dr. Sziklay János.*

A XI. kötet tartalma :

Mit ígér és mit ad a szociáldemokrácia.

Irta *Nagy János.*

Megrendelhetők

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatalában

könyvkereskedésében

Bpest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Bpest, IV., Kecskeméti-u. 2.

Részletes könyvjegyzékkel kívánatra ingyen és bér-
mentve szolgálunk.

